

Uvodnik

Alessio Stasi

In luč sveti v temi

Včasih pot zanese človeka v samotne kraje, ki jih le redkokdaj kdo obišče. Taki kraji odprejo človeku pogled v pokrajino duha, kjer se sprašuje o trajnosti in minljivosti stvari, o spremembah in teku časa. V zahodnih Brdih, med bujnimi hrastovimi in kostanjevimi gozdovi, leži zapuščen vas. Tam stoji stara domačija, ki že dolga leta sameva, prazna in zapuščen. Streha se ji seseda, zidovje je poraščeno z bršljanom, ki se je ponekod skozi razbita okna razrastle tudi v notranjost. Iz temne gmote zidov in zelenja štrli mogočen dimnik, ki ponosno stoji, kot zadnji varuh hiše. Iz njega že dolgo ne puhti več dim v nebo. Toda dimnik naprej stoji, nepremičen in dostojanstven, medtem ko se oblaki nad njim podijo po nebu in ustvarjajo nove in nove podobe. Neko bridko dostojanstvo veje iz teh zapuščenih zidov, ki ne čujejo že dolgo človeškega glasu. V notranjost, v veliko kuhinjo z odprtim ognjiščem, se komajda prikrade žarek svetlobe. Oko se kmalu privadi temi in polagoma prepozna obrise napol razpadlega pohištva, mogočnega ognjišča, razmetanega posodja. V ozadju, ob vlažni steni, kraljuje "vintla" – skrinja za mesenje in vzhajanje testa ter hranjenje moke. Če je v nekdanjih kmečkih kuhinjah bilo ognjišče hišni oltar, tedaj je bila "vintla" tabernakelj. Duhovnik je bila mati, ki je kruh zamesila, spekla in ga razdelila družini. Koliko lačnih otroških oči je bilo uprtih v mater, ko se je bližala "vintli", hišnemu tabernaklju, in molče, a skoraj obrednimi dejanji razrezala kruh in ga razdelila otrokom. Stari Brici pripovedujejo, da so v revnih družinah, kjer niso imeli zibelke, matere položile dojenčka kar v "vintlo", da je bil na toplem. V tem času nam misel gre k neki drugi materi, ki ni imela kam položiti svojega dojenčka. Zgodilo se je v nekem hlevu, v nepomembnem judovskem mestu, ki nosi pomenljivo ime: Betlehem, hiša kruha. Mati je svoje dete položila v jasl. Niti "vintle" ni bilo, kakor nekoč v Brdih, da bi lahko revna mati položila vanjo svojega dojenčka. V "vintli" se hrani kruh, v jasl pa se večinoma meče star kruh v krmo za živino. In v jasl je ležal Jezus, odrešenik sveta. Ležal je tam, kamor se ponavadi mečejo pomije, ostanki, star kruh, krma za živino.

In vendar, kako dostojanstvena je Marija, v žaru materinstva, ko polaga svoje dete v jasl, kako dostojanstvene so bile tiste revne matere, ki so svoje dojenčke polagale v "vintle".

In Jezus, odrešenik, prihaja spet med nas, prihaja na svet med našimi odpadki, med ostanki z naših preobloženih miz, med pomijami naših presitih otrok, med starim kruhom naših zavrženih upov, nepotešljivih želja, neizpolnjenih pričakovanj. Prihaja na svet v novem Betlehemu, tem ali onem nepomembnem mestu, kjer je vsak dan enak prejšnjemu, kjer ima vsaka stvar svojo ceno, kjer z denarjem kupiš vse, kar si poželiš, kjer se vije neskončno cest, po katerih drvimo v mrzlični sili, ne da bi vedeli od kod, kam in zakaj. Jezus ni stopil v zgodovino skozi veličastna, ovenčana vrata, ki jih je obljubljenemu odrešeniku pripravila izraelska zgodovina. Tista slavnostna, bronasta vrata, okrašena z znamenitimi dogodki izraelske zgodovine, so ostala zaprta, v nemem pričakovanju mesija, ki si ga je narod prikojil, kakor je sam želel. Tista vrata, okrašena z diplomami, denarjem, častnimi nazivi, akademskimi naslovi, so ostala zaprta. Odprla so se stranska vrata, vrata zapuščenega hleva na planjavi ob nepomembnem mestu Betlehemu.

Naj bo Božič res praznik upanja, praznik Odrešenika, ki prihaja, morda skozi stranska vrata naše življenjske zgodbe, vedno znova. Naj bo praznik srčne dobrote, ki raje daje, kakor prejema. Naj bo praznik luči, ki sprva zasije kot droben pramen skozi špranjo in polagoma razžari ter posveti ves prostor do zadnje temine, da se razblini še zadnja senca, da izgine vsaka tegoba.

Našim bralcem
in sodelavcem,
rojakom
doma in
po svetu
želimo blagoslovljen
Božič, poln miru
in notranje sreče!

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA NOVEGA GLASA

Foto DPD

Adventni čas pričakovanja je naša srca pripravil na

veselo vest o učlovečenju Božje besede. Polnočno oznanilo zgodovinskega rojstva Jezusa v Betlehemu nas nagovarja, rekoč: "In rodila je sina, prvorojenca, ga povila in položila v jasl, ker v prenočišču zanju ni bilo prostora" (Lk 2,7), ob zori sporočilo o rojstvu Boga doseže duše pastirjev: "In pastirji so se vrnili ter slavili in hvalili Boga za vse, kar so slišali in videli, tako, kakor jim je bilo povedano" (Lk 2,20). Dnevno oznanilo o večnem rojstvu Sina iz Očeta pa pravi: "V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Beseda je bila Bog" (Jn 1,1).

Voščilo slovenskih škofov

Trije različni evangelijski odlomki se pri treh božičnih svetih mašah zlivajo v eno celovito božično blagovest, ki blagohotno odmeva v zgodovino že dva tisoč let. V človeškem novorojencu Jezusu se je učlovečila večna Očetova Beseda zato, da bi v našem srcu nastal prostor za oseben odnos z Bogom, ki s svojo ljubeznijo osvobaja človeka sužnosti greha in ga rešuje večne smrti. Resničnost božične skrivnosti naj se po nas vseh razširja v letu Svetega pisma, da bo Božja beseda znova in znova razsvetljevala temine leta, ki je pred nami. Naj se Bog na poseben način uteleša v naših družinah in

naj prežene strah, hkrati pa naj vliva veselje do življenja. Naj Beseda iz naših src seže na vsa področja cerkvene in javnega življenja ter skupnega snovanja!

Dragi duhovniki, redovniki in redovnice, bolni in trpečji bratje in sestre ter vsi verniki in ljudje dobre volje, naj trojno oznanilo rojstva iste Besede iz Očeta v Betlehemu iz Device Marije in v dušah postane tudi letos resničnost, ki naj nas napolnjuje s svojim blagoslovom, da ga bomo mogli razlivati na druge! V letu Svetega pisma, v letu Gospodovem 2007, ko se bomo še obilneje hranili s kruhom Božje besede, pa postanimo "živa beseda" živega Boga za vse okoli sebe!

Po imenovanju novega predsednika

Razgibane vode v tržaškem pristanišču

Mesto predsednika Tržaške pristaniške ustanove je nadvse pomembna oblastno-upravna funkcija za strateško usmerjanje pristaniške politike na vseh področjih dejavnosti, ki potekajo v celotnem pristaniškem kompleksu, ki je v pravem pogledu državna domena. Zato je v pristojnosti osrednje rimske vlade imenovanje pristaniškega vodstva. Razumljivo je torej, da skušajo zainteresirani politični in gospodarski krogi vplivati na izbiro pristaniških vodstev. To velja še posebno za večja pristanišča, kot so Genova, Benetke in Trst, da se omejimo na severno Italijo. Zato v zakulisju že od nekdaj potekajo igre, ki so v primeru Trsta še posebno politično izrazite. Tako smo videli vključene v to igro Deželo, tržaško Občino in Pokrajino, gospodarsko zbornico in sindikalne organizacije. Vprašanje tržaškega pristanišča je še posebej občutljivo in zapleteno, ker je v bolj ali manj kriznem stanju že nekaj desetletij, grobo rečeno od vrnitve pod Italijo leta 1954. V tem obdobju sta bili odpravljene ladjedelnic sv. Marka in tovarna strojev pri Sv. Andreju.

Claudio Boniciolli (foto Kroma)

Kot protiutež je nastala tovarna Velikih motorjev pri Boljuncu in bil zgrajen sedmi pomol za kontejnerski promet. Upadel je promet v Starem pristanišču (na področju med glavno železniško postajo in Barkovljami) in je še da-

derske dejavnosti. Od časa do časa so se pojavljali razni zadevni načrti, ki pa se niso uresničili. V tem okviru se je rodila tudi znana pobuda o organizaciji tematske svetovne razstave Expo 2008, ki je, kot znano, neslavno propadla zaradi nerazčiščenih pravnih, političnih in prometnih predpostavk. Pred kratkim je tržaška Občina izdelala spremembo regulacijskega načrta za področje Starega pristanišča, po kateri naj bi se dobesedno del omenjenega območja uporabil za nepristaniške dejavnosti, vključno za turistične in rekreacijske namene, čemur nasprotuje del podjetnikov, ki se zavzemajo za posodobitev pristaniških naprav in oživitve pristaniškega prometa. Mesto predsednika Pristaniške ustanove je postalo preprosto, potem ko ga je nekdanja predsednica Monas-

sijeva morala zapustiti po odločbi upravnih sodnih oblasti, ker je bilo njeno imenovanje nepravilno izpeljano. Nova Prodijska vlada je po raznih birokratskih zapetljajih prve dni decembra končno imenovala za novega predsednika Claudia Boniciollija, predsednika pristanišča v Benetkah od leta 1996 do 2004. Politično pripada opciji leve sredine. Mimogrede naj spomnimo, da je Boniciolli bil kandidat na lanskim primarnih volitvah za izbiro županskega kandidata leve sredine v Trstu, na

katerih pa je zmagal poslanec Rosato, sedanjí podtajnik na notranjem ministrstvu. V tržaških krogih je vladala precejšnja radovednost, s kakšnimi okvirnimi programskimi smernicami se bo predstavil. Že njegov prvi odgovor na vprašanje časnika, kako gleda na odprta vprašanja v zvezi z razvojem tržaškega pristanišča, je nemalo presenetil tukajšnje politične kroge, ker ni potrdil njihovih pričakovanj. Specifično glede Starega pristanišča je nedvomno odgovoril, da bo delovalo naprej v skladu z njegovo preteklostjo in mednarodno pravno ureditvijo (prostocarinsko območje). Takoj se je vnela javna polemika, kot je običajno za tržaške razmere.

Tržaški župan Dipiazza vztraja pri stališču, da je treba območje Starega pristanišča "odpreti" mestu. Podobno stališče zagovarja tudi Dežela, ki je Boniciollija uradno predlagala vladi za imenovanje. Novi predsednik je dejal, da si bo v prihodnjih tednih ogledal celotno pristanišče, da se osebno prepriča o dejanskem stanju in konkretnih možnostih za njegovo rast. Med drugim je poudaril nujno potrebo po sodelovanju severnojadranskih pristanišč na področju promocije in trženja storitev. Po njegovem je treba smotno izkoristiti mrežo železniških povezav, ki dosežejo same pomole in lahko prispevajo k rasti pristaniškega prometa.

Iz bližnje koprške luke prihajajo podatki, da promet v njej stalno narašča in torej že resno konkurrira s Trstom. Kaže pa, da so tržaški politični krogi bolj zavzeti za obrambo privilegijev in javnih podpor, kot pa da bi zavihali rokave in si prizadevali za vključitev v sodobne tokove pomorskega prometa. Objokovanje za bencinom po polovični ceni, ki ga Bruselj ne odpušča več, je več kot značilno.

Alojz Tul

Na dnu...

KO BI UGASNILI
BOŽIČNE REFLEKTORJE,
BI LAHKO VIDELI, KJE
JE JEZUŠČEK!

GRUDINA

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

želi vsem svojim
članom, sodelavcem
in prijateljem
blagoslovljene
božične praznike
in uspešno
novo leto 2007.

Povejmo na glas

Pokazala se je srečna pot

Res, rojen je bil, da nam pokaže srečno pot in bomo vedeli, da ta pot je in obstaja, obstaja zatrdno in zagotovo, nam v dobro, v dobro vsem ljudem, ljudem vseh časov od tedanjega, današnjega pa do daljnjega prihodnjega. Ker človek srečno pot težko najde in ker je ne najde, pade v nesrečo in z njim vsi drugi na blizu in lahko tudi na daleč. Človek srečno pot težko najde in zato mu je treba pomagati, mu srečno pot osvetliti, da jo bo ugledal, kadar se mu bo zdelo, da ni več nobenega izhoda, kadar se mu bo zdelo, da drugi, različni in drugačni spodbujajo vsakršnen sporazum in pomiritev. Kadar se mu bo zdelo, da so se različnosti in drugačnosti zarotile zoper njega in jih ne more odpraviti, niti jih uravnati v skladje sozvočja in ga zato težijo ali celo navdajajo z jezo in uničevalnim sovraštvom, ker jih je toliko: različnost in zato razdalje med narodi, med večjimi in manjšimi narodi, med rasami, verami, med bogatimi in revnimi, razviti in nerazviti, med izobraženimi, manj izobraženimi

in neizobraženimi, različnost in zato razdalje med jeziki, nešteti jeziki in govoricami, različnost med moškimi in ženskimi, očetom in sinom, materjo in hčerjo, hčerjo in očetom, sinom in materjo, bratom in sestro, bratom in bratom, sestro in sestro, različnost in zato razdalje med mano in tabo, med tabo in mano, med mano in manj bližnjim, oddaljenim ter oddaljenimi - vse te različnosti, ki so razkošno bogastvo stvarstva, vsaka med njimi lahko postane za človeka razlog spora in nesporazuma, nestrpnosti, zlih naklepov in zlih misli, ki se nerazodno sprožijo v željo po škodovanju, v željo po izničenju in še večjem ter nepopisno krutem pohodu maščevalnih udarcev proti obtoženemu posamezniku ali očrneni drugi polovici sveta.

In ker človek ni našel izhoda - in ga še danes ne najde -, se bori s človekom, se bori z bližnjim in drugačnim, ga hoče podrediti, mu vsiliti svojo voljo, in če ne gre drugače, uporabi ali je uporabljal silo, da bi prizadejal čim več trpljenja, in so zaradi tega tr-

peli vsi in je svet postajal neznosen. Zato se je rodil On, da nam je pokazal srečno pot, ki ni borba z drugim človekom, ni podrejanje in izničevanje sočloveka, ampak je njegovo sprejetje, upoštevanje, je želja po njegovi sreči in v tej želji je skrita največja sreča vseh sreč. Pokazal nam je srečno pot, ki je tu in obstaja in se ji preprosto pravi dobro in še enkrat dobro, dobro za drugega in ne zgolj zase. Pokazal nam je srečno pot, ki edina vse razlike in razdalje, zaradi katerih lahko človek dvigne roko nad človeka, spremeni v pomiritev in čudovito harmonijo, vse druge poti vodijo v nasilje in nesrečo.

Kaj pa mi? Je na svetu zavladala harmonija in z njo pomiritev, misel na drugega, so uničenja odložila svoje orožje? So nasičeni vsi in imajo streho nad glavo, se človeku ni več treba bati drugega človeka, nas je obsijal smisel ...? Kako, da na srečno pot še vedno nismo zares usmerili svojega koraka, kako? Kako, da še nismo tega storili ...?

Janez Povše

Slovenska skupnost je v teh prazničnih božičnih in novoletnih dneh še posebej blizu Vam vsem, dragi slovenski rojaki in rojakinje, ki se z nami trudite in žrtvujete za to, da bi slovenska narodna zavest, resnično demokratično prepričanje in vera v boljši jutrišnji dan bili vedno bolj globoko zakoreninjene v srcih vas vseh. Sprejmite v tem duhu naša iskrena voščila za srečen Božič in vse dobro v letu 2007.

SLOVENSKA SKUPNOST
Trst-Gorica-Videm

SVET SLOVENSKE ORGANIZACIJE

Vam iz srca vošči blagoslovljen Božič in srečno, zdravo ter miru in uspehov polno novo leto 2007. Naj vsak trud in napor pripomoreta k uveljavljanju in širjenju skupnega dobrega za našo slovensko in širšo skupnost.

Predsednik
Dr. Drago Štoka

Vsem svojim članom,
prijateljem in bralcem
voščijo srečen Božič
in blagoslovljene
praznike ter miru
in uspehov polno
novo leto 2007

SLOVENSKA
PROSVETA
DRUŠTVO
SLOVENSKE
IZOBRAŽENCEV
MLADIKA

Blagoslovljen
in vesel Božič
Vam želi

KULTURNI
CENTER
LOJZE BRATUŽ

Združenje ARS,
ki Vas bo tudi v prihodnje
osrečilo z odličnimi
razstavami naših
umetnikov,
Vam vošči vesele božične
praznike, miru in dobrega
v novem letu!

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

želi članom,
društvom, pevskim
zborom,
organizacijam
in vsem, ki njeno
delo podpirajo
in spremljajo, duhovno
bogat praznik
Gospodovega
rojstva in
Božji blagoslov
v novem letu 2007.

POGOVOR S. Imakulata Šturman ob 50-letnici redovnega življenja v Družbi Marijinih sester Čudodelne Svetinje

“Ko bi se spet rodila, bi šla spet k Marijinim sestrām!”

Bog je kot veter: ga ne vidiš, a ga zaznaš. Nekaj takega vetra sem čvrsto občutil, ko sem pred nekaj tedni obiskal s. Imakulato v domu slovenskih sester na korzu Italija 120 v Gorici. V našem mestu in okolici verjetno ni osebe, ki bi je ne poznala, saj tu celih 50 let z velikodušno stjo in požrtvovalnostjo služi in prinaša pomoč tistim, ki to najbolj potrebujejo. Prav tako: 27. novembra se je namreč Bogu zahvalila za polstoletno redovno življenje v Družbi Marijinih sester Čudodelne Svetinje: 50 let redovnega življenja, 50 let službe Bogu, 50 let žrtev in molitev za ljudi. Zahvaljujemo se ji za njeno pričevanje in prijaznost, saj je podpisanemu in našim bralcem zaupala veliko biserov iz svojega bogatega življenja.

Kako ste praznovali 50-letnico vstopa v Družbo Marijinih sester?

Največji praznik naše družbe je 27. november, ko se spominjamo obletnice prikazanja Čudodelne Svetinje. Letos sem želela ob tej obletnici imeti dan molitve. Dan prej, v nedeljo, 26. novembra, pa smo imeli dan veselja; bil je praznik Kristusa kralja. Rekla sem si: “Kam lepše!” Prišel je g. Pogorelec z Mirenskega Gradu, naš dolgoletni spiritual, prišli so tudi moji bližnji sorodniki z družinami. Bilo je veliko otrok: kakšna sreča jih videti! V nedeljo smo torej imeli mašo ob 16. uri in nato večerjo. Po maši na Travniku ob 100-letnici smrti Simona Gregorčiča je msgr. Simčič pripeljal k nam koprškega škofa msgr. Metoda Piriha. V ponedeljek pa smo imeli ob 8. uri mašo, nato je msgr. izpostavil Najsvetejše. Popoldne je prišel mimo naš nadškof msgr. Dino De Antoni, ki je sklenil našo molitev. Srečali smo se tudi z našimi oskrbovankami.

Kako se spominjate časov, ko ste pred 50 leti zaslišali Božji klic?

Že kot otrok sem bila v Marijinem vrtcu. Rodila sem se v verni družini na Škofijah v tedanji občini Milje. Hodili smo v Dekane bolj kot na Škofije, kjer je bil g. Rozman, ki je vodil družbenice in otroke Marijinega vrtca; bilo nas je sto otrok. Prišla je vojna. Šolo sem obiskovala v Kopru, Marijine družbe ni bilo več; kot dekle sem šla z mladimi nekajkrat tudi na kak ples, a to me dosti ni zanimalo. Vedno sem imela občutek, da me Jezus gleda, kako se vedem, kako živim... Ko so zaprli mejo, je oče ostal na tej strani; delal je v Trstu in kupil hišo v Ricmanjih. Družina je prišla stanovat sem. Pela sem tudi v zboru in marsikdo mi je rekel: “Jelka, zbogom, cerkev!” To mi je ostalo: “Zbogom, cerkev!” V Ricmanjih sem spoznala tamkajšnje družbenice in se jim pridružila. Sprejel nas je msgr. Jakob Ukmar.

Tedaj sem poznala pet različnih redov, toda v nobenega me ni posebno vleklo. Skratka: nisem se mogla odločiti. Še vedno se spominim, da sem bila 15. avgusta 1955 z mamo v Glinščici. Neka gospa je slišala druga dekleta, ki so šepetala, da mislim iti za nuno; ustavila me je in vprašala, h katerim sestrām namravam iti. Pove-

dala sem ji, da sem imela v mislih italijanske. Vprašala me je, ali sem kdaj slišala za Marijine sestre. Obšli so me mravljinici. Že samo ime mi je zadostovalo, da sem jasno spoznala in se zavestno odločila, da svoje življenje posvetim Bogu v tej družbi. Marijine sestre!

Mama je bila bolj pobožna, oče pa o tem ni hotel niti slišati. Kmalu nato sem šla s prijateljico k Marijinim sestrām v ul. Cantu' v Gorico. Tam je bil ravno p. Fidelis, ki je prinašal obhajilo bolni s. Justa Dolhar. Tako sem se pri sestrāh srečala z Jezusom že na vrtnih vratih. Takoj so mi bile vseč. Malo sem počakala, da z 21. letom postanem polnoletna. V tem času mi je oče pri mizi nekaj rekel: “Ali res greš za nuno?” Odgovorila sem: “Ja.” On pa: “Če res greš, ti usečem glavo!” Rekla sem mu: “Ne samo glavo, tudi roke in vse drugo mi useči! Žal pa bi mi bilo imeti očeta ubijalca.” Nekaj časa sem se kar bala biti z njim sama. Prepričana pa sem bila, da bo nekaj le zadovoljen. Rekla sem mu: “Saj ne grem zase ali da bi bežala pred družinski mi križi. Zdi se mi, da lažje pomagam drugim, če sem sama in nimam družine...” Nato sem molčala in se mu umikala. Ko sem dopolnila 21 let, sem zgodaj zjutraj stopila do očeta in mu rekla: “Oče, prosim te za blagoslov. Danes grem.” Čakala sem, kaj se bo zgodilo. Ostal je trd in rekel: “Poberi se! Ne poznam te več!” Vstala sem in šla k maši, nato pa k župniku za priporočilni list.

Ko sem šla v Gorico, so prišli z mano mama, dve sestrī, brat in župnik; očeta ni bilo. Sprejela me je s. Justa. To je bilo na velikonočni ponedeljek leta 1956.

Tako se je začel vaš noviciat?

Tedaj so bili trije meseci apostolata, nato eno leto noviciata, preobleka in še pet let do prvih zaobljub. Na velikonočni ponedeljek leta 1957 sta prišli mama in mlajša sestra. Jaz: “In oče?” Mama je odvrnila: “Oče noče vedeti zate.” Prepričana sem bila, da je zunaj; tekla sem ven, ker sem vedela, da je tam. Bil je zadovoljen! Objela sva se. Začel je jokati od ganjenosti. Dne 8. decembra sem dobila obleko; on je pri obredu stregel, tako da so se vsi čudili. Konec koncev sem bila vesela, da mi je nasprotoval; pustila sem mu, da mi je nasprotoval, saj se je moj poklic na tak način utrdil. Vedela pa sem, da bo nekaj zadovoljen. In tako je tudi bilo.

Drugič so prišli vsi v Gorico in smo šli skupaj na Sveto Goro. Bil je Veliki šmaren; šli smo na kor, kjer smo peli. Po kosilu smo šli hoditi; mama mi je povedala, da se oče kes, ker mi je tako nasprotoval pred vstopom v Družbo. Jaz pa sem ji povedala, da sem mu hvaležna, ker mi je tako utrdil poklic.

So starši ostali v Ricmanjih? Oče je bil srčni bolnik. Umr-

je junija 1974. Sestrī in brat so bili že poročeni. Po očetovi smrti mama ni hotela ostati sama doma niti en dan. Mesec dni sem bila jaz pri njej, potem pa je prišla k nam v Gorico. Štiri leta je bila kar dobra, pravila je: “Sem v nebesih.” Potem se je začel križev pot: vedno bolj je pešala in bila nepokretna. Tu je bila sedemnajst let. Hvala Bogu sem ji lahko stregla.

Vi ste torej že 50 let v Gorici, vedno v isti skupnosti?

Da. V Gorici je stopilo v red devet sester, bilo nas je šestnajst. Dokler je bila s. Justa zdrava, je bil tu tudi noviciat; potem, po letu 1962, pa se je prekinil in so morala druga dekleta v noviciat v Ljubljano. Želela sem iti v misijone. G. Sodja nas je vabil, da bi katera od nas šla v Argentino. Na duhovnih vajah sem izrazila to svojo željo; tam pa so mi povedali, da v misijone pošljejo samo “elito”. Takrat mi je minila vsaka misel na misijone: tega nisem več govorila. Marsikdaj sem prejela tudi kakšno opazko, češ: kaj boš zdaj, če pa si bila vedno samo v Gorici, nisi poskusila nobene spremembe, nobene prestavitve! Molčala sem in jo požrla ter rekla: “Bog že ve. Najla bo za žrtev.” Bog ve za to, samo On ve.

Ima torej vaša družba tudi misijonarje?

Da. Hrvaška provinca ima več hiš. Zanimivo je, da tam, kjer je revščina, rastejo tudi poklici. Čim se zviša življenjski standard, potem poklici upadajo. Imamo eno sestro iz Argentine in eno iz Slovaške; luštna dekleta! Iz Slovenije že dolgo ni nobene.

Vaša goriška skupnost spada pod slovensko provinco. Se kdaj srečujete z drugimi sestrām?

Da, pogosto se srečujemo s sestrām, prednicami, starši. Imamo tudi skupne letne duhovne vaje.

Celih 50 let se že razdajate in služite potrebnim. Kako sedaj gledate na vse to?

Z velikim užitkom. Ponoči ni bilo ure, da ne bi bila zunaj.

Tedaj ni bilo prve pomoči ali socialne delavke, vse je manjkalo. V mestu smo bile “fac-totum”: iskale smo stanovanja, dajale injekcije, skrbale za prevezovanje in čuvanje. Naš dom je bil vse: od podstrešja do gostilne in prefektore. Prav vse kote sem prehodila ob vseh urah, tudi ponoči; srečevala sem tudi pijance, vedno pa našla veliko spoštovanje. Nikdar me ni bilo strah, ker sem to delala iz pokorščine. Če bi tam bila po svoji volji, bi se mi mogoče kaj zgodilo; ker pa je naša karizma blagoslov pokorščine, smo prosti in gremo, kamor hočemo.

S s. Mihelangelo sva pred leti želeli obiskati goriško jetnišnico. Prejeli sva dovoljenje. Šli sva v vse celice. Videli sva vse tiste zapornike, o katerih so nam pripovedovale razne družine na Goriškem. Zapor-nike sva spraševali, zakaj so notri. Prav vse so nam zelo jasno in iskreno povedali. Spominim se, kako je eden imel na verižici 10 lir, na stenu pa slike nagih žensk. Vprašala sem ga, kako to, da ima take slike po zidovih. Povedal mi je, da je to njegova sestra. Odvrnila sem mu, da je ponižujoče imeti take sestrine slike. Vprašala sem ga, zakaj nosi okrog vratu 10 lir in zakaj so ga priprli. “Zaprli so me, ker sem ukradel 300.000 lir,” mi je povedal. “Jaz bi na tvojem mestu ne nosila kovanca, ker sem zaradi njega v ječi,” sem mu odgovorila. Vprašal naju je, ali mu lahko prineseva kakšen časopis in kaj drugega. Ko sva se naslednjič vrnili k njemu, okoli vratu ni imel več nič, pa tudi slike je snel s sten.

Veliko sem hodila tudi po bolnišnicah, vojašnicah in po družinah. Spominjam se, kako je bilo, ko je divjala kakšna huda gripa. Cele družine so bile v postelji. Skušala sem jim pomagati, jim skuhalo kavo, poskrbela za nakupe. V tem sem uživala. Potem ko je mama zbolela, nisem mogla več ven. Ostala sem v domu in od takrat skrbim za naše gospe; prej sem bila veliko zunaj. Ko je s.

Justa onemogla, sem jo jaz nadomeščala petnajst let vse do lanskega leta, ko je prišla s. Angelika.

Kako se je vaše delo spremenilo v 50 letih?

Nekdaj nas je bilo šestnajst. Ene so prišle, druge šle kam drugam. Zdaj nas je samo šest. Imamo mlado moč, ki pa dela za dve.

Kaj bi svetovali mladem dekletu, ki tudi sredi težav išče svojo pot?

Večkrat ugotavljam, da se veliko oseb poroči, čeprav niso za zakon. To velja tudi za sestre. Sestra mora biti pripravljena na vse. Danes na trgu dobiš vse. Izbirati pa moraš modro, pomisliti, čemu ti bo kaj služilo. Dekle, ki želi postati sestra, mora biti danes pripravljena na vse. S. Justa nas je znala res pripraviti na tako pot, ki je zahtevna. Pri tem je tudi pomembna stalna vzgoja. Kdor čuti poklic, ga mora res globoko čutiti. Poznala sem pet redov, pa se nisem mogla odločiti; samo

Foto DPD

slišala sem za Marijine sestre in odločitev ja padla. Nekatere se izgovarjajo: me niso pustili, nisem mogla... Če je poklic resničen, ga težave ne ustavijo, temveč samo utrdijo. Msgr. Ukmar je nekaj rekel: “Če je Božja volja, boste šli za sestro.” Treba je veliko moliti. Zdi se mi potrebno veliko moliti tudi pred poroko, da bi zakon res uspel in bil blagoslovljen. Za milost moramo moliti, si jo izprositi. To nam je vedno ponavljala tudi s. Justa. Vsak poklic mora biti zalit, da raste. Ne gre samo od sebe. Meni je v veselje, da sem lahko šla med ljudi, da sem lahko kaj naredila, da sem smela pomagati potrebnim. Spremljala sem veliko družin v težavah; to so bile moje družine! Najprej smo hodile peš, potem s kolesom in motorčkom, zdaj pa z avtom po Gorici, Štandrežu, Ločniku in drugam. Zdaj naredimo, kar moremo, saj nas je vedno manj. Hiša je velika, imamo 14 oskrbovank. Stare gospe niso kot otroci, ki jim gre vedno na bolje, ampak vedno na slabše. Vsaka nekaj potrebuje.

Kakšni so vaši najljepši spomini?

Lepo je bilo, ko je s. Mihelangel pripeljal k nam invalide, ki so napolnili hišo. Pomagale smo jim, kot smo mogle. Prišle so cele družine, imele smo ogromno dela, bila sem res srečna. Največ užitka sem imela, ko sem prišla do večera po polnem dnevu dela. Delale smo tudi v bolnišnici, kjer smo opravljale bolničarski tečaj. Ponoči smo čuvala bolnike, ki so bili v naših rokah. Vsi so klicarili, da so nas zjutraj od tekanja pekle noge. Krvne vzorce smo začele jemati že ob enih in pol ponoči. Imela sem opravka tudi z gospo, ki je imela težave z alkoholom. Spremljala sem jo, ona se je zdravila. Potem se je poročila; še vedno je ne pustim same, ampak ji stalno pišem, da ji dam poguma in ji pomagam. V veselje mi je bilo tudi, ko sem spremljala že ločene zakonce, ki so se v našem domu spet zbližali. Tu-

di to mi je v zadoščenje. Človeku ne moreš dajati receptov: pomembno mu je stati ob strani, ga podpirati, mu dajati poguma, da gre naprej; ne kritizirati, ampak pohvaliti, ko se da. Tudi tega nas je učila s. Justa; v njenih spisih je ogromno tega: ne grajati, ampak spodbujati, graditi. Kjer je kritika, tam se ruši.

Kako doživljate duševno in duhovno stisko današnjega človeka?

Danes se mi nekateri ljudje res smilijo, ker ne živijo sproščeno. Z molitvijo jih spremljam. Hvaležni so za vsako dobro besedo. Vsi smo duhovno povezani, prav je, da to tudi čutimo. Nekoč smo Gorico prehodile po dolgem in počez. Danes tega žal več ne zmoremo. Zdaj je še več potreb kot nek-daj, dela je ogromno. Za tiste, ki bi jim rade pomagale, pa jim ne moremo, molimo. Odreči prošnjo je najbolj boleče, saj smo za to postavljene. Iz Romunije in Rusije hodijo, da delajo naše delo. Naše uboštvo je danes pomanjkanje poklicev, ker ne moremo narediti vsega, kar bi rade. Zakaj to Bog dopušča, bomo videle. Ves čas mislim samo na to, da bi delala dobro. Za to sem poslana. Mariji sem hvaležna, ker me je poklicala v ta red. Nikdar bi ne mogla zdržati v klavzuri. To bi ne bilo zame. Če kaj dobrega naredim, imam zadoščenje.

Na vlaku v Lurd sem se pred leti srečala s svojim župnikom, ki je vodil skupino romarjev in bolnikov. Vprašal me je: “A si srečna?” Odvrnila sem: “Gospod župnik! Če se spet rodim, grem spet k Marijinim sestrām!” On pa: “Saj se vidi, da si srečna.”

Stregle smo tudi vsem našim sestrām, ki so obbolele in potem umrle. Vse čutimo blizu. Bolezen in smrt čutimo kot nekaj vsakdanjega. Od človeka ne moreš česa izsiliti. Lahko si ob njem in mu pomagaš, lajšaš bolečine. Tako je tudi s smrtjo: ko se bliža, se vse zberemo skupaj. Vsakokrat smo vse pritekle zraven. Ko je umrla s. Justa, je prišel zraven g. Andrea Bellavite. Sam se je čudil in mi nato rekel: “Presenetila me je njena lepota!”

Kaj vam je pomenila s. Justa?

Z njo sem živela celih 50 let. Srečna in hvaležna sem, da sem imela to možnost, saj je bila ob njej moja hoja za Kristusom lažja in prijetnejša. Ko je prišla mama v naš dom, me je vprašala, ali kaj pogrešam družino. Odgovorila sem: “Prav nič. V s. Justa sem našla mater in sestro.” Bila mi je vedno ob strani. Bila je prav za to rojena. Nazadnje smo ji skušale lajšati bolečine. Postala je kot otrok; vedno nam je pravila: “Imejmo se radi! Imejmo se radi!” Ko sem bila zadnji večer pri njej s s. Gabrijelo, da bi jo obrnili, kako je bila ona srečna, ker sva jo še enkrat osrečili! Vseskozi smo se res imele rade. Samo to je vedno poudarjala s. Justa, da bi se imele rade. S tem da se imamo rade, spoštujemo druge in jim bolj pomagamo. Ni dovolj, da se samo zdi, da se imamo rade; dvoličnost ne vodi nikamor. Imeti se radi: najprej doma, potem zunaj. Ona je hotela, da bi bile res prava družina. To smo vedno skušale biti.

Danijel Devetak

Prvi januar / Dan miru

„Človeška oseba, srce miru“

Cerkev obhaja prvega januarja Svetovni dan miru. Od prvega dneva miru, leta 1968, vlada vsakič veliko pričakovanje za poslanico, saj tekst redno pojasnjuje poglede papeža in cerkvenega vodstva na najbolj pereče probleme človeštva in naše družbe. Mirovni poslanici za 1. januar 2007 je papež Benedikt XVI. dal naslov Človeška oseba, srce miru. Nedvomno gre za dokument, ki izraža papežovo kritičnost do relativističnega pojmovanja vprašanja zaščite človekovih pravic. Poslanico je razdelil na sedemnajst krajših poglavij. V prvem sveti oče posveča in usmerja svoje razmišljanje vsem trpečim zaradi vojn in nasilja, predvsem pa otrokom, in poudarja, da je osnovni spoštljiv odnos do človeka temelj, na katerem je mogoče graditi tudi samo vrednoto miru. V naslednjem poglavju izpostavi, da je za človeka vrednota miru tako med posamezniki kot med narodi po eni strani božji dar, po drugi pa odgovorna naloga. Kot osnovni pravici seveda izpostavlja sveti oče pravico do življenja in verske svobode. Med drugim poudarja, da večja politična, tehnološka, gospodarska moč niso opravičilo za

papež ne samo vojno in terorizem, ampak tudi splav in evtanazijo ter jih označi kot „napad na mir“. Nadalje obravnava kot vprašljivo tudi neomejeno raziskovanje na

človeškega bitja. Prav tako je za svetega očeta temeljnega pomena spoštovanje naravnih dobrin in zdravega naravnega okolja. Še posebej je opozoril na problematiko pravične porazdelitve energetskih in vodnih virov. Benedikt XVI. priporoča nekakšno ekologijo človeškega duha, ki naj omogoča rast osebe brez ideoloških in kulturnih, političnih ter ekonomskih predsodkov, v spoštovanju pluralnosti in raznolikosti

človeških zarodkih. V nadaljevanju se dotakne tudi aktualnih tem ter poudari, da nobena vojna v imenu Boga ni sprejemljiva. Posebno pozornost nameni papež spoštovanju dostojanstva ženske ter zapiše, da je

kultur, ki pa ne morejo nositi v sebi klic nasprotovanj in nasilja nad drugim in drugačnim. Zato je poudaril, da „vojn v imenu Boga ni mogoče nikoli odobravati. Če je določeno pojmovanje Boga izvor zločinskega

ravnanja, je to znak, da se je to pojmovanje že spremenilo v ideologijo.“ Mir dandanes ne ogrožajo namreč samo konflikti med nasprotujočimi si vizijami človeka oz. med ideologijami, ampak ključni problem sodobne družbe (p)ostaja brezbriznost do bistva prave človeške narave, ki je obubožana, če pride do izgube spoznanja in

jasne zavesti, da šibko mišljenje le površinsko zagotavlja mir, v resnici pa onemogoča resnični dialog in torej omogoča, da si utrejo

pot avtoritarni pritiski, ki človeka ošibijo in ga posledično zreducirajo na lahek plen zatiranja in nasilja. Pravi in trajni mir pa po mnenju Benedikta XVI. predpostavlja spoštovanje človekovih pravic. Če slednje temeljijo na šibkem pojmovanju osebnosti, bodo tudi same pravice ošibljene. Po papeževem mnenju so pravice posledično tesno povezane z dolžnostmi in le kdor ima v svojem bistvu trdno lestvico vrednot, se bo lahko uspešno upiral in nasprotoval slehernemu napadu. Brez te jasnosti postane sintagma „človekove pravice“, splošen samo izraz za različne pojme in subjekte, ki so si med sabo diametralno nasprotne: za nekatere so te pravice trajne in neodtujljive, za druge pa vedno predmet pogajanj. V svoji poslanici je sveti oče izpostavil vlogo mednarodnih organizacij pri zagotavljanju varstva človekovih pravic, omenil pa je zlasti Deklaracijo o človekovih pravicah, ki jo je sprejela generalna skupščina OZN leta 1948. Sveti oče omenja v poslanici tudi humanitarno mednarodno pravo, ki bi ga morale države spoštovati tudi v vojnem času. To pa se žal ne dogaja in tako Benedikt XVI. kot primer navaja sedanje krizno stanje v Libanonu. Prav tako povezana z aktualnostjo pa je misel, v kateri sveti oče obžaluje poskuse, da se nekatere države želijo opremljati z jedrskim orožjem, saj to ustvarja še večjo negotovost in strah pred morebitno jedrsko vojno. To je pripeljalo človeštvo nazaj v čas t.i. hladne vojne. Sveti oče je zato uporabil besedni opomin iz II. vatikanskega cerkvenega zbora, ki je izpostavil ekumensko misel ter obsodil vsako vojno dejanje in ga označil kot zločin proti Bogu in človeštvu. Na koncu svoje poslanice je papež pozval vernike, naj se kot posamezniki zavzemajo za gradnjo miru in naj izvršujejo vlogo neutrudnih branilcev človekovega dostojanstva ter njegovih neodtujljivih pravic. Vsak vernik se torej mora zavzemati za napredek resničnega humanizma, ki temelji na enciklikah Populorum progressio in Sollicitudo rei socialis, ki sta nastali pred 40 oz. 20 leti. Materi Božji, ki ji je z liturgičnega vidika posvečen prvi januar, pa je papež na koncu svoje poslanice zaupal priprošnjo za vse človeštvo.

Razdiralci jaslic

Ni res, da prihajajo od daleč. So odrasli z nami, okrog nas, tu doma. In so zrasli v majcene bogce, iztegnili vratove in rekli, kdo je ta, ki se ima za Boga? Razdrimo mu jasli, bogovi smo mi, v naših rokah je prihodnost sveta.

O Dete, Ti davno opralo Adama in Eve napuha si greh, zato kriliš

z ročicami, gre ti na smeh.

Ti veš: premagan nekoč bo Kainov sindrom, premagana stiska sveta in vsi bomo stali okrog jaslic in mati Marija bo zibala Tebe, Boga.

Bruna Pertot

Jezušček res se nam vsem je rodil

Od davi svetlika morje' se od lučk, ki svet jih večer je pričaral na nebu, na zvezdah, na snegu spod smučk, in v srcih, ki čas jih ne vara.

Ker Jezušček res se nam vsem je rodil iz mame device Marije, nekoč odrešenja bo kelih izpil, a zdaj si še v jaslih počije.

Je kdo od mogočnih in slavnih ljudi se hotel prav v hlevu roditi? A Božjega sina še noč ne boli, ljubezni ne more temniti.

Svetlikaj, morje', se v Božiča spomin, v resničnost, ki nikdar ne mine. Valovi, odmevajte v zvok mandolin v božične slovenske brežine!

Vladimir Kos

kršenje pravic manj srečnih. Cerkev zagovarja temeljne pravice vsake osebe. Med nevarnostmi, ki ogrožajo pravico do življenja, omenja

ženska žal večkrat le družbeni objekt in da prihaja marsikje do diskriminacije žensk, kar je proti dostojanstvu vsakega

mislenje le površinsko zagotavlja mir, v resnici pa onemogoča resnični dialog in torej omogoča, da si utrejo

PROSVETNO DRUŠTVO PODGORA

vabi na

SPOMINSKO MAŠO

ob 70. obletnici zastrupitve LOJZETA BRATUŽA

Po maši bo na sporedu

KONCERT BRATUŽEVIH BOŽIČNIH SKLADB

IZVAJALCI: MePZ PODGORA – dirigent Mirko Špacapan
MoPS AKORD – dirigent Mirko Špacapan
MePZ LOJZE BRATUŽ – dirigent Bogdan Kralj
Instrumentalna skupina SCGV Emil Komel

RECITATORJA: Irena Breganti in Jurij Klanjšček

PRILožNOSTNI GOVOR: prof. Ivan Florjanc iz Ljubljane

LIKOVNI PORTRET: Albina Pintar

Cerkev sv. Justa Mučenca v Podgori
Torek, 26. decembra 2006, ob 11. uri

Po koncertu poklon pred stavbo sedanje pošte
(Ul. IV Novembra, 32), kjer so fašisti zastrupili Lojzeta Bratuža

4. ADVENTNA NEDELJA

Božična vigilija - Sveti večer - prastarši Adam in Eva / Božič

Iz 9, 1-3. 5-6; Ps 95; Tit 2, 11-14; Lk 2, 1-14

Izbor beril je za Božič zelo bogat. Berila 4. adventne nedelje, ki je letos 24. dec., sklepajo devetdnevno pred Božičem in preidejo v tista, ki jih poslušamo na sveti večer, ko bedimo v pričakovanju doživetja Jezusovega rojstva v naših srcih. Veselje, ki ga rodi Jezusovo človeško rojstvo, Cerkev praznuje s tremi mašami. Lahko lepo doživljamo tudi večerno mašo, čeprav je najbolj pričakovana polnočnica, za njo zorna ter končno dneva maša.

Bog prihaja prvi v naše življenje. Prihaja po veri. Hotel nas je od vekomaj. On je praznec vsega od vedno. Kaj to pomeni, skušamo doumeti s poslušanjem dogodkov, vseh dogodkov-čudežev, da je namreč Bog postal človek v telesu matere

Marije. In bo vedno ostal eden izmed nas, nam vsem enak, a brez greha (Heb 4, 15).

Pridružimo se svetemu Hieronimu, ki je v betlehemski štali ali votlini z jaslami, kamor sta Jezusa položila Marija in Jožef, premišljeval, kako je Božja ljubezen čudovita, ker se je utelesila kot človek.

Od tedaj nas Bog gleda, namreč od Betlehema naprej, kot človek, čeprav ostaja vedno Bog. Rad nas ima takšne, kakršni smo: grešni, majhni, umrljivi.

Tega ali onega bo Božič pripeljal nazaj v Cerkev verujočih z božično melodijo in pesmijo; koga drugega na drugačen način: vsekakor po veri, ki gleda čez vidno in čez izkustvo. Gleda namreč Božji svet, svet Duha, ki je domena edinole Boga.

Zato očistimo srca v dobri spovedi; zaužijmo kruh močnih - sv. obhajilo, sezimo si v roke kot sestre in bratje, z ubogimi delimo kruh in ljubezen, več molimo; zahvaljujmo se Bogu za življenje in za vsakdanji kruh.

Hvaležni smo do staršev, do vseh, ki nam poma-

gajo. Prerok Mihej opisuje Mesijevo vzvišenost, ki se je ponižala v uboštvo. Evangelij po Mateju, ki ga beremo pri večerni maši vigilije, nam oriše vso zgodovino Jezusove rodbine. Povedati hoče, da je Jezus pravi človek. Prišel je v človeško družino, ki ima v svoji sredi tudi hudo grešne prednike (Mt 1, 1-25), a Bog postavi novo rojstvo, Jezusa, ki bo rešenik za vse ljudi. Sv. Pavel bo zapisal, da je Bog vse vključil v neposlušnost, da bi se vseh usmilil (Rim 11, 32).

Začne pri Mariji in Jožefu. Kar se zdi neverjetno in nemogoče, se tu izkaže kot resnica in čudež, poseg samega Boga, ki izbere čudovito dekle, Marijo, in pogumnega ter vernega Jožefa, da mu bo sodelavec, možat, in ves predan Božji volji. Še v sanjah spozna Božjo voljo. Je namreč mož vere sredi nevernega človeštva.

Polnočna slika v berilih preroka Izaija in Tita Božjo ljubezen, ki prihaja na dan kot nebojleno dete v jaslih, toda na njegovih ramah je oblast. Je čudoviti Svetovalec, Močni Bog, Večni Oče, Knez miru (Iz 9, 1-3. 5-6).

Zato nam psalm kliče, naj se veselimo rojstva

Odrešenika (Ps 96, 1-13).

Pismo Titu nas poziva k pokori, ki nas zavaruje pred brezbožnostjo in posvetnim poželenjem. Živimo naj razumno, pravično in res pobožno. Naj bomo vneti za dobra dela (Tit 2, 11-14).

Evangelij polnočnice vnaprej prikaže odklon ljudi do Boga. Zanj ni prostora v prenočišču; to dete je naravnano na križ, brezbožnim pa je zakrito, ker vodi v veličastno vstajenje od mrtvih. Le to se daje spoznati samo po veri in samo po križu nosi naboj veselja. Brezštevilna množica trpečih, zaničevanih, umorjenih in kruto pobitih otrok, se raduje rojstva in vstajenja po križu človeka Jezusa Kristusa. Kakšna veličastna simfonija trpljenja, ki rojeva novo zarjo novega stvarjenja človeka in veselja!

V zorni maši se pridružimo pastirjem, da pohiti-mo v Betlehem, da počastimo Božjo ljubezen v telesu novorojenega deteta.

Dnevna maša naj nam govori, da smo z množico nebeške vojske vabljeni v vrtoglavo slavo skrivnostnega Boga.

Veseli Božič!

Karitas in združenje Migrantes

Priseljevanje: naj raste kultura sprejemanja!

Zgodovinski tok gre kljub našemu odobravanju ali nasprotovanju svojo pot. Določenih zgodovinskih procesov ne moremo zaustaviti, predvsem ne takih, ki so že od nekdaj v dednem izročilu človeštva. Izseljevanje in priseljevanje sodita nedvomno med lastnosti, ki so krepko zapisane v preteklosti marsikatero družbe. Priseljevanje je ob enem pojav, ki je korenito preoblikoval podobo številnih narodnostnih sestavov. Veliko držav je v svoji zgodovini izgubilo ogromno državljanov, ki so s trebuhom za kruhom šli v svet, iste države pa se danes soočajo z vprašanjem številnih priseljencev, ki zakonito ali nezakonito prestopajo evropske državne meje, da bi si ustvarili dostojnejše življenje.

Priseljevanja se torej ne more prekiniti, kljub pravičnim in nepravičnim zakonskim normam. Priseljevanje je hkrati pojav, s katerim se v Evropi že nekaj desetletij seznanjamo; kaže vendar, da se bomo morali v prihodnje še toliko bolj sprijazniti z dejstvom, da bomo pri nas imeli vedno večje število priseljencev. Posledično bomo morali napeti vse sile, da bomo spremenili naše dosedanje prepričanje, po katerem imamo Evropejci do prišlekov pravico ohraniti vodilni položaj, češ da je 'Evropa naša'. Vdati se moramo usodi drugačne podobe naše celine: kdor temu nasprotuje, ker meni, da bo prekomerno število priseljencev izmaknilo družbeno-kulturno obličje Evrope, bo poražen!

Kdo to trdi?

O tem so trdno prepričani predstavniki tržaške Karitas in združenja Migrantes, ki so pred nedavnim predstavili v prostorih tržaškega semenišča 16. izdajo Statističnega dosjeja o priseljevanju. "Evropejec bo v stiku z 'drugim' pridobil osebno duševno bogastvo in laični ustroj družbe bo dovolil sočasno bivanje med sabo različnih verstev. Najti bo treba pozitivne prvine in storiti, kar je v naših močeh, da bomo sku-

li do okrepitve lastne identitete, s katero se bomo na bolj primeren način soočili z globalizacijo". Pittau nam je pred predstavitvijo še pojasnil, "da so današnje zakonske norme glede priseljevanja zastarele, politična vizija pa je do tega vprašanja še nezrela, kljub temu da začenja nova vlada drugačno pot". Izvedenec je tudi prepričan, da je politika v zvezi z zaposlitvijo priseljencev neprimerna, saj zakon iz leta 1986, po katerem mora priseljenec ob vstopu v državo imeti delovno pogodbo že podpisano v žepu, "krepi nezakonito priseljevanje". Menjati je torej treba ustroj politične in

mo spoznavanja: v središče je treba zato postaviti ljudi in njihovo dostojanstvo. Naj raste torej kultura sprejemanja, nam je povedal ravnatelj Ravalico, ki ni pozabil še na dejstvo, da velja v družbi lažno prepričanje, po katerem avtomatično istovetimo priseljence s kriminalci.

Svetovni kontekst

Prebivalcev je na svetu šest milijard in pol. Le 960 milijonov ljudi pa živi v državah naprednega razvoja. Ko bi razdelili proizvedeno bogastvo na število prebivalcev, bi morala vsaka oseba dobiti letno 9.250 dolarjev. V resnici pa ni ravno tako...

družbene vizije. Podatki in statistika so dokaj zgovorni. Evropa in predvsem Italija bosta v prihodnjih desetletjih podvrženi hudemu demografskemu upadu. Evropejec bo sedem milijonov manj, 50 milijonov priseljencev pa se bo nastanilo pri nas na stari celini. Vedno manj bo 'naših' rojstev, naraslo pa bo število starostnikov. "Od leta 1993 je število italijanskega prebivalstva potrjeno hudemu upadu. Danes je v Italiji 58 milijonov in 700 tisoč prebivalcev, leta 2050 pa jih bo 52 milijonov. To pomeni, da bo v službi ena oseba na tri. Leta 2030 bo en petinosemdesetletnik na vsakih 13 prebivalcev in položaj se bo vedno slabšal. Zaradi priseljevanja pa se bo zato povprečna starost v Italiji znižala, saj je danes srednja starost prebivalcev Apeninskega polotoka 44 let, priseljencev pa 31! Priseljenci bodo

Prebivalcem držav na poti razvoja gre letno 5.200 dolarjev, 32.600 dolarjev pa prebivalcem naprednih držav; 1.100 dolarjev dobi oseba, ki živi v tropski Afriki, 27.000 dolarjev dobijo prebivalci Evropske unije, 40.750 pa prebivalci Severne Amerike. Zlahka torej dojamemo, zakaj je na svetu 191 milijonov priseljencev, katerim je treba prišteti od 30 do 40 milijonov oseb z neurejenim statusom in od 600 do 800 oseb, ki so tarča protizakonite trgovine s spletkarjev. Načrti v državah na poti razvoja so daljnosežne narave: razumljivo je zato, da so migracijski tokovi neobhodno potrebni odvodni in dejavniki globalizacijskega procesa.

V Evropi

Evropska unija je močno podvržena priseljevanju. Leta 2004 so v 25 državah članicah zabeležili 26 milijonov in 61 tisoč tujcev (izvzete so osebe, ki so že pridobile državljanstvo) na 457 milijonov prebivalcev, kar pomeni 5% tujcev. V Nemčiji in Avstriji se odstotek suče okrog 9%, v Španiji okrog 8%, 5% v Združenem kraljestvu in

pno dobro živeli. Pomembna iztočnica Drugega vatikanskega koncila namreč sloni na prepričanju, da tudi druga verstva vsebujejo semena resnice, nam je povedal Franco Pittau, član znanstvenega odbora, ki je pripravil dosje. Pittau je ob enem prepričan, da bo treba v prihodnje zamenjati koordinate priseljevanja: globalizacija-izguba identitete z novimi: "Priseljevanje bo prived-

tako zapolnjevali in krepili strukture našega zaposlitvenega sistema in hkrati zahtevali usluge (na primer zdravstvene), ki si jih danes še ne upajo.

»Naša družba je žal prepoznavna po 'kulturi zaprtosti' in ne po 'kulturi sprejema', je mnenja ravnatelj tržaške Karitas Mario Ravalico. Menjati je treba torej zorni kot, s katerim se soočamo s tematiko priseljevanja. »Lotevati se mora-

v Franciji. V Italiji so leta 2005 zabeležili 5,2% tujcev glede na italijansko prebivalstvo.

Evropa je bila do druge svetovne vojne podvržena močnemu izseljevanju. Ne glede na to dejstvo ima EU do priseljevanja dokaj 'nemiren' odnos, kar je tudi privedlo, da Francija in Nizozemska nista podpisali evropske ustavne listine. Evropski organi se počasi in mučno lotevajo skupnih določil

glede priseljevanja, kar znatno povečuje število delavcev na črno in smrtnih razpletov podlih poslov prekupevalcev.

Omejevalni predpisi glede neomejenega prometa ljudi pri novih državah članicah so razkrinkali težavo, s katero je EU doživela svojo širitev. Ne smemo pozabiti, da bosta v evropsko družino v kratkem vstopili še Romunija in Bolgarija, kar bo odprlo novo kočljivo poglavje v zvezi z novimi sosednimi državami EU: Ukrajina bo na primer postala področje novega velikega eksodusa.

Kako pa v Italiji?

Tujcev z urejenim statusom za bivanje je bilo leta 2005 3.035.000. Porast tujega prebivalstva v Italiji si lahko razlagamo s prihodom novih prišlekov in z novimi rojstvi v družinah tu živčih tujcev. Če vzamemo v poštev upad italijanskega prebivalstva in pritisk s strani izhodiščnih držav priseljencev, lahko razmišljamo, da bo število priseljencev poraslo na 300 tisoč oseb letno.

Na 10 tujcev je 5 Evropejcev, 2 sta Afričana, 2 Azijca in 1 je Američan. Danes je v Italiji na 10 tujcev en sam priseljenec iz držav EU, ne glede na širitev Unije na 25 članic; leta 1970 pa so bili iz 10 držav članic 4 priseljenci na 10.

Tujcev iz Vzhodne Evrope je okrog milijon; med priseljenci iz držav izven EU je največje število Albancev in Ukrajincev; med prišleki iz držav članic pa je največ Poljakov; izmed priseljencev iz držav, ki čakajo na vstop v EU, je največ Romunov

(teh je v Italiji sploh največ). Iz Afrike prihaja v Italijo največ Maročanov, iz Azije pa Kitajcev in Filipincev; iz Amerike Perujcev in prebivalcev iz ZDA. Iz Južne Amerike prihaja na Apeninski polotok veliko Argentinec, ki so po rodu Italijani; ti pridejo v Italijo kot turisti, nakar skušajo pridobiti italijansko državljanstvo pod sorodstveno pretezo, nakar se preselijo v Španijo, kjer je že itak veliko priseljencev iz Južne Amerike.

Podatki o nastanitvi priseljencev na italijanskem ozemlju kažejo takole: 59,5% priseljencev živi v severnih deželah države, 27% v srednjih, 13,5% pa v južnih deželah. Veliko priseljencev se zaradi boljših življenjskih razmer nastani izven središčnih okoliš.

Večina dovoljenj za bivanje je odanih za stalno nastanitev, kar pomeni, da je večina priseljencev pri nas zato, da bi se zaposlili. Večina priseljencev – poldrugi milijon – je krščanske veroizpovedi (49,1%), 33,2% (to je milijon oseb) je muslimanov, 4,4% pa je pripadnikov vzhodnih verstev. Večina priseljencev je poročenih (52,7), čeprav večkrat njihov zakonec in otroci ostanejo v izhodiščnih državah, da bi se nato ponovno združili v domicilnih. Število prisotnih moških in žensk je skoraj enako: rodnost priseljenih žensk (2-4 otroci) pa je večja od Italijank. Podrobneje: Maročanke imajo povprečno 4 otroke, Poljakinje in Romunke 1,7, 'domačinke' pa le 1,25! Tuji državljani, ki so leta 2005 imeli skupno

52 tisoč otrok, so vplivali za 9,4% na celotna rojstva v Italiji. Zanimiv je podatek, ki prča, da je število razporečenih žensk večje med priseljenkami kot med Italijankami. V Italiji je ena petina priseljencev mladoletnih.

trend velja poudariti tudi za tržaško pokrajino, kjer so med drugim dovoljenja za bivanje zaradi študijskih obveznosti (9%) nad povprečjem ostalih italijanskih pokrajin, in to zaradi številnih mednarodnih visokošolskih

9% priseljencev je leta 2005 dobilo zaposlitev v poljedelskem sektorju, 27,4% pa v industrijskem; preostali odstotek pa se je zaposlil v servisnih službah. Več kot 130 tisoč tujih državljanov razpolaga s svojim podjetjem. Tako kot drugod po Evropi pa imajo priseljenci tudi v Italiji nižjo plačo kot 'domači delavci'. Dodati gre podatek, da večina priseljencev vzame hišo v najem (72%).

Kljub temu da so ponekod integracijski kazalniki dobri, je vključitev priseljencev v tkivo domicilne države dokaj težko in zapleteno.

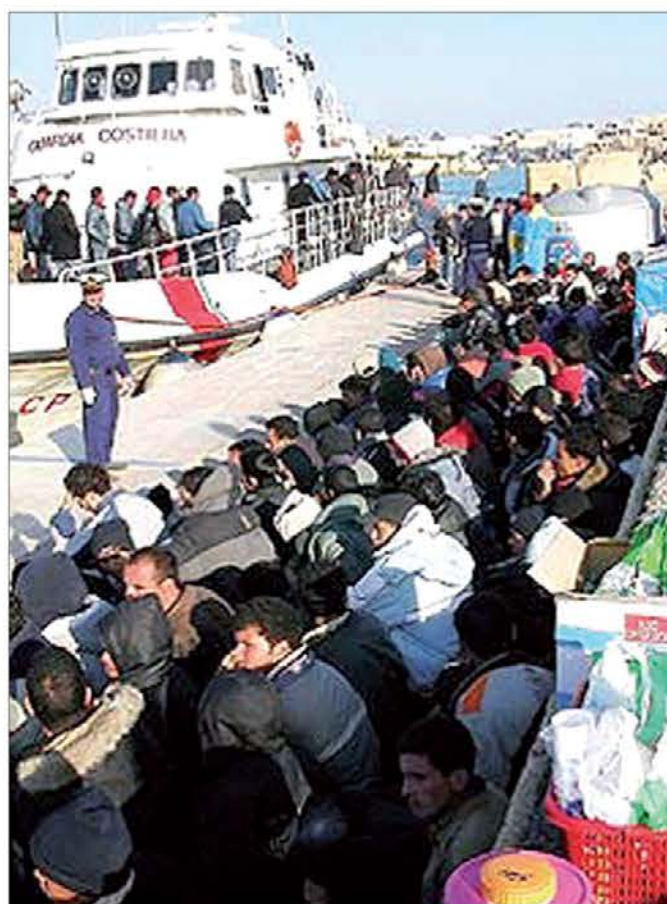
V Furlaniji Julijski krajini

V naši deželi je 83.000 tujcev z urejenim položajem za bivanje. Največ priseljencev živi v Pordenonski pokrajini - 28 tisoč; v Videmski 26 tisoč; v Tržaški 19 tisoč;

institutov, ki so prisotni na Tržaškem.

Zanimivo je, da je odstotni kazalec priseljencev v pordenonski pokrajini veliko višji od povprečnega italijanskega: 9% (5,2% v Italiji). Spričo vedno večjega števila priseljencev, ki se bodo v naslednjih desetih letih naselili v Italiji, lahko imamo pordenonsko stvarnost za kazatelj italijanske prihodnosti.

Tujih mladoletnikov je 13 tisoč. Število teh mladih priseljencev v pordenonski in videmski pokrajini je enako kot drugod v Italiji, medtem ko v Gorici in Trstu je mladoletnih tujcev veliko manj. V šolskem letu 2004 - 2005 je deželne šolske ustanove obiskovalo 8.848 študentov, ki so sinovi tujih državljanov. To je 6% celotne deželne šolske populacije: 3.349 v

pordenonski pokrajini, 3.301 v videmski, 1.408 v tržaški in 790 v goriški. Podčrtati gre, da se je število študentov v primerjavi s prejšnjimi leti znatno povečalo. Kar se veroizpovedi tiče, je k nam prišlo veliko več kristjanov kot muslimanov: 59% proti 23%. V primerjavi s podatki, ki zadevajo celoten polotok, je v naši deželi več kristjanov in manj muslimanov.

Leta 2000 je bilo zaposlenih nekaj več kot 32 tisoč priseljencev držav izven EU. Število le-teh je nato izredno naglo poraslo in tako je bilo konec leta 2005 47.955 zaposlenih. V teh podatkih se kaže namreč podoba jutrišnje dežele in Italije same: čeprav je italijanski proizvodni sistem v teh letih utrpel marsikateri zastoj, je število zaposlenih priseljencev pri nas zelo naraslo, kar pomeni, da so priseljenci postali nenadomestljiva delovna sila za ustroj našega gospodarstva. Večina je zaposlenih v gradbeniškem sektorju (8 tisoč), 6 tisoč v hotelih in restavracijah, 5 tisoč v plavžarstvu, 3 tisoč pa v poljedelstvu, socialni službi, prevozništvu in mehanskem sektorju.

Želimo Vam vesel Božič in ob vstopu v leto 2007 veliko veselja, zdravja, uspehov in nadaljnega uresničevanja vaših želja!

**Poklicno Združenje
Svetovalcev za Delo**
& Adriano PERIC
Martin DRUFOVKA

www.consulenzelavoro.it

Lastna proizvodnja in prodaja vin

Simon
1860 Komjane
Vošči vesel
Božič
in srečno
Novo leto

Gostilna «FRANC» Pri Francetu

Pristna domača kuhinja
Zaprto ob nedeljah
in ponedeljkih

SOVODNJE OB SOCI (GO)
Prvomajska 86, tel. (0481) 882038

H
O
M
E

**ZAVESE IN
POSTELJNINA**

Branko Ambrosi

GORICA - TRG MUNICIPIO 4
tel. 0481.31890

Lo Scrigno

zlatarna, urarna, srebrnina

GORICA

Ul. Arcivescovado 3-7
tel. - fax 0481.534633

GORICA - Placuta 13
Tel. 0481 531777

**PHOTO
LABORATORIO**

PHOTO LABORATORIO
lastnik: Carlo Schläuzero

34170 GORICA - Ul. Locchi 2
tel. 0481.535165

Pekarna Slasčičarna

GORICA - tel. 0481.520905

ALUMINIJASTE
ZASTEKLITVE
KOVASKI IZDELKI

Tabaj F.lli s.n.c.

Miloš in Rajmund

**STANDREZ
GORICA**

Ul. A. Gregorčič 24
Tel. 0481/21514 • Fax 0481/21987

HOTEL - RESTAVRACIJA

**Hotel
NANUT
GORICA**

Tržaška ulica 118, Tel. 0481.21168
info@nanut.it • www.nanut.it

Hotel
vedno odprt,
restavracija
zaprta
ob sobotah
in nedeljah

34170 GORICA - Ul. Gregorčič, 23
Tel. 0481 522 907 - www.tipografiabudin.it

GORICA - Ul. Brigata Pavia 46, tel. 0481.531941

**VSE ZA ŠPORT
K2SPORT**

RAŠTEL 19
tel. 0481/531884

**K2 ŠPORT
TECHNICAL FOOTWEAR**
Raštel 8
tel. 0481.33465

K2 ŠPORT OUTLET
Raštel 12
tel. 0481.532458

K2 KIDS

OTROŠKA OBUTEV
IN OBLACILA
Ul. Oberdan 8,
tel. 0481.30248

OBUTVE KOSIČ
Raštel 7
tel. 0481.535162

GEOX SHOP
Ul. Oberdan 7
tel. 0481.535520

KOSIČ GORICA

**NARDIN G.
GORICA**

Ulica Svetega Mihaela 324
Tel. 0481.21065, Faks 0481.522410

**ZASTOPSTVO
FORST**

**GOSTILNA
PODVERŠIČ**

GORICA,
ul. Brigata Pavia 61, tel. 0481 530518

Velika izbira torbic,
dežnikov in raznovrstnih
kvalitetnih izdelkov

GORICA
Raštel 23, tel. 0481.33790

PRODAJA IN
POPRAVILA KOLES

E. ČUK

GEFARIN R. & SAKSIDA A.

GORICA - Trg Cavour 9
Tel. 0481 535019

tiskarna

grafica goriziana

34170 gorica • ul. a. gregorčič, 18 • tel. 0481 22116
fax 0481 22079 • e-mail: info@graficagoriziana.com

www.graficagoriziana.com

LET > TRADICIJE > INOVACIJE > RAZVOJA > Z VAMI

ERRE TRE

Maurizio Romanut

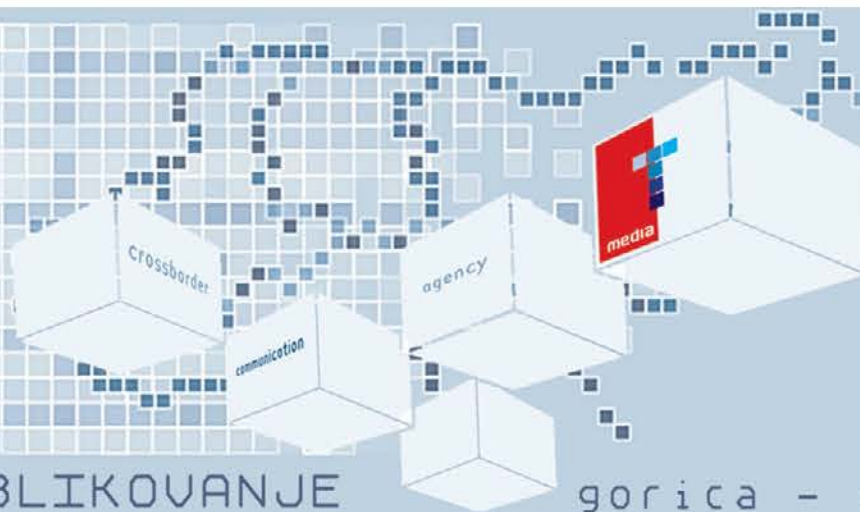
Sedež:
34070 Sovodnje ob Soči
Kosovelova 26

Tel. 336 526199 - Faks 0481 392245
E-mail: erretre23@libero.it
info@impresaedileretre.com

Connecting Cultures

vesele božične in novoletne praznike

OGLAŠEVANJE - WEB - GRAFIČNO OBLIKOVANJE

gorica - trst

brezplačna številka
800.129452

www.tmedia.it

Kratke

Betlehemska lučka v Štmaru

V soboto, 23. decembra, ob 17.15 bo solkanska skupnost prinesla čez Sočo Betlehemsko lučko in jo izročila zamejcem na domačiji Barnaba v Štmaru. Sledila bo družabnost z izmenjavo voščil. Vabljeni!

Kratek komentar

S črno kroniko se ponavadi v Novem glasu ne ukvarjamo, ker je to domena dnevnega časopisa. Pa bi tokrat le opozorili na dejanje, ki je dodobra razburilo goriški Kras, seglo pa je tudi med nas na Goriško. Minuli teden so na pokopališču na Palkišču doživeli nekaj, kar se ne dogodi ravno vsak dan, dogoditi pa se ne bi smelo nikdar. Pogrebno podjetje, s katerim ima doberdobska občinska uprava sklenjeno pogodbo, je namreč "pozabilo" izkopati jamo za pokojnico iz vasi, ko pa so jo grobarji na vrat in na nos tik pred pogrebom po posredovanju sorodnikov le izkopali, je bila jama premajhna, kar je imelo za posledico mučno dogajanje na pokopališču, ki ga podrobneje ne bi opisovali. Lahko pa samo zapišemo, da ni vredno nobene družbe, še posebej seveda ne naše, ki se ima za razvito. Kako so se svojci pokojne počutili, si lahko samo predstavljamo in izražamo jim seveda naše sočutje ter solidarnost. Da po tem sramotnem dejanju ni nihče za nobeno stvar, in tudi za dogajanje med pogrebom ne!, kriv, vemo, ker živimo v državi, kjer ni nihče nikjer za nobeno stvar kriv, če pa že kdo je, je to potem gotovo veliko ljudi, da ja ni nihče kriv, po načelu pač, da veliko krivcev ni noben krivec! Kako je mogoče, da se nas je polotila brezbriznost in nas niti take stvari ne ganejo več? Komentar, da se take stvari pač dogajajo tudi drugim, samo potrjuje, da je z nami vsemi nekaj narobe! Človek je namreč v zgodovini časov postal človek, ko je prvič dostojno pokopal sočloveka. Se vračamo nazaj v kameno dobo? / JUP

Zadružna banka Doberdob in Sovodnje v mestnem središču

Prestižen uspeh naše banke

Zadružna banka Doberdob in Sovodnje je našla svoj sedež v goriškem mestnem središču. To je zanj veliki uspeh, kar so s svojo navzočnostjo potrdili številni predstavniki oblasti in javnih ustanov ter lepo število preprostih ljudi, ki so na našo banko navezani. Med drugimi so bili prisotni goriški župan Vittorio Brancati, doberdobski župan Paolo Visintin, goriški prefekt Roberto De Lorenzo, predsednik pokrajinske uprave Enrico Gherghetta, predsednik deželne zveze zadružnih bank Italo Del Negro, deželni svetnik Mirko Špacapan, pokrajinski odbornik Marko Marinčič, občinski odbornik Silvester Primožič, predsednik SSO Drago Štoka in drugi. Po

glasbenem utrinku mlade kitaristke Maje Pahor in pozdravu ravnatelja Sava Ušaja je predsednik Dario Peric povedal, da banko, ki je nastala pred sto leti ter se je mestnemu jedru približevala počasi in previdno, čakajo težke poslovne naloge. S svojo resnostjo in kompetentnostjo pa se bo gotovo znala primerno soočiti z njimi. Zavod je sicer majhen, je povedal Peric, ima pa za sabo sistem zadružnih bank, ki predstavlja največjo bančno stvarnost v državi. Zaradi tega so njegovi načrti lahko uprti v prihodnost, zlasti v pospeševanje splošne gospodarske rasti na tem ozemlju in v širitev na slovenski trg. Meja izginja, zato je taka banka lahko najboljši naravni privilegirani sogovornik s sosedi. Pomembno je tudi, da njeni poslovni uspehi ostajajo tu, kjer so nastali, je dodal Peric. Zato radi podpirajo kulturne in športne ustanove, ki so deležne vedno manj javnih prispevkov. Predsednik se je zah-

valil KB Centru za ponudbo, družini Paulin, kjer je banka imela sedež tri leta, pa tudi Eriku Bensi, Ivu Cotiču in Marcu Codermazu, ekipi, ki je doslej že uspešno vodila goriško podružnico in jo bo gotovo še bolje upravljala v prihodnje. Del Negro je poudaril, da so take banke uspešne, ker so povezane; Brancati je ugotovil, da je selitev v mestno jedro pozitiven signal krajevnega gospodarstva, direktor goriške banke d'Italia Claudio Ferrante pa je pohvalil vlogo mostu, ki ga na Goriškem lahko ima naš zavod. Da bi ljudje v banki našli na "prijaznost, potrpežljivost in pravičnost", je uslužbencem ob blagoslovitvi prostorov zaželel g. Marijan Markežič. Gherghetta in Štoka pa sta na koncu poudarila, kako je v tem zapletenem in globaliziranem svetu nadvse dragocen pristen in zaupljiv človeški odnos. Tudi to je dodana vrednost Zadružne banke Doberdob in Sovodnje.

DD

Prijatelju Dimitriju
Brajkiku in ženi
Carmeli želimo člani
uredništva in uprave
veliko Božjega
blagoslova ob rojstvu
prvorojenca
DANIJELA!

Lojze Bratuž

V spomin na čas pred 70 leti

Pred 70 leti so v Podgori po nedeljski maši takoj po Božiču fašisti ugrabili organista Lojzeta Bratuža in ga še z nekaterimi pevci odpeljali na sedež črnosrajčnikov. Tam so morali vsi popiti ricinovo olje, samemu Bratužu pa so postregli s posebnim napitkom: motornim oljem s koščki stekla. Zaradi te zastrupitve je Bratuž po hudih bolečinah umrl v goriški bolnišnici 16. februarja 1937. Prosneto društvo Podgora je za Štefanovo, 26. decembra, ob 11. uri organiziralo mašo zadušnico in koncert v domači cerkvi, kjer je Lojze Bratuž deloval in vodil petje do tistega nesrečnega jutra. MePZ Podgora bo med mašo izvajal božične pesmi goriškega mučenca, nato bo imel priložnostni govor prof. Ivan Florjanc iz Ljubljane, temeljit poznavalec zgodovine tedanjega časa in avtor predgovora pesmarici z Bratuževimi deli, ki jo je leta 2005 izdalo Združenje cerkvenih pevskih zborov. Moška skupina Akord in mešani pevski zbor Lojze Bratuž bosta potem imela krajši koncert v cerkvi. Ob koncu se bo prireditev sklenila s poklonom pred hišo v Podgori, kjer je nekoč bila Casa del Popolo, danes pa državna pošta. Zbora Podgora in Lojze Bratuž se bosta tam poklonila goriškemu mučencu z izvedbo Kraguljčkov.

GORIŠKA
MOHORJEVA DRUŽBAželi prijateljem dobre knjige
blagoslovljen BožičKATOLIŠKA KNJIGARNA
želi vsem zvestim
odjemalcem vesel
Božič in srečno
Novo leto!

Pri nas najdete veliko izbiro jasl, božičnih okrasov, nabožnih predmetov in priložnostnih daril! Obiščite nas!
Gorica, Travniki 25, tel. 0481 531407

Gostilna *Devetak*
1870

VRH SVETEGA MIHAELA - Tel. 0481.882488 - www.devetak.com

OKUSNE DOBROTE DOMACE ZEMLJE

...v kratkem tudi sproščen oddih na Krasu

Četova družina se zahvaljuje vsem prijateljem, ki so pripomogli k našim uspehom v letu 2006, in vošči vsem blagoslovljen Božič ter polno zdravja in veselja v letu 2007!

Veselo praznike
URARNA
ZLATARNA
ŠULIGOJGorica, ulica Carducci, 49
Tel. 0481.535657 • www.suligoj.comFIEGL
OSLAVJEzaselek Lenzuolo Bianco 1
tel. 0481.547103, 0481.31072
www.fieglvini.com
e-mail: info@fieglvini.comMaxi
SUPERMERCATIŠTANDREŽ
ULICA SV. MIHAELAVeseli veseli Božič
in srečno Novo letoHUMAR
IZBRANA BRIŠKA VINAkmetija
HUMAR
Marcello in Marino s.s.ŠTEVERJAN, Valerišče 2
tel. in fax 0481 884094GOSTILNA 1971 GOSTILNA
V PRIMOŽIČ
DOMAČA KUHNJA

GORICA

Drevored

XX. septembra, 134

Tel. 0481.82117

Fax 0481.548864

POČITNICE
V NARAVI

LA SUBIDA

kraj Monte 22
Krmin (GO)
Tel. (0481) 60531
www.lasubida.itGOSTILNA
KORŠIČ

Zaprto ob torkih in sredah

STEVERJAN - Sovenca 7, tel. (0481) 884248

Ob Božiču Vam voščim veliko sreče
in notranjega miru!
Istočasno se ob 50-letnici stalne
prisotnosti na Travniku št. 6 v Gorici
iskreno zahvaljujem vsem našim
cenjenim strankam, kot tudi
sporočam, da je naša trgovina
s kosilnicami še vedno na voljo
za prihodnje usluge!

ELVIRA
CHIABAITerpin
import - export S.p.A.

Vošči srečen Božič in uspehov polno 2007!

Obenem obvešča cenjene odjemalce, da je poleg samopostrežne trgovine z bogato ponudbo v Gorici, v ulici III. Armata 179 in svetovno znanih znamk, ki jih zastopa, poleg drugih, že vrsto let:

BCS FERRARI TEKO Viti KIRPAN VERIGA SIP

prevzelo še zastopstvo odličnih traktorjev:

HÜRLIMANN

HÜRLIMANN

Akademik France Bernik v Gorici

Monografija o Ivanu Cankarju

V galeriji Ars na Travniku je v sredo, 13. t.m., potekal lep literarni večer, na kateri je akad. dr. France Bernik spregovoril o svoji zadnji knjigi, posvečeni življenju in delu Ivana Cankarja. Po uvodnem pozdravu prof. Lojzke Bratuž je urednik založbe Litera Andrej Brvar povedal, da je monografija izšla ob 130-letnici pisateljevega rojstva ter 60-letnici Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev. Obenem poteka letos 25 let, odkar zbirko urejuje prav dr. Bernik, "danes največji specialist za Ivana Cankarja". Knjiga "v lepem jeziku" pregledno opisuje razvoj Cankarjevega duha in literature, zato je primerna za študente in strokovnjake. Po Bernikovem posegu, ki ga radi objavljamo, se je med navzočimi razvil pester razgovor o Cankarjevem genialnem liku, pisatelju "po milosti božji".

Akad. France Bernik:

Knjiga je dosežek dolgotrajnega preučevanja dela Ivana Cankarja. Prvi prispevek o Cankarju sem objavil pred petdesetimi leti. Sistematično pa sem se začel ukvarjati z njim pred štirimi desetletji, ko sem kot eden od urednikov Cankarjevega zbranega dela (1967 do 1974) pripravil dve knjigi pesmi in pet knjig proze ter jih opremil z znanstvenokritičnim aparatom. Doslej sem objavil več deset razprav o pisatelju, o Cankarju sem predaval doma in na tujih univerzah, izdal sem o njem štiri knjige: *Cankarjeva zgodnja proza* (1976), *Tipologija Cankarjeve proze* (1983), knjigo Ivan Cankar - Monografska študija (1987) in nemško knjigo *Ivan Cankar - Ein slowenischer Schriftsteller des europäischen Symbolismus* (1997). Knjiga, ki je pred nedavnim izšla pri mariborski študentski založbi Litera kot monografija k Zbranim delom slovenskih pesnikov in pisateljev, je moja peta knjiga o Cankarju.

Če ne omenjam podrobnosti in se omejim na najbolj bistveno, moram poudariti, da sem pri Cankarju kot tudi drugih literarnih ustvarjalcih, o katerih sem pisal, zasledoval tri cilje. Prvič, stremel sem, da odkrijem Cankarja kot umetnika. Pravim, da odkrijem, ker sta marksistična in oportunistična literarna kritika in veda pri nas po koncu druge svetovne

Foto DPD

vojne povsem zanemarili obliko Cankarjeve umetnosti. Ker sta prezrli Cankarjevo umetnost kot umetnost. Zaredi tega opisujem in razlagam estetsko strukturo pisateljevih del, kar ni lahko, kar se kot npr. pri glasbi izmika besedam, izmika opredelitvam. Naj kot primer estetske interpretacije navedem *Hlapca Jerneja* in njegovo pravico, pripoved, o kateri se zdi, da je predvsem družbenokritična in ideološka umetnina, saj je bila v prejšnjem, tako imenovanem komunističnem obdobju v Sloveniji najbolj pogosto obravnavana, vendar je bila obravnavana tako, da se je povsem izognila njenim estetskim vrednotam. Omenjene obravnave so spregledale ali zamolčale biser novele, o kateri govorimo, Jernejev očenaš v osmem poglavju, parafrazo Gospodove molitve, znane iz Nove zaveze. Pisatelj nam je razkril, koliko oblikovanih naporov je vložil prav v očenaš, pisal ga je, kot pravi, z veliko muko, na njem je visel "dneve in dneve". Očenaš je zanimiv tudi zato, ker razodeva vpliv Svetega pisma na Cankarja, ki se kaže v številnih paralelizmih, v stilnih sredstvih z davno tradicijo, ki so po Svetem pismu prišla v moderne evropske književnosti, tudi Cankarja, tudi Hlapca Jerneja. Očenaš moli hlapec Jernej, preden se odpravi iskat pravico. Prislunimo!

Oče naš, kateri si v nebesih... tvoje pravice iščem, / ki si jo poslal na svet! Kar si rekel, / ne boš oporekel; kar si napisal, / ne boš izbrisal! Ne v ljudi ne zaupam, / ne v svojo pravico ne zaupam, / v tvoje pismo zaupam.

Oče naš, kateri si v nebesih...

neskončno si usmiljen, / daj beraču vbogajme; neskončno si pravičen, / daj delavcu plačilo! Oblagodari hlapca, / ki je pravice ježen, nasiti ga in napoj! Samo ukaži, / pa bo živa tvoja beseda in bo napolnila vsa srca, / da bodo spoznala pravico!

Oče naš, kateri si v nebesih... ne izkušaj jih predolgo, dotakni se s prstom njih oči, / da bodo čudežno spregledale; in tudi svojega hlapca ne izkušaj predolgo, / ker je že star in nadložen, / in potolaži ga, / ker je potr in slab od bridkosti! Oče naš, kateri si v nebesih...

Drugi cilj, ki sem ga zasledoval pri raziskovanju Cankarja, je odkriti pisatelja v celoti. Torej ne izpostavljati samo pisateljevih zgodnjih in dunajskih let, ki so nastala pod Nietzschejevim vplivom, ne njegovih izključno družbenokritičnih pripovedi in dram, kot so delali naši literarni kritiki in zgodovinarji še pred nedavnim. Uradni ideologi povojnega obdobja v Sloveniji so šli še naprej. Josip Vidmar in Matej Bor sta npr. javno izjavljala, da bi črtila zadnji dve dejanji drame *Hlapci*, ker se dogajanje v njih prenese v notranjost glavnega junaka ter preusmeri v njegovo osebno erotično, predvsem etično problematiko. Sam sem vedno nastopal proti dogmatičnim ideološkim razlagam besedne umetnosti in zavračal sem redukcijonizem v literarni vedi in kritiki. Pri Cankarju sem ustrezno pozornost posvečal tistim delom, ki jih je marksistična in liberalna publicistika zamolčevala ali podcenjevala. Tako je monografiji - kot tudi v mojih prejšnjih delih - dostoj-

no predstavljena Cankarjeva zadnja ali ljubljanska doba, zlasti njegove avtobiografske črtice in novele *Moje življenje* in *Grešnik Lenart* ter črtice, napisane v znamenju ekspresionizma, *Podoba iz sanj*. Odkril sem, da se triada vrednot Mati-Domovina-Bog sploh ne pojavi šele tukaj, v Cankarjevi zadnji knjigi, ampak že prej. Najprej v romanu *Milan in Milena* (1912/13), potem v nedokončani pripovedi *Ottakring* (1913/14), najbolj prepričljivo, kot pisateljevo življenjsko spoznanje, kot njegova duhovna oporoka pa v njegovi zadnji knjigi, v *Podobah iz sanj*.

Tretje, kar želim pojasniti, je pristop k Cankarju, metoda interpretacije v monografiji. Tu smo literarni zgodovinarji - podobno kot umetnostni in glasbeni zgodovinarji - pred vprašanjem, kakšna naj bo znanost in umetnost. Kako pri razlagi in vrednotenju literature zadostiti načelom znanosti in hkrati ne prizadeti umetnosti? Zavarjam stališče, da literarno delo, npr. Cankarjevo, ne sme postati zgolj objekt raziskave, odtujen bralcu, objekt, ki ga je mogoče poljubno manipulirati, literarno delo naj ostane subjekt srečanja z bralcem, občutljivim za duhovne, čustvene in etične vsebine kot tudi za estetsko obliko, za lepoto literature.

Zaradi upoštevanja vsega tega se monografija bere kot pripoved o Cankarjevi umetnosti ali kot pripoved o pisatelju samem. Kajti Cankar je zatrjeval, da je vsaka novela, ki jo napiše, "kos njega samega, kaplja njegove krvi", kip, ki ga kot umetnik kleše, njegova podoba, njegov "obraz" (*Moje življenje*). Prav to subjektivnost, to avtobiografskost je Cankar zajemal iz najgloblji globin svoje osebnosti. In ta značilnost je povezana z njegovo gensko zasnovno, s tisto prvobitno nadarjenostjo, ki so jo njegovi sodobniki, tudi tisti, ki so ga odklanjali, zaznavali in slutili, a je niso znali, niso mogli, kot je tudi danes ne moremo, natančno opisati. Pomagali so si Cankarjevi sodobniki z oznakami, da ima pisatelj jezik v oblasti, "popolnoma v svoji moči" (ZD I, 276, 292), da piše v "gosposkem stilu" (VII, 387), da je "mojster" (VII, 385), podobno kot je največji nasprotnik Gregorčiča o njem napisal, da je pesnik "po milosti božji" (Rimski katolik I, 1889, 78-89). Vsem takim in podobnim oznakam je skupno prepričanje, da pripada pesnik ali pisatelj, o katerem tako govorimo, v našem primeru o Ivanu Cankarju, med redke, da ne rečem genialne izbranice, med poklicane in izvoljene ustvarjalce besedne umetnosti.

Obvestila

Oljčno olje. Visokokvalitetno ekstradeviško z 0,29 % kisline in 4,2 peroksidov Vam nudi v pokušnjo in nakup, tudi v darilnih konfekcijah, oljkar KOMJANC Aleš na Jazbinah v Števerjanu, tel. 0481 390238 ter v Zadržni trgovini na Korzu Verdi 36 v Gorici.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem silvestrovanja, ki bo v Novi Gorici v četrtek, 28. decembra, da bo prvi avtobus odpeljal iz Jamelj ob 17. uri, nato s postanki v Doberdobo, na Poljanah, Vrhu, v Sovodnjah in v Štandrežu; drugi avtobus pa bo odpeljal ob 17.30 iz Štandreža, nato s postanki v Podgori pri športni dvorani, pri Pevskem mostu (pri vagi) in pri gostilni Primožič. Začetek srečanja bo ob 18. uri. Na voljo je še nekaj mest, kdor se želi pridružiti, naj se čim prej javi na tel. 0481 390688.

SPDG prireja v januarju in februarju nedeljske tečaje alpskega smučanja, deskanja in teka na smučeh. Začetek tečajev bo 14. januarja, konec pa 4. februarja. Dejavnost bo potekala na smučiščih na Črnem Vrhu nad Cerknim. Društvo bo poskrbelo tudi za avtobusni prevoz. Prijave samo na sedežu društva, Verdijev korzo 51/int, in sicer 28. decembra od 19. do 20. ure, 4. in 10. januarja od 18. do 20. ure. Informacije: Danja 0481/536104, Loredana 3385068432, Marta 0481/22164. **Knjižnica Damira Feigla** bo zaradi praznikov zaprta 27., 28. in 29. decembra 2006. V petek, 22. decembra, pa bo poslovala s skrajšanim urnikom do 13. ure. Vsem bralcem voščimo vesele praznike.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: N.N. 100,00; v spomin na pokojne starše paf. 100,00; Franka Žgavec 100,00; Simon Čaudek 50,00 evrov.

Za slovensko duhovnijo sv. Ivana v Gorici: Rozina Colja Bolčina 20,00 evrov.

Voščila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vošči vsem svojim članom vesel Božič in srečno Novo leto!

Čestitka

Na Skalcah je bilo v teh dneh zelo živahno! Verena in Massimo sta si v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu obljubila večno zvestobo. Maria Carmela pa je Dimitriju povila malega Danijela. Ob teh lepih dogodkih čestitajo in se z njimi veselijo tudi člani in prijatelji Prosvetnega društva Štandrež.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 22.12. do 28.12.2006) ima oddaja na radiu 103 (frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored: **Petek, 22. decembra** (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound - Vroči šport - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti in obvestila. **Ponedeljek, 25. decembra** (v studiu Andrej Baucon): Božični večer z Andrejem: Izbor božičnih melodij. **Torek, 26. decembra** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem. **Sreda, 27. decembra** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Zgodba o judovskem spreobrnjenju. - Izbor melodij. **Četrtek, 28. decembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

Božični koncert

- Moški zbor M. Filej
- Združeni pevski zbor Repentabor
- Moška pevka skupina Akord
- Moški zbor Štmaver
- Mešani cerkveni zbor Solkan
- Štandreški glasovi
- Mešani pevski zbor Podgora
- Mešani pevski zbor F.B. Sedej

Nagovor: Alessio Stasi

Stolna cerkev

torek, 26. decembra 2006, ob 15. uri

Goriški december

Božič 2006

do 24. decembra

Božični sejem in žive jaslice na Korzu Verdi v organizaciji Društva darovalcev organov ADO in Občine Gorica

sreda, 20. in četrtek, 21. decembra

Ob 10.30: v šotoru na Travniku "IL CIRCO DELLA PIMPA" (Pimpin cirkus) avtorja Francesca Tullia Altana, Gledališče Archivolto, predstavi namenjeni izključno šolam

četrtek, 21. decembra

Ob 17.00: v šotoru na Travniku "IL CIRCO DELLA PIMPA" (Pimpin cirkus) otroška in družinska predstava, edina predstava v deželi

Ob 20.45: Gledališče Giuseppe Verdi v Gorici NARODNI BALET IZ GRUZIJE

nedelja, 24. decembra

Turistični vlakec v starem mestnem jedru. V organizaciji Združenja ASCOM.

gorica praznuje

sobota, 30. decembra

Ob 20.45: Gledališče Giuseppe Verdi v Gorici KONCERT OB ZAKLJUČKU LETA FILHARMONIČNI ORKESTER IZ ARADA, ROMUNIJA, pod vodstvom dirigenta Ovidie Balana v organizaciji kulturnega društva "M° R. Lipizer"

nedelja, 31. decembra 2006

Od 23.30: Silvestrovanje na Travniku Glasba z orkestrom SANTERNO BIG BAND, veselje in, ob 00.00, ognjem z gradu v organizaciji Občine Gorica

sobota, 6. januarja 2007

Ob 17.00: Avditorij furlanske kulture: BUBU e i suoi burattini (BUBU in njegove lutke). Južnoameriška otroška predstava, ki bo zabavala tudi odrasle.

Duh po Božiču

Bliža se čas okrog Božiča in s police iz shrambe priro- ma kot vsako leto velika škatla, v kateri so shranjeni nad 73 let stari kipci iz mavca. To so moje stare jaslice.

V mislih se vsakič vračam v čas, ko smo se stanovali v "stari" hiši na Vrdeli. Bila je preprosta, na pol kmečko-okoliška enonad- stropna hišica, po gradnji sorod- na stoterim v našem kraju. Pra- vokotna s centralnim vhodom, ki je tvoril nekakšen mali hod- niček, iz katerega so se odpirala vrata v kuhinjo in spalnico, sto- pnice pa so vodile v podstrešni sobici z nizkimi okni.

Večino dneva smo preživeli v kuhinji. Mama je v njej poleg kuhanja in pomivanja imela še šivalni stroj - pozneje celo pletil- nega. Po poklicu je bila šivilja, tako je s svojim delom pripomo- gla k vse večjim družinskim po- trebam.

V tej kuhinji smo ob božičnih praznikih postavljali jaslice in smrekico, večkrat oboje hkrati, včasih pa eno ali drugo. Prostora ni bilo veliko, zato je moralo vse na nizko omarico ali pa je bilo postavljeno na priložnostni mi- zi, ki smo jo potisnili v kot sobe. Prve jaslice je pripravljala oče. Po- trpežljivo je izrezal iz škatel za čevlje razne palestinske hišice z ravnimi strehami. Vsako leto so bile naše jaslice različne. Včasih na moč zelene, obdane z na no- vo nabranim mahom, ovenčane z bršljanom in zasajenimi vršički nalomljenih zim zelenih rastlin, včasih saharso posajene z drob- nim peskom, na katerem so sta-

le oaze zelenja, kot fatamorgan- ske pokrajine z malimi jezerci, po večini izdelanimi iz maminih zrcal. Včasih je bilo vse na moč podobno našemu Krasu, saj je bi- lo vse narejeno iz kraških kam- nov, ki jih je že narava tako umetniško oblikovala, da si se lahko samo čudil tej mojstrov- mi. Ni manjkalo tudi umetnih hribov in gora, izdelanih iz pre- barvanih časopisnih papirjev ali grobih papirjev, v katere so tak- rat zavijali zelenjavo. Posebnost pa so bile figure pastirjev, pasti- ric, kmetov in kmetic, oblečenih po takratni modi. Pravi čudež je, da se niso ti kipci, na videz zelo krhki, v tem času že skrušili. Res je, da jih po uporabi lepo zako- pljemo v mehki mah ali zavije- mo v papir, vendar so do danes ohranili svoj nekdanji blesk. Ko sem po dedovi smrti dobil pod- strešno sobo - to sem delil tudi z bratom -, ni bilo več prostorske stiske. Jaslice so po starem oče- tovem okusu postajale čedalje večje. Fantazija je vse obogatila z raznimi krajevnimi risbami, ki so uokvirjale betlehemsko vz- dušje. Hlevček je včasih za- menjala naravna jama s kapniki, stalaktiti in stalagmiti. Naneseni pesek je tvoril naravne dune, po katerih so se bolj sproščeno po- mikali velblodi, tu pa tam pa so palme dajale eksotični videz. Kipci so bili vedno isti; tu pa tam so se že pojavili novi, različnih velikosti in materialov, prvenst- veno plastike. Stare ovčke, izdela- ne kot iz vate z majhnimi lesen- mi gobčki in rožicami, so izrini- le ovčke, izdelane iz gipsa,

slednje pa take vlite iz plastike. Jezušček, Jožef in Marija so ved- no isti. Tudi Svete tri kralje ni čas odnesel, sicer pa se reveži poja- vijo le ob koncu božičnih praz- nikov, zablestijo kot meteor 6. ja- nuarja in že gredo v enoletno po- zabo. Iz otroških let so mi ti osta- li še najbolj v spominu. V našem kraju je bilo takrat veliko otrok in vedno so se našli trije, ki so se šli Svete tri kralje. Najbolj je na- stradal Boltežar, saj si je moral namazati obraz in roke s sajami! Odeti v bele rjuhe s kronami iz lepenke so se že pred praznikom pojavili na vratih. Peli in govori- li so tržaško narečje. Njih pesem pa je bila ubrana in svečana:

Noi semo i tre re,
venuti tutti tre
venuti dall'Oriente
per adorar Gesu'.
Gesu' bambin el nasi
con tanta poverta'
ne fise ne fase
ne fogo per scaldarse.
Maria Luisa, Sant'Anna sospira
perche' xe nato el mondo
xe nato el Redentor.

Po vojni, ko bi lahko otroci peli tudi v slovenščini, pa ni bilo pro- stovoljcev. Poznam besedilo, ne vem pa, če je tipično za naš ok- raj.

Sv. trije kralji gori gredo,
sv. tri ofre s sabo neso,
mira, kadila, čisto zlato
to bo dopadlo samo Bogu.
Gašper, Miha, Boltežar -
iz Indije, iz Azije, iz Afrike.
Amen!

Čast polaganja Jezuščka v jasli mi je dolgo let pripadala, saj sem bil 14 let edinček, potem ne vem, kako je bilo, saj sem že sam za- menjal očeta pri postavljanju ja-

slic. Drevešček ali božična sm- rekica je bila v okras naše kuhinje. Pisani balončki, prave raznobarvne voščene svečke, pi- sani okras, trakovi pa bomboni, piškoti, mandarine so se kot ka- lejdoskop zibali na smoli dišečih vejah. Prižiganje in ugašanje svečk in bengalov je bilo opravi- lo staršev, saj bi se ob mali ne- rodnosti vse vnelo in požar bi lahko imel nepredvidljive posle- dice. Samo včasih se je tu pa tam osmodila vata, pa so jo takoj po- gasili. Raznobarvne steklene ba- lončke najrazličnejših oblik so sčasoma zamenjali drugi - pla- stični. Prav tako se je izpopolnila razsvetljava. Danes ne utripa več plamen svečke. Utripajoče električne svečke pa dajejo videz potrošniških izložb.

Časi se spreminjajo in mi se spre- minjamo z njimi. Kako strivnost- ni so bili časi okrog Božiča, kako polni pričakovanja! Kako prijet- no je dišalo v hiši po prazničnem čiščenju. Najmanj so se tega ve- selili pajki, saj so jih skrbne roke ometle. Vonj po pečeni pinci in potici je žgečkal v nos, ki zaradi vojne vihrje ni bil navajen teh do- brot. Bogokletno se lahko sliši, a je povsem razumljivo, da smo za- radi teh jedi tako neučakano Ste- li dneve, ki so nas ločili od Božiča. Uslužben in delaven sem bil kot še nikoli, ko je mama ne- sla moko in je zlato testo začelo vzhajati in ko je v peči dobilo le- po rjavo barvo. Ko pa je prišel Božič, ko je bilo Dete položeno v jasli, ko so zagorele svečke na jelki, ko smo svečano sedli za mi- zo, je bilo za nekaj trenutkov da- leč od nas rožljanje orožja. An- gel, ki se je na nitki spuščal na ja- slice, je mogočno zapel: "Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji dobre volje".

Adrijan Rustja

Pred 400 leti objavljena božična pesem

Ta Suetla Suetla

Prihodnje leto bo minilo 400 let, odkar je izšel v Vidmu Vocabolario italiano e Schiauo, ki ga je sestavil Alessandro Alasia da Sommaripa, rojen v Sommarivi v Piemontu. Kot član reda servitov je študiral v Rimu, od koder ga je leta 1601 devinski gospod Raimondo delle Torre Valsassina pripeljal v Devin. Tu je bil posvečen v duhovnika in je deloval v novoustanovljeni redovni skupnosti. Dušnopastirsko službo je opravljal tudi v širši okolici. Povsod se je srečeval z njemu neznanim jezikom slovenskega prebivalstva. Želel se ga je naučiti, pri čemer mu je pomagal grofov sin Matias, imenovan Raimondino, ki je govoril tudi slovensko. Alasia se je nato lotil slovarja, da bi se iz njega zlasti duhovniki, ki so delovali med slovenskimi verniki, naučili njihovega jezika. Poleg slovarskega dela vsebuje namreč še druga besedila, npr. slovenske molitve, tri cerkvene pesmi in primer konverzacije. Alasia uporablja italijanske črke za slovenske glasove, npr. siroco, cris, zemglio ipd. Zanimive so tudi krajevne posebnosti in narečne oblike, npr. so persle craglie trije, adan, deite in druge. Pesem je verjetno slišal v slovenskem okolju in jo je napisal s pomočjo italijanske grafike, ki jo je najbolje poznal. Sestavljena je pravzaprav iz kolednice in iz znane božične pesmi, ki se opira na latinsko Puer natus in Betlehem. Domneva se, da je v Alasijevem slovarju tako sestavljeno božično besedilo prvič objavljeno. / L.B.

*Lode spirituale per il giorno di¹⁶⁵
Natale, e dell'Epifania di
N.S. Giesu Christo.*

Ta suetla suetla ta ie zaslà
Za ono fran chiernè gorè;
Ona nam sueti firocò,
Sirocò, inu viffocò.
V suetle sto deite mladù
V rocc derzi an cris slate
V cris fo slatni puftobi,
Da ie ta deite prau Bug.
Da ie to deite roieno
Noter u tem mefio Betlemo
Vaneipriproftneiitalifi,
Veneic voluski iaflouffec;
Spofnauga ie oslich, valec

Da ie tu deite prau Bug,
Kir ie ftuarilzemglio, nebù,
Kerfchienico dau duffo, tellò.
Porle fo persle craglie trije,
Gašpar, Melicor, Boltifar,
Inu oni fo koffro pernesle,
Veroc, mirò, chiftò slatò.
Inu doruicio Iesufa
Tega craglia nebeskiga.
Vefcliffè lerusalem
Ierusalem meftu lepu.
V tebe nam fi ie adan rodiu,
Ker bode cral ccs cral vffe.
O cuala tebe Maria,
Ker fi nam dala finà toiga.

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj Glas!

moj
tvoj
naš
glas

Novi naročnik ali tisti, ki podari naročnino na naš tednik novemu naročniku, bo prejel v **dar** letošnjo knjižno **zbirko** Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2007
- Tereza Srebrnič: V OBJEMU SONČNE AFRIKE
- Danijel Čotar: DOMAČE SIRARSTVO ZA ZABAVO IN ZARES
- Miroslava Leban: MRAVLJA HOČE V ŽIVALSKI VRT

NAROČNINA ZA LETO 2007 ZNAŠA:

za Italijo 45,00 evrov / za Slovenijo 48,00 evrov / za inozemstvo 85,00 evrov

primorski
tednik

Tistih nekaj besed o Božiču

Božična noč. Ob tej besedi se spomnim na rojstvo, pomislim na nekaj velikega in prijetnega in vsakič ponovno postanem majhen, čisto majhen otrok, poln tihega pričakovanja.

Pravzaprav je bil nekdanj Božič povezan z decembrom. Mraz je začelo postajati, ko so se prižigale prve lučke, in vse skupaj se je zame začelo v šoli, z velikimi, neizmerno velikimi jaslami, ki so bile tako resnične, tako žive, da sem jih nosila v srcu ves tisti božični čas.

Sedaj pravzaprav ni več tako: Božič se začne nekje sredi poletja, ko v kratkih hlačah še hitimo na plažo, da bi ujeli zadnje septembrsko toplino, marljivi električarji že plezajo po lestvah in nastavljajo žice, da bodo zagorele lučke in zvezde repatic. Vsakič doživim podobno pretres, kot bi se z letalom popeljala na ono stran zemeljske oble. Hop, pa smo že v Avstraliji, kjer je zima. Pozabljena bodi jesen, z vročim kostanjem, pozabljen ogenj v peči in tiho pričakovanje, ki polni zadnje jesenske dni, ko že mislimo, da se bliža tisto veliko, zame morda največje in najlepše praznovanje: praznovanje Jezusovega rojstva.

Pa kaj, ko se trgovcem tako mudi. Zraven kopalk že spretno postavljajo božično drevesce, beli volneni kosmiči pobelijo police in reklama, ki jo prejemo po pošti, nas že resno opozarja, kaj vse nam manjka, če hočemo dostojno praznovati drugi največji krščanski praznik. No, poglej, me že opozarja pisana zgibanka: kako

pa boš praznovala Božič, če nimaš lepe steklene vaze z vgrajenim ledom, ki sama spreminja barve, ali Božička, ki sam naznanja goste, ko z zoprim, hripavim glasom zapoje znano angleško pesem. Sporočilo Božiča pa je nekaj čisto drugega. Velik, izjemno velik dogodek se je zgodil v majhnem, skromnem hlevčku, med revnimi, preprostimi ljudmi. Prav o tej skromnosti nam govorijo tiste jaslice, ki jih sedaj po hišah skoraj ni več in ob katerih se lahko v tišini zamisliš, samo če stopiš v cerkev. In o tej skromnosti nam govori Dete, ki je nago delilo pastirjem edini in najlepši dar: dar ljubezni.

Nekak uvod v praznovanje Božiča je za najmlajše večer sv. Miklavža.

Še danes se spominjam čarobnosti tega večera, ko kot otrok nisem marala zaspiti, a sem vendar zatisnila oči, kot bi se bala, da bo neznanca podrla magično podobo dobrega starčka, ki v tej noči prinaša darove vsem otrokom sveta. Moji starši so me imeli radi in vedno je bila ob moji postelji tudi kaka dragocena igračka. Kljub temu so spomini nanje skoraj v celoti zabrisani. Na čarobnost tega praznika me spominja edino vonj mandarin, ter arašidi in orehi, ki sem jih kot otrok vsako leto skrbno shranila do Božiča in Novega leta. Morda so bili ti sladki sadeži, ki so prinašali dodatno toplino v dolge zimske večere ob peči, zame dejansko najlepše darilo.

Današnji otroci so teh sadežev sit, skozi vse leto in si za sv. Miklavža želijo veliko več. Tako dolga so včasih pisma, da starši ne vedo

kam z njimi in s pomankljivim znanjem izgubljeni tavajo med policami igrač in računalniških pripomočkov. Pa vendar: sv. Miklavž vsako leto potuje po svetu in brez težav bi lahko otrokom povedal, da jim vsega ne more dati: neke druge, daleč stran od velikih nakupovalnih središč, so otroci, veliko jih je, ki še kruha nimajo, kaj šele dragih igrač. In ljubezen ne more biti prava ljubezen, če sebično obdaruje samo nekatere. To pa sv. Miklavž ve, mora vedeti, ker je neskončno dober in neskončno moder.

Ko se v mestih in v trgovinah prižgejo številne barvne luči, se za mnoge, namesto blaženih dni tihe družinske sreče, začne utrujajoče obdobje brezglavega nakupovanja. Hrup trgovskih središč, promet, množica potrošniških reklam, vse to človeka tako ubija, da se domov vrača utrujen in brez misli. Največkrat prepozno, da bi zakuril toplo peč, da bi postal ob jaslicah, da bi sedel in pokramljal z najdražjimi in užival blažen mir prazničnega pričakovanja. Božič je namreč predvsem praznik miru. Miru in ljubezni, ki ju zaželim sebi in najbližjim, pa tudi vsem ljudem na zemlji.

Božič je tudi čas daril. Jezus nas je na božično noč obdaruil z neizmerno veličino svojega rojstva,

podaril nam je ljubezen in nas naučil, da jo podarjamo drugim. Toda ljubezen niso draga darila. Kolikokrat v življenju smo doživeli, da smo z dragocenim darilom v roki ostali sami in sanjali o človeški bližini. Kolikokrat bi sami zamenjali najdragocenejšo dobrino za človeško besedo v samotni. Darilo nikakor ne sme nadomestiti obiska, pogovora, ljubezni, dobrososedskih odnosov, odpuščanja in predvsem prijateljstva. Prijatelj, sosed naj bo dobrodošel tudi brez darila, predvsem zaradi besed, zaradi bližine, zaradi tistega, kar nam lahko da samo stisk človeške roke.

Sama vsako leto doživljam, da se za Božič spomnim znancev in prijateljev, za katere med letom nisem imela dovolj časa. Ob občutku krivde in grenkobe, ker je ponovno minilo leto, ne da bi

mi uspelo najti prosto popoldne za starega znanca, sem vendarle zadovoljna, ker mi z nekaj skromnimi, odkritimi besedami uspe prijatelju povedati, da ga imam v mislih, da ga ima rada. Pa je tudi to nekaj, kaj si hočemo.

Danes, ko vse to pišem, je Božič pravzaprav še daleč. Jelka je vseeno osvetljena in luči gorijo tudi v majhni štalici. Tiho osvetljujejo temo in prinašajo toploto v hladne decembrske dni. Ob topli peči in dežju, ki zunaj pada brez premora, pa uživam v objemu doma in ob tihih načrtih. Do Božiča je še veliko časa in prav je, da se človek zamisli o toliko majhnih, na videz nepomembnih stvareh. Tako majhnih, kot je majhno Sveto Dete v leseni štalici, ki nas uči in nam pripoveduje o veliki ljubezni.

Suzi Pertot

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

K božjim tem dnevom
doni nam z višav
nebeški pozdrav.
Oj, slava Bogu na višavi
in mir na nižavi
vsem dobrim ljudem.

(Posvetilo nečakinji Helenki)

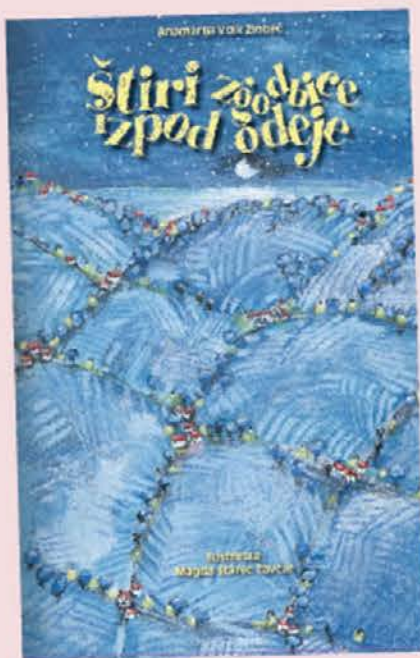
M^{založba}
MLADIKA

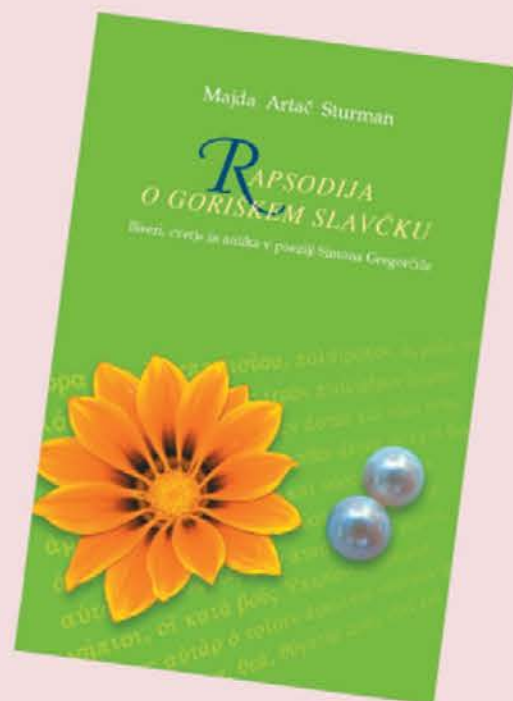
v praznične dni

Bruno Volpi Lisjak
VONJ PO MORJU

Zlobec - Tavčar
ŠTIRI ZGODBE IZPOD ODEJE

Majda Artač Sturman
RAPSDIJA O GORIŠKEM SLAVČKU

s knjigami domačih avtorjev
za odrasle in otroke

MLADIKA, Ul. Donizetti 3, 34133, Trst
tel.: (+39) 040 3480818 fax: (+39) 040 633307
e-mail: urednistvo@mladika.com

Pogovor / prof. Zorko Harej

Gojiti je treba cerkveno in posvetno petje: obe zvrsti sta naši, slovenski!

Profesorja Zorka Hareja ni treba posebno predstavljati, saj je ena najpomembnejših osebnosti zamejske zborovske kulture, obenem pa dolgoletni predsednik Zveze cerkvenih pevskih zborov. K njemu smo se odpravili na pogovor, da bi nam kaj več povedal o božičnih koncertih, ki jih ZCPZ prireja že desetletja. Pogovor smo razširili na teme, ki zadevajo širši zamejski zborovski milje, o katerem je sogovornik rade volje spregovoril.

Prof. Harej, bliža se Božič. Kakšna čustva se vam rojevajo ob tem prazniku?

Če je misel prosta in srce polno radosti, se mi spomini na Božič vračajo v čas, ko sem bil otrok. Ob Božiču sem se vedno počutil dobro zaradi vsebine tega krščanskega praznika, ki prikazuje Boga, ki se je iz ljubezni do človeka utelesil. Božič je torej praznik prijateljstva, praznik otrok in družin. Te se zberejo prav za Božič. Ko sem bil otrok, smo zbrani ob mizi pili čaj in jedli pečen kostanj. Prazničnost sem čutil tako doma kot v vasi pri sosedi, zlasti pa v cerkvi, ki je bila posebno lepo okrašena.

Božični praznik obnavljamo, ko so dnevi kratki in noči dolge, ko bolj premišljujemo, smo bolj zbrani in bolje dojamemo zahteve duha. Božič je najlepši čas v letu, zlasti za kristjana. Božič ni sicer zgolj cerkveno verski praznik, je tudi kulturni. Zapisali ste, da je Božič najlepši cerkveni praznik v letu, poln toplote in ljubezni, a je tudi velik slovenski praznik, ker je z njim povezanih veliko slovenskih običajev, literature, predvsem pesništva, glasbe, zlasti petja, da slovenski element prevladuje.

Zveza cerkvenih pevskih zborov prireja Božične koncerte že od prvega leta svoje ustanovitve. Kakšen pomen imajo ti koncerti, ki so ena najpomembnejših pobud Zveze tako za člane same (zbore, zborovodje, organizatorje) kot za občinstvo?

Božič je tudi slovenski praznik, ker se obnavljajo božični običaji in ker je veliko glasbene literature, vezane na ta praznik: predvsem pevske in zborovske. Božični koncerti so za pevce pomembni, ker se morajo nanje dobro pripraviti: temeljito se morajo naučiti besedil in glasbe. Tovrstna pevska srečanja so obenem pomembna tudi za pevovodje, ki morajo sestaviti ustrezen program, obenem tudi organizatorji morajo pripraviti in izbrati primerno orgelsko glasbo. Božični koncerti Zveze cerkvenih pevskih zborov so pomembni tudi za poslušalce, ki poslušajo stare in nove pesmi, večkrat slišijo njih razlago in v mislih ponavljajo pesmi, njih besedila in melodije.

Božični koncerti so bili torej ena prvih pobud Zveze. Kako je daljnega leta 1963 prišlo do te zamisli? Katere okoliščine so botrovale snovanju tega prvega načrta ZCPZ?

Zveza prireja Božične koncerte od svoje ustanovitve. Tovrstni koncerti so bili že prej, toda v taki obliki jih je začela organizirati prav Zveza. Spominjam se, kako smo izbirali programe, stare in nove pesmi, zboro-

vodje in organiste. Zbirali smo tudi cerkve, kjer so se izvajali koncerti. Božične koncerte torej nismo začeli mi, ampak organizirali smo jih do podrobnosti in jim dali obliko, ki jo imajo še danes. Zveza cerkvenih pevskih zborov je božičnim koncertom vedno dajala velik pomen, ker so v njih zbrani elementi, ki so sestavni del njene poslanstva, se pravi tudi slovenska kultura in narodnost.

Kakšni spomini se vam porajajo ob misli na prve božične koncerte? Kako pa so se ti v vseh teh desetletjih spremenili?

Naš prvi božični koncert je bil v Borštu konec leta 1963. Naslednji je bil že januarja leta 1964 v Nabrežini. Božični koncerti so se nato vrstili vedno meseca januarja. Od leta 1979 Zveza prireja svoje božične koncerte v stolnici sv. Justa. Koncerti so se spreminjali tudi zaradi različnih lokacij prireditve, programa in vodstva. Božične koncerte smo dopolnjevali z recitacijami, s predstavitvami sporeda in z glasbeno spremljavo.

Nastanek ZCPZ je globoko povezan z vami in vašimi prizadevanji. Ali bi nam lahko orisali okoliščine, ki so privedle do nastanka organizacije, ki se je v vseh teh desetletjih globoko usidrala v našem zamejskem kulturnem in družbenem tkivu? Kaj vam v osebnem pogledu pomeni ZCPZ? Katera so bila vodila, ki ste si jih pri svojem delovanju zastavili in nato držali? Miselnost izhodišča so v vseh teh letih ostala nespremenjena?

Z gospodom Jakominom, škedenjskim kaplanom, sva večkrat govorila o potrebi po večji organizaciji cerkvenih zborov. O tem smo spregovorili na pripravljalnem sestanku, ki smo ga imeli približno tri tedne pred ustanovnim obnim zborom, ki je bil na sedežu Slovenske prosvete 17. marca 1963. Na obnem zboru smo odobrili statut, ki smo ga pripravili, in izbrali vodstvo, ki so ga predstavljali izvršni odbor s sedmi člani in nadzorni odbor z dvema članoma. Pravila in namene naše organizacije so bili združitev cerkvenih zborov na Tržaškem v eno organizacijo, koordinacija njihovega dela, utrjevanje obstoječih zborov, ustanavljanje novih, pripravljanje novih pevovodij in organistov, ustvarjanje nove pevske literature, urejanje stare, prikazati lepoto slovenske umetne in posvetne pesmi, usposabljanje organizatorjev in ustrežno šolanje pevcev ter vzgajanje pevovodij in organistov.

O vsem tem smo še premišljevali in razpravljali na seminarju, ki je 20. aprila 1970 potekal v Slomškovem domu v Bazovici, kjer se je zbralo 60 ljudi, ki so predstavljali tiste, ki so zadalženi pri bogoslužju: pevovodje, organiste in duhovnike, pa tudi ustvarjalce besedil. Skupno smo razmišljali, kakšna naj bo slovenska cerkvena pesem. Strokovna komisija in skupščina vseh prisotnih sta na sklepnem zasedanju zvečer istega dne sprejeli sklepe posameznih komisij in odločili, da se še naprej držimo smernic, ki smo jih sprejeli ob ustanovitvi Zveze ter dali napotke za naprej.

Na zasedanju smo tudi razmišljali, kakšna naj bo slovenska pesem nasploh. Želeli smo, da naj skladatelj vzamejo za izhodišče svojega delovanja slovenske ljudske pesmi, tiste, ki so narodu najbližje. Hoteli smo, naj upoštevajo to, kar je glasbena tehnika v letih doslej, in naj se ozirajo na kraj, v katerem živijo, v katerem je določena skladba nastala. Kot zgled smo postavili narodno pesem in iz te naj bi črpali zametke za nove kompozicije.

Gojiti je treba cerkveno in svetno petje: boljši zbori niso nikdar razlikovali med enim in drugim; obe zvrsti sta naši, slovenski. Obe je treba gojiti in vzgajati ljudi v tem izročilu. Te smernice so med drugim nakazane že v statutu ZCPZ. Naši božični koncerti so med drugim spojitve prve in druge zvrsti. Ko sem bil otrok, smo za Božič peli ene in druge pesmi.

Nadaljnje smernice in sklepe smo poglobili na sestankih z zborovodji in organisti, ki smo jih zbrali, ko smo nameravali pripraviti in izdati zgodovinske in strokovne knjige, pesmarice in posamezne skladbe.

Kaj je Slovencem pomenilo petje v dobi fašističnega zatiranja?

Velikokrat je bilo pisano in povedano, da v dobi fašizma so plamen slovenske besede in misli ohranjali le duhovniki in cerkve. Posvetne pesmi so pogumnejši fantje včasih zapeli le v odmaknjenih in odročnih krajih, kamor predstavniki oblasti niso prišli. Upravičeno lahko trdimo, da so cerkveni zbori opravljali tudi kulturno poslanstvo, ne le cerkveno in versko. To delovanje so po vojni utrdili, okrepili in pomnožili, razen v krogih, kjer so posebne politične razmere utesnjevale dejavnost cerkvenih zborov.

Že po drugi svetovni vojni ste postali ena vodilnih osebnosti v kulturnem življenju na Tržaškem. Poleg poučevanja ste sočasno gojili pomembno organizacijsko dejavnost, zlasti na področju zborovske kulture. Ali bi nam lahko kaj več povedali o tedanjih vzgibih, ki so zanimali pomembno pot zborovske kulture v našem zamejskem prostoru?

V Trst sem prišel leta 1945. Po vojni sem vodil kaka tri leta dijaški mešani zbor v slovenskem dijaškem domu, dve leti pa tudi zbor v svoji rojstvi vasi Dornberk. Nekajkrat sem pripravil nastope zborov, ki smo jih sestavili dijaki slovenskih višjih srednjih šol. Precej odmevno je bilo petje Akademskega pevskega zbora Jadran, ki sem ga vodil v letih 1947 do 1957. S časom pa so člani zbora dobili zaposlitev v drugih mestih Italije, Francije ali so se razkropili daleč po svetu (šli so v ZDA, Kanado, Argentino in Avstralijo). Z nekaterimi sem še danes v stiku: pevska vez je trdna vez in traja veliko let). Tedaj sem navezal stike z mnogimi glasbeniki, ki so prišli v Trst in tu delovali. Ti so bili Vrabec,

Venturini, Boštjančič, Pertot, Sancin, Demšar in drugi. Okoli 50. leta je bilo toliko zborov v večjih in manjših krajih, da bi si jih danes težko predstavljali. Delovale so Glasbena matica in še nekatere zasebne šole.

Zbori so v prvem povojnem času po tržaških vaseh in naseljih nastajali skorajda čez noč! Bili so izraz splošnega slovenskega navdušenja po hudem obdobju fašističnega nasilja. S petjem so ljudje izražali tudi svoje veselje, ker so se kočno rešili in osvobodili vojnih grozot. Bil pa je čas, ko je v ospredje prodrlo delavsko vprašanje in to do leta 1948, ko se je delavski razred po kominformu razbil v dva tabora. Zlasti Slovenci smo pa razkol močno občutili, ker je bil

so sami akterji bogoslužja.

Če vzamemo v poštev samo petje v cerkvi, lahko potrdim, kar sem večkrat slišal in bral, in sicer, da kdor poje, dvakrat molli; to velja tudi za posvetno petje, le da se pri tem obračamo k osebam in naravi, ne k Bogu in božjemu. Poudarjam pa dejstvo, da je bilo kljub našim tedanjim priporočilom zelo težko najti avtorje ustreznih besedil v slovenščini, kajti smo na Tržaškem imeli veliko več skladateljev kot besednih ustvarjalcev. To je res zanimivo.

Msgr. Vončina je na letošnjem seminarju Zveze v Čatežu med pogovorom poudaril, kako pomembno vlogo imajo cerkveni zbori

Foto DFD

očiten tako na področju šolstva, kot v kulturnih krogih: vedno manj je bilo ljudi. Tak položaj je sicer botroval temu, da so nastopi zborov dobivali bolj slovenski obraz in v ospredje so tako prihajale bolj slovenske in domoljubne pesmi. Po letih fašizma, vojni in revoluciji je nastala prava eksplozija slovenstva. Mi smo se tako hitro in veliko učili. Nekateri pevci so mi zaupali, da jih pesmi spremljajo celo med delom. Tako jih je učenje prevzelo. Tisti fantje so bili pevci po glasu in srcu.

Drugi vatikanski koncil je bil za vesoljno Cerkev poglavitni mejnik, ki je korenito spremenil njen pogled na svet. Med drugim je koncilska prenova Cerkev uvedla v bogoslužju rabo narodnih jezikov. Kaj vsega je ta sprememba povzročila tudi pri nas, v naših župnijah? Kakšno pot je Zveza ubrala po Drugem vatikanskem koncilu?

Rekli bi lahko, da je Drugi vatikanski koncil ugodil našim potrebam in željam. Želja po rabi slovenskega jezika v bogoslužju je bila dolgo prisotna v naših ljudeh. V sklopu naše organizacije je tako nastalo kakih 12 liturgičnih maš, ki se pogosto izvajajo v slovenskem prostoru. Dodati je treba, da je po reformi liturgije vatikanskega koncila vloga pevskega zbora liturgijo obogatila, a glasbeno in pevsko osiromašila. Prej so zbori ponekod pripravili cele koncerte z izvedbo tudi znanih kompozicij. Zdaj je pogosto nastopanje zbora zdrobljeno na manjše nastope. Vsekakor zbori opravljajo pomembno vlogo pri cerkvenem bogoslužju, ker

pri sooblikovanju bogoslužja. Zborovsko petje je namreč najbolj razširjena ljudska oblika slovenske kulture.

Kaj vam torej petje, predvsem pa cerkveno petje pomeni?

Cerkveno petje je zame zelo pomembno. Petje je zame način, sredstvo, da povem, kaj mislim in kaj čutim. Zlasti cerkveno petje je meni potrditev tistega, kar sem mislil, kar sem doživel kot otrok in kar so me starši in predstojniki naučili: te vrline sem obdržal vse do danes. Ljubo mi je to ponavljati v letih.

Že Trubar je med drugim pravil, da 'petje dviga duha'. Če človek posluša petje in glasbo, je bolj zbran, je bolj vnet pri molitvi, bolj premišljuje in bolj sočustvuje s svojimi bližnjimi. Moliti je treba zbrano in lepo petje in lepa glasba doprinese k zbranosti. Poudaril bi še pomen, ki ga pri cerkvenem petju ima 'kraljevi inštrument', orgle, in druga za v cerkev primerena glasbila.

Na vaš življenjski poti ste se preizkusili v raznih vlogah: bili ste skladatelj, organizator, zborovodja, pevec, glasbeni pedagog in še bi lahko naštevali. Kakšne lastnosti mora po vašem mnenju imeti torej glasbenik, zborovodja, pevec, pedagog?

Človek, ki se posveča glasbi, predvsem petju, mora poznati delo, ki ga opravlja, mora slediti dogajanju na zborovskem področju, se mora vedno pripraviti na delo, mora biti priprazen, olikan in ponižen. Zborovodja ne sme pevec strahiti, ker dru-

gače pevec ne čuti do glasbe pravega zanosa, ne prepozna vsebine pesmi. Glasba je umetnost, je duhovna stvar. Kdor goji cerkveno glasbo, se mora posvečati tako petju kot instrumentom, ki jih pri cerkvenem petju uporabljamo.

Ne smemo pozabiti, da je glasba namenjena tistim, ki imajo zanj občut, talent, dar, tistim, ki so zanj poklicani. Pripomniti pa je treba, da tudi manj poklicani pevci se z vajo lahko izboljšajo in postanejo pevci, da lahko pojejo v zboru.

Kako so zborovski pevci peli nekoč, kako pa danes?

Zborovsko kulturo spremljam veliko let. Prve pesmi sem se naučil, ko sem bil star štiri ali pet let. Že kot otrok sem zahajal z drugimi vrstniki v domačo cerkev v Dornberku, kjer smo z užitek poslušali cerkveni zbor, ki je bil zelo dober. Spominjam se še pesmi, ki sem jih tedaj slišal in pozneje pel. Rad sem poslušal tisto petje, in ko sem odraščal, sem z veseljem sodeloval pri zboru. Spominjam se še, kako sva s prijateljem Bojanom dvo-

glasno pela v naši in njegovi hiši: on je pel prvi glas, jaz pa drugega. Veselje do večglasnega petja me namreč spremlja vse življenje. Večglasno petje sem najprej ljubil kot pevec, nato kot pevovodja.

Nekoč so menda pevci peli bolj preprosto, a z dušo, to tudi zaradi tega, ker glasbenih šol ni bilo na voljo vsem, tako kot je danes. Današnji pevci pa privilegirajo bolj tehnično plat. Ali se zborovska kultura pri nas izgublja? Ali menite, da je težnja nekaterih po privilegiranju boljših zborov upravičena?

Če primerjam povojna leta s sedanjimi, je treba priznati, da je bila tedaj zborovska kultura veliko bolj občutena. Veliko je bilo glasbenih pedagogov in pevovodij, ki jih danes ni več. Ne bom sicer rekel, da je bilo tedanje petje lepše od sedanjega. Menjala se je kvantiteta ne pa kvaliteta. Menda je danes petje tudi lepše, ker ga je v boljših okoliščinah lažje gojiti.

Kar se drugega vprašanja tiče, ima slovensko petje tu na meji tudi narodnostno in politično vrednost. Pomemben je tudi ta vidik. Naše prizadevanje je torej vedno slonelo na prepričanju, naj poje čim več zborov. Petje je tudi dobrina, ki naj bo na razpolago vsem. Petje ima tudi družbeni pomen, ker združuje ljudi različnega izvora, značaja, različne vzgoje. Ker se imam za demokrata, imam raje več pevcev kot pa elitnih skupinic. Nevarno bi bilo, ko bi imeli nekaj izvoljenih zborov, ker če bi odpadli tisti, bi odpadla naša pevska kultura.

Čisto drugačno vprašanje. Kakšne spomine imate na obdobje vašega političnega udejstvovanja? Bili ste med drugim tudi pokrajinski odbornik.

To vprašanje bi zahtevalo drug intervju, ker zahteva daljši pogovor. Glasba je eno, politiko pa urejajo druga pravila in drugi zakoni. V politiki sem bil sicer veliko let. Zelo dolgo sem bil predsednik sveta pri Slovenski skupnosti. Deset let sem bil tudi politični tajnik SSK. Rad sem opravljal politično delo. Manjšinska stvarnost je pač taka, da zahteva tudi ljudi s področij, ki so politiki tuja.

Igor Gregori

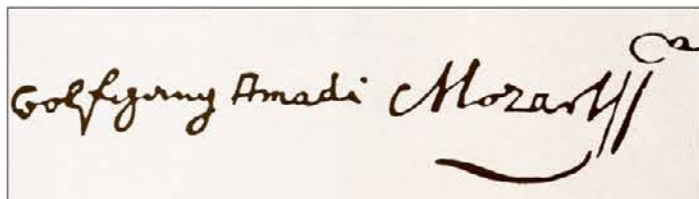
Ob 250-letnici Mozartovega rojstva Salzburški genij

Letos smo se na najrazličnejše načine spominjali velikana svetovne glasbe Wolfganga Amadeusa Mozarta, ob 250-letnici njegovega rojstva. Deloval je v obdobju evropskega klasicizma, ki sta ga karakterizirala najprej Franz Joseph Haydn in nato Ludwig van Beethoven, ki ju skupno z Mozartom uvrščamo med t.i. dunajske klasičnike.

Mozart se je rodil 27. januarja 1756 v Salzburgu, kjer je kot čudežni otrok začel z glasbenim delovanjem. Oče Leopold je bil sam dober glasbenik, zato je Mozart že od malega imel v družini sami naravni okvir za prvo glasbeno vzgojo. Že zgodaj se začnejo njegove prve glasbene preizkusi politične moči. Z drugimi besedami: nikogar več ne zanima, kaj kdo veruje ali kaj pomeni osebna vera za človeka, vendar ko gre za vlogo in pomen religije v družbi ali državi, pa takoj vsi postanejo pozorni. Papežev govor na univerzi v Regensburgu, v katerem je omenil, da je bizantinski cesar označil islam kot nasilno religijo, je takoj sprožil proteste po širnem muslimanskem svetu. Ob papeževem obisku v Turčiji so bili mediji manj pozorni na duhovne ali verske razsežnosti obiska, poročali pa so, kaj je govoril muslimanom in kako so se muslimani in njihovi mediji po svetu odzivali na papeževe besede o islamu. Torej religija in Cerkev postajata pomembno družbenopolitično vprašanje.

Tudi pri nas novi zakon o verski svobodi razburja del politične javnosti, zlasti seveda tiste, ki so v preteklosti delali za to, da krščanstvo izrinejo iz slovenske družbene za-

pride do izraza na raznih dvorih, zlasti na Dunaju, v Münchnu in drugje. Znano je tudi obdobje njegove službe pri salzburškem nadškofu Colloredu. Na svojih potovanjih se seznanja z različnimi sodobnimi glasbeniki: s F. J. Haydnom, Chr. W. Gluckom, z nekaterimi sinovi J. S. Bacha, A.

Salierijem in drugimi. Področje Mozartovega ustvarjanja je zelo raznoliko. V njegovi simfonični glasbi so zelo znane npr. simfonija Jupiter v C-duru, simfonija v G-molu in druge. Kot primer zelo pester orkestralne glasbe bi navedli znano Malo nočno glasbo. Ve-

liko je število Mozartovih koncertov, zlasti klavirskih, in sonat (za klavir in violino). Številni so tudi njegovi godalni kvarteti in kvinteti (to

obliko je začel uporabljati že Haydn). Mozart je ustvarjal tudi na opernem področju. Med najbolj znanimi operami so Figaro-va svatba, Così fan tutte, Don Juan, Čarobna piščal. Uglasbil je tudi vrsto manjših tovrstnih del. Velika večina je doživela svoje prve uprizoritve na Dunaju in v

Pragi. Zelo bogat je Mozartov delež v religiozni glasbi. Med številnimi deli naj zabeležimo razne Missa brevis, Mašo kronanja in nedokončano Veliko mašo v C-molu. Na tem področju je zlasti zaslovel Requiem v D-molu, ki je gotovo eno najlepših tovrst-

nih del nasploh. Veliko je še manjših kantat in motetov. Čudovita je npr. skladba Ave verum.

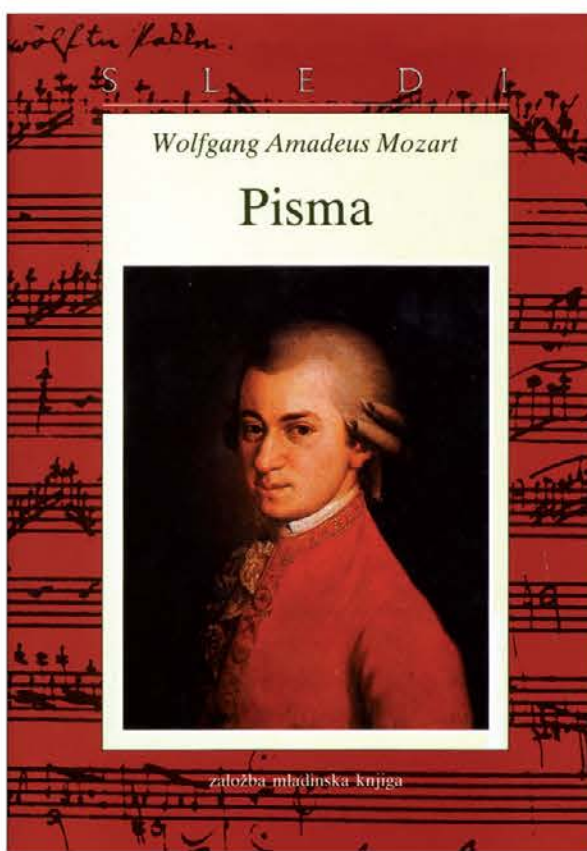
Mozart je bil zelo navezan na svojo družino, od staršev zlasti na očeta (mati Ana Maria Pertl je zgodaj umrla), na sestro in seveda na ženo Konstanco. Vse to prihaja do izraza zlasti v njegovih pismih, ki odražajo globok in ljubeč odnos do družinskih članov, v njih pa so zanimive tudi misli o bistvu glasbe in o glasbeni ustvarjalnosti. V pismu očetu je npr. zapisal: "Ne znam pisati poetično; nisem pesnik. Besed ne znam razvrščati tako umetelno, da bi dajale sence in svetlobo; nisem slikar. Niti ne znam izražati

svojega prepričanja in misli s kazanjem in s pantomimo; nisem

plesalec. Znam pa to s toni; sem glasbenik."

Umrli je 5. decembra 1791 in je pokopan v skupni grobnici na enem od dunajskih pokopališč.

Mozart je bil kot človek odprt, družaben in priazen. Bil je veren in globoko duhoven, zaznamovalo pa ga je tudi prostozidarstvo njegovega časa. Njegov duhovni svet zelo jasno odseva v pisemskih družinskih članov, v njih pa so zanimive tudi misli o bistvu glasbe in o glasbeni ustvarjalnosti. V pismu očetu je npr. zapisal: "Ne znam pisati poetično; nisem pesnik. Besed ne znam razvrščati tako umetelno, da bi dajale sence in svetlobo; nisem slikar. Niti ne znam izražati

Pisma

založba mladinska knjiga

S tem kratkim zapisom smo se želeli tudi v našem listu spomniti tega pomembnega Mozartovega leta.

Andrej Bratuž

Komentar

Na kakšnih temeljih gradimo?

Vprašanje, ali osebno veruješ, je danes v družbi nepomembno, vloga religije ali Cerkev v družbi pa postaja preizkus politične moči. Z drugimi besedami: nikogar več ne zanima, kaj kdo veruje ali kaj pomeni osebna vera za človeka, vendar ko gre za vlogo in pomen religije v družbi ali državi, pa takoj vsi postanejo pozorni. Papežev govor na univerzi v Regensburgu, v katerem je omenil, da je bizantinski cesar označil islam kot nasilno religijo, je takoj sprožil proteste po širnem muslimanskem svetu. Ob papeževem obisku v Turčiji so bili mediji manj pozorni na duhovne ali verske razsežnosti obiska, poročali pa so, kaj je govoril muslimanom in kako so se muslimani in njihovi mediji po svetu odzivali na papeževe besede o islamu. Torej religija in Cerkev postajata pomembno družbenopolitično vprašanje.

Tudi pri nas novi zakon o verski svobodi razburja del politične javnosti, zlasti seveda tiste, ki so v preteklosti delali za to, da krščanstvo izrinejo iz slovenske družbene za-

vesti. Ti ponavljajo, da je bila slovenska pretežno krščanska družba do druge svetovne vojne totalitarna. Mahnič naj bi z ločitvijo duhov ob koncu 19. stoletja izvedel in povzročil razkol, ki naj bi imel za njuno posledico komunistično revolucijo z vsemi njenimi grozotami. Mahnič pa je le zahteval, naj se katoličani opredelijo do vere in pokažejo javno svoje barve. Značilnost demokracije je v prepoznavanju, ne pa v zanikanju različnosti. Različnost je ukinil ravno komunizem in odprl pota družbeni laži, saj se je različnost morala skriti pred budnimi očmi tajne policije. Kako naj bo torej slovenski narod osveščen, če mu tisti, ki se imajo za razumnike, še kar naprej potvarjajo preteklost, da bi tako prikrili komunistični zločin nad slovenskim narodom? Zato ni presenetljivo, da ob taki megli demokracija v Sloveniji šele poganja svoje korenine. Ali je torej sploh mogoče iz pozicij totalitarizma govoriti o demokraciji? Prav tako se sprašujem, kako si upajo demonstrirati za pravno državo tisti, ki jo že vsa leta samo-

stojne Slovenije kršijo. Ali kako imajo polna usta pravne države tisti, ki je sploh niso marali in so leta 1990 vpili, da slovenskega državljanstva ne bodo nikoli sprejeli.

Zato so težave pri opredeljevanju vloge vere in Cerkev v naši družbi. Medtem ko se o tem v drugih državah neobremenjeno pogovarjajo, smo pri nas še v kulturnem boju. Ta se utrjuje tudi s tem, da imajo v elektronskih in tiskanih medijih še vedno glavno besedo o teh vprašanjih isti ljudje kot v času komunizma. Ko gre za presojo vloge vere v družbenih okvirih, npr. pri policiji, v vojski, v bolnišnicah, zaporih itd., ti najdejo polno ugovorov proti dejavnosti duhovnikov ali vernih na teh področjih. Tako negativno razpoloženje ima za posledico, da smo Slovenci nesposobni, da bi se dogovorili, na katerih družbeno-etičnih temeljih bomo gradili svoje skupno življenje. Tako nam bo ob uspešni gospodarski rasti in evru težko dolgoročno ohraniti družbo blaginje, pravne države in demokracije.

Da je ta krhka pričajo zadnji dogodki, ko so se združile nekdanje sile in skušale ne le zamajati temelje pravne države, pač pa kar zrušiti obstoječi družbeni red. Pri tem so seveda sodelovali tisti, ki imajo sicer polna usta demokracije in pravne države, iz ozadja pa

stalno spodkopavajo njen pravni red. Žal iz včasih zelo kratkoročnih prestižnih in osebnih interesov pri tem sodelujejo tudi katoličani. Presenetljivo, da se ob tem niso z odločno in jasno besedo zavzele za demokracijo pomembne osebnosti in ustanove v državi. Očitno je problem v tem, da mnogi razumejo demokracijo kot pokritje svojih ambicij, ne pa kot pot do pravne države in družbe blaginje za vse državljane. Včasih se zdi, da nekateri pričakujejo to le od vlade, sami pa ji ne dajejo podpore pri uveljavljanju procesov, ki bodo omogočili, da to dosežemo vsi skupaj. Nekateri žal tudi menijo, da je demokracija za to, da bi sami prišli do boljših položajev v družbi. Očitno se tak mogoče dolgoročno le ne obnese. Razpad liberalne demokracije Slovenije ima svoje korenine tudi v taki miselnosti.

Demokracija je krhko orodje, ki ga je treba skrbno negovati. Gradijo jo lahko le osveščeni in etično zreli državljani, ki se zavedajo, da lahko skupaj gradijo državo blaginje ob spoštovanju vsakega človeka in ob pripravljenosti, da z njim delijo skupno življenje v urejeni državi. Problemi z Romi so pokazali, da Slovenci le nismo tako krščanski, pošteni in miroljubni narod, kakor nas je označil pokojni Anton Trstenjak. Očitno so se tudi med nas naselili moder-

ni demoni koristljubja, sebičnosti in zavisti. A žal tako ne bomo gradili uspešne prihodnosti in se bodo tako celotna državljanska skupnost in z njo posamezniki in skupine vedno bolj utapljali v sebičnosti in zaprtosti vase. Vedno manj bo prostora za soseda, še manj za otroke, za prizadete in družbeno odrinjene, skratka vse tiste, ki si doslej niso mogli s svojimi komolci izboriti vodilnih položajev. Ker se ne znamo in ne zmoremo zediniti za skupne etične temelje, tudi naša šola ni enotna pri uveljavljanju skupnih vrednot slovenskega izročila. Zato tudi poklicne skupine kljub etičnim kodeksom, ki so jih sprejele - a jih pripadniki ponavadi slabo poznajo - ne morejo napredovati v etičnih temeljih, ki bi zagotavljali življenje in preživetje. Tudi zato se kljub strogim predpisom ne obnašamo etično na cesti, kjer izglablamo dragocena mlada življenja, ki bi mogla zagotavljati prihodnost naše družbe. K temu nas ne spodbujajo niti naši mediji. Celo nasprotno. Ko človek odpre Odmeve, ga je strah, da se bo pravkar začela revolucija, saj novinar s svojimi predsodki preglašja svoja čustva, da ta lahko le še potrjuje njegove domneve, namesto da bi nas pošteno in odprto obveščal, kaj se dogaja, in prepustil presojo nam. Če bi si ti novinarji bolj ogledali poročanje na nacio-

nalnih televizijah držav Evropske zveze, bi bilo tudi na naših zaslonih manj revolverstva in nastopstva.

Prav bi bilo, da bi se kristjani postavili v bran etične in politične kulture na Slovenskem, saj je ta sestavni del našega izročila. Seveda to pomeni tudi našo zavzetost za take temelje. Kaj nam bodo še koristile materialne pridobitve in gospodarske naložbe, če ne bomo znali vlagati v osveščanje ljudi, ki bi krepili etične temelje družbe. Kdo bo sicer zagotavljal vero med narodom, če si ne bomo prizadevali za samostojno, izobraženo, versko in etično zrele ljudi, ki bodo prekrasili celotno družbo?

Ob Božiču bomo spet poslušali o družinskem prazniku, čeprav me nič ne moti, da je ta - krščanski praznik ostal družinski praznik tudi za tiste, ki več ne verujejo. Še bolj vesel bom, če bomo skušali bolj osvojiti njegove vrednote: vero v Božje učlovečenje ali vsaj v Božjo prihodnost, ne le v ujetost tega sveta. Predvsem pa sebi in Vam vsem ljudem bolj ali manj dobre volje želim miru in blagoslova, ki ga prinaša betlehemski luč. Naj ta prežari temine src in pomaga urejevati človeška pogo-rišča, da bodo puščave tega sveta znova postale oživiljajoče oaze. Blagoslovljen Božič in upanja polno leto 2007!

Janez Juhant

Pogovor / Družina Janežič

Čar Božiča v sedemčlanski družini

Četrtek, 7. decembra 2006, je Slovenska konferenca SSK že desetič podelila priznanja številčnejšim slovenskim družinam. Letos se je na razpis prvič prijavila tudi slovenska družina iz avstrijske Koroške - sedemčlanska družina Janežič. O tem, a tudi o siceršnjem družinskem življenju smo se pogovorili z gospo Kristo Janežič.

Najprej bi vas vprašal, kdo sestavlja vašo družino?

Družino sestavlja sedem članov, in sicer moj mož Franc, star 50 let, po poklicu mojster - avtomehaničnik, polkmet (trenutno dela v velikem podjetju v Beljaku). Sama sem stara 42 let, po poklicu strokovna učiteljica, trenutno pa sem doma gospodinja.

Imava pet sinov, in sicer Petra, star 22 let. Po poklicu je ključavničar in dela v Celovcu, v prostem času pa tudi na kmetiji. Sin Štefan je star 20 let, je letos maturiral na Slovenski gimnaziji v Celovcu, trenutno služi vojaški rok. David

ima 17 let, je kuharski vajenec. Poleti dela v Vrbi ob Vrbskem jezeru, pozimi pa na Arlberu v kraju Lech na Predarlskem. Zaradi dela je on najmanj doma, ker ima večerno službo in mora zato prespati v hotelu. Najmlajša pa sta sin Luka in Niko (stara sta 14 in 13 let), oba pa obiskujeta še Slovensko gimnazijo v Celovcu. Lepo je opazovati otroke v njihovih posebnostih. Čeprav so doraščali v istem okolju, so si povsem zelo različni. V hiši živi tudi še babica, ki je stara 77 let in ji je ime Avgusta Janežič.

Kdaj in kako ste se odločili, da se boste prijavili na razpis?

Svetovni slovenski kongres se je obrnil na Katoliško akcijo v Celovcu, konkretno na Referat za družino. Referent Pavel Zablantnik me je vprašal, ali želim sodelovati. Predlog smo rade volje sprejeli.

Kaj pomeni v vsakdanjem življenju številčnejša družina?

V prvi vrsti mislim, da je odvisno, v katerem okolju družina živi. Mi živimo na podeželju na kmetiji. Za zaposlitev v prostem času je poskrbljeno. Dokler otroci obiskujejo šolo, smo sarši prisiljeni prevažati k raznim izvenšolskim

aktivnostim. Sama preživljam dosti časa v avtu, ker je enkrat enega, potem drugega treba peljati na razne vaje, v glasbeno šolo, k prijateljem in jim seveda tudi zagotoviti prevoz nazaj. Pri več otrocih se pomnožijo tudi večeri staršev v šolah, kar ustvarja včasih časovno stisko.

Številčna družina pa pomeni za gospodinjstvo več kuhanja, pranja in pospravljanja - še posebej če so doma sami moški! Druga plat medalje pa je, da je več življenja pod streho, in če je treba, priskoči tudi več rok, ki zgrabijo za delo. Ko doraščajo so mi v veselje, saj postajajo iz leta v leto bolj samostojni.

Ali v Avstriji obstajajo posebne doklade oziroma pomoč za številčnejše družine?

Kakšno pomoč daje Avstrija številčno močnejšim družinam, ne vem - se pa tudi nisem pozanimala. Dobivam običajno mesečno otroško doklado ter enkratno 70,00 evrov za vsakega šolarja ob začetku šolskega leta.

Bliža se Božič. Kako se pripravljate na praznične dni doma? Kako si delite delo za pripravo piškotov, jasic, božičnega drevesa?

Mislim, da se ne razlikujemo od drugih družin. Otroci pomagajo pri pripravi na Božič. Veseli me, da z zanimanjem pečejo piškote, ki jih seveda tudi radi jedo. Božično drevo pa bosta preskrbela letos Niko in Luka v hosti za hišo ter ga na božični večer tudi okrasila.

Za praznično očiščeno in okrašeno hišo pa je potrebnih mnogo prijemov posameznih članov, to velja tudi za večerjo, ki jo skupaj pripravimo. Okoli Božiča se držimo starih običajev: škropljenje in kajenje poslopij ter njiv, dan nedolžnih otrok je seveda v veselje vsem, ki še niso dosegli starosti birne, petje treh kraljev, obiski sorodnikov ter ob praznikih se vsi člani družine potrudimo, da smo tudi pri maši.

Na božični večer pred večerjo pa se po stari navadi poškrbijo in pokadijo vse izbe v hiši ter hlev, kar naj prinese zdravja in sreče vsem, ki tam živijo. Za dobro leto v naslednjem letu pa je treba tudi poškrbijo polja ter izprositi blagoslov od zgoraj. Običajno se ta večer dogaja vse bolj v družinskem ozračju in se nato skupno odpravimo k polnočnici.

Kratke

Zdravstvene izkaznice še vedno burijo duhove, deželna pravobranilka človekovih pravic dr. Caterina Dolcher pisala pristojnim oblastem

Deželna pravobranilka človekovih pravic dr. Caterina Dolcher, ki so jo za posredovanje zaprosili nekdanji senator Stojan Spetič, Mario Šušteršič in večje število pripadnikov slovenske manjšine, je zadevo dodobra preučila in napisala pismo vsem pristojnim oblastem: državnim in deželnim davčni upravi ter deželnemu odborništvu za zdravje in socialno varstvo.

V njem ugotavlja, da so jo opozorili na to, da v zdravstvenih izkaznicah, ki vsebujejo tudi davčno številko: imena in priimki niso napisani v pravilni slovenski obliki, kar krši izrecno osebno pravico, ki jo priznava 7. člen zakona št. 38 in zdravstvene izkaznice niso bile izdane, na zahtevo, tudi v dvojezični obliki, kar krši 1. in 8. člen istega zakona.

Zato je deželna pravobranilka pozvala oblasti, naj "zdravstvene izkaznice ponovno napišejo s pravilno pisavo in naj obe omenjeni upravi – davčna uprava in dežela Furlanija Julijska krajina – v okviru svojih pristojnosti poskrbijo za tisk zadostnega števila dvojezičnih izkaznic, da jih bodo izročili vsem, ki bi to zahtevali".

Dr. Caterina Dolcher je s tem opravila svojo dolžnost. Odgovor pričakuje od državne in deželne davčne uprave, predvsem pa od dežele Furlanije Julijske krajine in specifično od odbornika za zdravstvo dr. Ezia Beltrameja.

Kot znano, sta predsedniku dežele Illyju pisali tudi krovni organizaciji SKGZ in SSO.

Stojan Spetič izraža svoje zadovoljstvo, ker je dr. Dolcher tako naglo ukrepala in povsem osvojila stališča manjšine, saj gre za obrambo zakonitosti. Pričakuje tudi, da se oblasti sedaj ne bodo predolgo obotavljale in da bodo zadevo rešile v najkrajšem času. Prav bi bilo, če bi pristojni – Illy ali Beltrame – s tem v zvezi javnost pomirili z ustreznimi zagotovili.

Ker se je medtem veliko ljudi obrnilo na senatorja Spetiča in ga prosilo za nasvet, kako ukrepati, bi morda bilo pametno, je leta mnenja, da bi morali z aktiviranjem izkaznic počakati in rabiati medtem stare dokumente, vsaj dokler nam deželne ali državne oblasti ne povedo, kako nameravajo ravnati spričo zahtev deželne pravobranilke človekovih pravic.

Lahko se namreč zgodi, da bi po liniji najmanjšega odpora, oblasti sklenile, da uredijo zadevo s strešicami, tiskanje dvojezičnih izkaznic pa bi odložile za nedoločen čas. Tako obsodbe vredno zadržanje bi pomenilo vztrajati na liniji kršitve obstoječe zakonodaje, računajoč na prilagodljivost in že pregovorno potrpežljivost naše manjšine. Prav zato je nesprejemljivo. Nekdanji senator Spetič bo v tem primeru svojo izkaznico vrnil predsedniku dežele Illyju. Prepričan je, da tudi tedaj ne bo sam.

Retova uprava kar po svoje prilagaja uradni naziv Občine v škodo Slovincem

"Statut Občine Devin-Nabrežina je dovolj jasen: slovenščina je v vseh uradnih aktih popolnoma enakopravna italijanskemu jeziku. Pa vendar je Retova uprava očitno drugega mnenja." Tako vsaj ugotavlja svetnik levosredinske opozicije Viktor Tanze, ki je pred dnevi na župana Giorgia Reta naslovil svetniško vprašanje v zvezi s pismom, ki ga je izključno v italijanščini in celo s popačenim uradnim nazivom Občine podpisal podžupan iz vrst Alleanza Nazionale Massimo Romita.

"Pismo je napisano na čisto novem uradnem papirju, na katerem je slovenski naziv Občine Devin-Nabrežina in Pokrajine Trst tiskan z vidno manjšimi črkami - kot da bi bila slovenščina in z njo občani slovenskega jezika drugorazredna kategorija!" se zgraža svetnik Tanze.

A dvomov s tem še ni konec. V istem svetniškem vprašanju Tanze zahteva od župana Reta pojasnila tudi glede vsebine pobude, s katero občinski svet ni bil seznanjen. V pismu, ki ga podžupan Romita naslavlja podjetjem na občinskem območju, je govor o postavitvi nekaj reklamnih panojev v Devinu, Sesljanu in Nabrežini. Zbiranje reklamnih oglasov je bilo s strani občinske uprave poverjeno akviziterju, a vendar svetnikom še vedno ni znana niti vsebina pogodbe med slednjim in upravo. "Transparenca tako kot običajno..." polemično zaključuje svetnik leve sredine Viktor Tanze. / Unija leve sredine Devin-Nabrežina Za pojasnila v zvezi s tem dopisom: mobilni +39 328 3625499

V gledališču Rossetti

Jesus Christ Superstar tokrat v italijanščini

V tržaškem gledališču Rossetti so minuli teden – in sicer kot v drugem kraju v Italiji – uprizorili italijansko verzijo rock opere Jesus Christ Superstar. Pridevnik rock ni povezan le z glasbo, ki jo je mojstrsko napisal takrat še rosn mlad skladatelj Andrew Lloyd Webber pod vplivom zvokov tako imenovane Woodstock generacije (uvertura opere se začne z a solom rock kitare, ki je nekakšen poklon virtuozi Jimmyja Hendrixa), nedvomno rock in v skladu s takratnim žargonom mlade populacije pa so tudi teksti, ki so nastali izpod peresa Tima Ricea. Prav zaradi tega je marsikateri tržaški ljubitelj musicala bil "na preži", saj so marsikateri arje iz te rock

opere postale nekakšna sodobna klasika. Če bi lahko uporabili glasbeno metaforo, so se prevajalci Ricevih tekstov lotili enako drznega dela, kot če bi se lotili prevajati hite Beatlov. Slednje so (žal!) v 60. in 70. letih prevajali tudi italijanski pevci, a brez večjega filološkega čuta. Tokrat pa bi lahko zapisali, da je avtorjem prevoda, in sicer Micheleju Renzullu in Francu Travagliu, uspelo obdržati v glavnem Ricev slog, ponekod pa jim ni v celoti uspelo prenesti odtentke, npr. bibličnega jezika, ki jih je Rice mojstrsko vpletel v libreto.

Tudi režiser se je moral soočiti pri odrski postavitvi z vprašanjem

periodizacije dela. Nemirni Bližnji vzhod, mirovniško gibanje mladih in hippyjevsko ozračje časa so ozadju originalne postavitve musicala in filmske priredbe. Režiser in koreograf Fa-

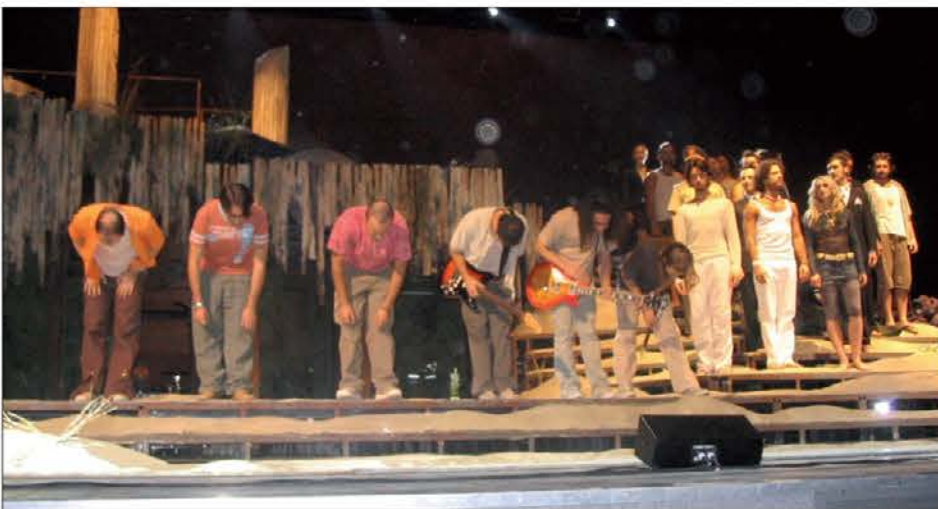

Foto PR

brizio Angelini pa se je odločil, da bo delo postavil izven tega konteksta in ga skušal posodobiti

ti za današnjega gledalca. Prav ta dilema pa nakazuje, da je Webbrova in Riceva rock opera podobna klasičnim operam, ki jih režiserji po lastni uvidevnosti prilagajajo času!

Kljub aktualizaciji – farizeji so oblečeni kot sodobni mafijci, Marija Magdalena pa se pojavlja

na odru najprej v kompletu, ki spominja na Julio Roberts v filmu Pretty woman, kasneje pa je podobna Madonni (ameriški pevki, seveda!) – je opera manj "inovativna" in drzna, kot je bil original izpred skoraj 40 let. Nekateri prizori, ki so se zvrstili na odru, se poslužujejo skorajda filmske govorice, kot npr. prizor, ko Jesus – v prevodu je Jesus ostal Jesus – dvigne roke, se v ozadju vidi projekcija križa na belem platnu, a gre le za krajše utrinke, ki bi jih lahko režiser še dodatno razvil. Dejstvo, da se je tega projekta lo-

povz, ki so ga prav nekaj dni zatem, ko so Pasolinija umorili, prebrali na kongresu radikalne stranke, v katerem poziva k večji angažiranosti in zavzemanju za potlačene kulture. Kot je ugotovil Burat, je ta poziv ostal žal neizpolnjen želja.

Samo Pahor je v svojem posegu nanizal, kako je nadaljeval Buratovo delo na čelu AIDLCM-ja, in sicer v italijanski sekciji združenja. V tem času je prišlo v organizaciji do nekaterih trenj zlasti med predstavniki manjšin in jezikovnih skupnosti s severa.

To je omogočilo po drugi strani, da se je interesno področje organizacije počasi premaknilo proti manjšinam na jugu države oziroma da se je delo organizacije razvilo zlasti v mednarodnem obsegu. Pahor je omenil nekatere dogodke s kongresov te organizacije, med temi pa tudi kongres v Celovcu. Resolucija, ki jo je Pahor predstavi-

vil v podporo Slovincem v Avstriji, se je nanašala na koroško in štajersko Slovenijo. Ko so celo nekateri koroški predstavniki AIDLCM-ja pripomnili, da niti sama Jugoslavija ne zahteva nič za slovence na Štajerskem, je Pahor odgovoril, da je to pač zapisano v 7. členu državne pogodbe. Skratka, predpisov se je treba držati.

V razpravi, ki je sledila izvajanjem nagrajenca in njegovih predlagateljev, je prišlo na dan tudi nekaj vprašanj, med katerimi tudi vprašanje multikulturalnosti. Burat je obžaloval, da levica uporablja ta pojem, ne da bi razširila kulturni in

jezikovni prostor, a da s tem relativizira in izbrše to kulturno bogastvo. Burat se sam priznava za levičarja, vendar se ne strinja s takim pojmovanjem multikulturalnosti. Multikulturalnost je lahko mogoča le tedaj, ko zaživijo vse kulture, ko obstaja neko preplajanje in izmenjava med slednjimi. Pojem sodobnosti se enači samo z razvojem centrov, ki potiskajo na rob vse tisto, kar je drugačno. To je razvidno tudi na jezikovnem področju. Keltski jezikovni prostor zaseda dandanes le periferijo oziroma obalne predele Francije, Anglije in Irske, prav tako pa je večina manjšinskih skupnosti potisnjena v hribe ali gorate predele. Burat je svoje izvajanje zaključil z željo, da bi modernizacija pomenila vključevanje in osvobodjanje ljudi, ne pa potiskanja na rob, obenem pa je zaželel, da bi bila Boris Pahor in Samo Pahor, ki sta ga predlagala za odlikovanje v Sloveniji, doživela podobno čast s strani italijanskih oblasti....

Peter Rustja

Medalja za zasluge RS Tava Buratu

Priznanje za petdesetletno delo v korist manjšin

Predsednik Republike Slovenije dr. Janez Drnovšek je za zasluge pri zagotavljanju posebnih pravic za narodne in jezikovne skupnosti v evropskem prostoru odlikoval piemontskega kulturnika in pravnika Tava Burata z Medaljo za zasluge RS. Po podelitvi predsednika RS je v ponedeljek, 11. decembra, v prostorih konzulata Republike Slovenije odlikovanje izročil generalni konzul Jože Šušmelj.

Predlog za odlikovanje, ki je prišel s strani dolgoletnih sopotnikov Tava Burata pri mednarodni organizaciji za zaščito ogroženih jezikov in kultur (AIDLCM) prof. Borisa Pahorja in prof. Sama Pahorja, sta podprli tudi obe zamejski krovni organizaciji.

Na sprejemu na konzulatu je za glasbeni okvir večera poskrbel trio flavt Glasbene matice iz razreda prof. Tretjak, v sestavi Florencia Klarič, Poljanka Doljak in Manja Košuta. Po glasbenem uvodu je prisotnim o liku in osebnosti nagrajenca najprej spregovoril prof. Boris Pahor, ki je v svojem značilnem osebnem in doživljem načinu živo prikladal k spominu časa, ko je Tavo (Gustavo) Burat (Buratti) bil med prvimi,

Foto PR

ki je opozarjal na potrebo po varstvu manjšinskih jezikov, in sicer na najrazličnejših ravneh. Burat je navezoval stike tako z manjšinskimi stvarnostmi v Italiji kot v tujini, ne nazadnje pa je znal za pravice manjšinskih skupnosti navezati stike tudi z italijanskimi politiki in kulturniki. O samem poznavanju Tava Burata položaja različnih manjšinskih skupnosti pa je Boris Pahor omenil le dejstvo, da ga je Burat presenetil z izredno dobrim poznavanjem naše manjšinske stvarnosti v Benečiji, kar je Pahorja res presenetilo, saj bi si tega ne pričakoval od nekoga, ki prihaja iz Piemonta.

Delo, ki ga je Tavo Burat s sopotniki pri AIDLCM-ju opravil, je med drugim doprineslo, da je bil – sicer šele leta 1999 – odobren okvirni zakon za manjšine v Italiji (zakon 482), ki kot zakon 38 za zaščito slovenske manjšine v Italiji še vedno čaka na uresničitev in aplikacijo v vsakem življenju manjšin.

V svojem nagovoru se je tudi generalni konzul Šušmelj navezal na oba zakona, saj je podlaga za zakon o zaščiti slovenske manjšine v Italiji produkt tudi prej omenjenega zakona 482.

Sam Burat pa je po podelitvi priznanja dejal v slovenščini "Srečen sem!", ob tem pa dodal, da je prijetno presenečen in počaščen, da mu ta nagrada prihaja pravzaprav iz Slovenije, in to kljub temu da se je vsa ta leta ukvarjal predvsem z izpolnjevanjem italijanske ustave na področju varstva pravic italijanskih državljanov, ki pripadajo drugim jezikovnim in etnič-

popeljala med drugim med Katalonce in Baske za časa Francovega režima.

Boris Pahor je prisotnim v DSI prebral tudi krajši odlomek iz študije o Gregorčičevi poeziji, ki jo je napisal Burat ob branju poezij goriškega slavčka v italijanskem Husujevem prevodu. Prispevek je izšel v slovenskem jeziku prav v Pahorjevem Zalivu.

V svojem posegu se je Burat spomnil številnih poti pri manjšinah v Italiji in v Evropi. Na poti v Baskijo so kar dvakrat v enem dnevu preprečili vstop v

Španijo, in sicer ker naj bi bil "prijatelj Baskov". Policistom je skušal dokazovati, da biti prijatelj naroda ni prav nič narobe, a v tistih časih humor ni dosti zalegal. Burat je pikro pripomnil, da si ta dogodek šteje v čast in da je zanj pravzaprav to bilo nekakšno "prvo odlikovanje" kot borca za manjšinske pravice.

Burat se je v zahvalnem nagovoru zavzel za potrebo po zaščiti jezikovne različnosti, ki je tako kot zaščita krajine, okolja sestavni del našega doživetja sveta. Burat se je spomnil tudi svojih sopotnikov med politiki, med katerimi je omenil Albina Škrka, s katerim je obiskal številne manjšinske skupnosti v Italiji. Svoj poseg na konzulatu pa je zaključil z vidno ganjenim glasom, da bo kot "piemontski hribovec" še vedno stal ob strani slovenskim bratom.

Tavo Buratu pa je bil posvečen tudi večer v prostorih DSI. Gosta je najprej pozdravil predsednik Sergij Pahor, nato pa sta še Boris in Samo Pahor orisala svojo skupno pot s Tavom Buratom, pot, ki ju je

tila italijanska skupina Compagnia della Rancia, ki že skoraj dobri dve desetletji uprizarja svetovne uspešnice musicala v italijanskem prevodu, je bilo jamstvo za vrhunsko predstavo. Tako spremeljevalna glasbena skupina kot pevci in glavni izvajalci so prepričali in navdušili tržaško občinstvo. Tudi pri tokratni predstavi ni "zatajil" Juda (mojstrsko ga je odigral Edoardo Luttazzi), ob njem pa so največ aplavzov poželi še Jesus (Simone Sibillano je izredno čisto odpel težko partituro) ter Marija Magdalena (Valentina Gullace je spretno odigrala in odpela njeno vlogo, ki ima v operi nekatere izmed najbolj popularnih skladb).

Marsikateri gledalec si je po predstavi hotel nabaviti tudi zgoščenko predstave, a zaman: tržaška publika si je predstavo ogledala le nekaj tednov po krstni uprizoritvi, za snemanje zgoščenke pa niso igralci imeli še dovolj časa....

PR

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček / Publikacija Egidija Vršaja

Slovenija v Evrolandiji

Nova knjiga belih priločnikov, ki jih izdaja Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček, je tokrat posvečena finančno-denarnemu področju. Zahtevne tematike se je lotil izvedenec, časnikar in ekonomist Egidij Vršaj, ki je v nekaj manj kot dvesto straneh obrazložil uspešen proces, ki je našo domovino po komaj petnajstih letih samostojnosti privedel v 'čarobno deželo' Evrolandije, tako da bomo čez nekaj dni tudi onkraj meje lahko uporabljali skupno valuto evra. Na predstavitvi knjige, ki je potekala v Vilfanovi dvorani na sedežu stranke Slovenske skupnosti, so ob avtorju za predavalno mizo sedeli Aleksander Rustja, predsednik sekcije za mednarodno trgovino pri SDGZ, Klavdij Brajnik, ravnatelj Zadrugne kraške banke na Opčinah, odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar, ki je knjigi Egidija Vršaja prispeval predgovor, ter France Arhar, prvi guverner Narodne banke samostojne Slovenije. Srečanje je vodil časnikar Ivo Jevnikar.

najbolj preseneča, je, da je ta proces potekal v razdobju ene same generacije, kar bi bilo za prve države članice evropskih naddržavnih organov skratka nemogoče, saj so bile te države izraz »tiste klasične podobe Evrope«, ki je imela za seboj 150-letni proces tvorbe nacionalnih držav. Države pa, ki so nastale po padcu Berlinskega zidu, so se takoj želele odpovedati totalni vojaški, denarni, gospodarski in državni suverenosti, da bi jo prevzele evropske naddržavne ustanove. Tako tudi Slovenija: kdor je našo domovino v teh letih vodil, je z velikim pogumom in odločnostjo prepričal državljane, da namen osamosvojitvene vojne leta 1991 ni bil ustvariti zaprto državo, temveč državo, ki bi suvereno vstopala v evropske in mednarodne organe. "Vstop evra v Slovenijo je eden ključnih korakov na tej poti", je sklenil Bojan Brezigar. Tudi zamejsko

bančništvo in gospodarstvo spremlja uvedbo evra v Slovenijo z velikim zanimanjem. Po mnenju Aleksandra Rustje je EU važen element za razvojno in finančno-gospodarsko stabilnost. Ob uvedbi evra pa naj Slovenija pazi na obvladovanje stroškov, da se ne bo zgodilo kot v Italiji, kjer je pomanjkanje nadzora nad

povišanjem cen privedlo do večje inflacije.

O ugodnostih in olajšavah ter bolj enostavnem poslovanju bančnih ustanov po uvedbi evra v Slovenijo je spregovoril ravnatelj ZKB Braj-

nik, ki je pripomnil, kako bo enotna valuta spremenila tudi vsakodnevne navade obmejnih prebivalcev, ki si ne bodo več belili glave s količniki in pomnoževanji. Brajnik je nato orisal pozitivni položaj financ slovenske države ("majhen državni primanjkljaj - 30% - bo lahko služil kot rezervni zalogaj v primeru morebitne krize") ter še napovedal, da ZKB težko pričakuje vstop Slovenije v schengensko območje, tako da bo openska banka pridobila naravno zaledje, v katerem bi širilo svoje delovanje.

Oče dosedanje valute - tolarja -, kateri se bo Slovenija v kratkem odpovedala, France Arhar, pa je v svojem posegu pojasnil, kako je bilo po osamosvojitvi njemu in njegovim sodelavcem glavno vo-

zasukal. Dr. Arhar je nato pozitivno ocenil sedanjí finančni položaj slovenske države, kar daje videti, da bo Slovenija po prevzemu evra v Evropi uspešna. France Arhar je še citiral encikliko papeža Janeza Pavla II., čes da je "stabilen denar najboljša socialna politika." "Enotno valuto imamo, vendar smo za stabilnost doma odgovorni sami", je dejal dr. Arhar in svoj poseg sklenil s svarilom, da je treba zato paziti na porast inflacije, ki je strukturalen naraven manko vsake družbe: gospodarsko finančnih ču-

dežev tudi vlade ne zmorejo. Avtor knjige, dr. Vršaj, se je ob koncu prisotnim zahvalil in v svojem posegu orisal najpomembnejše dejavnike finančne politike EU. "O koristih, ki jih bo evro prinesel Slovincem in zamejcem, pa boste lahko prebrali v knjigi."

Dodati gre, da je slovensko zamejsko numizmatično društvo J.V. Valvazor ob predavanju priredilo tudi priložnostno razstavo bankovcev in kovancev samostojne Slovenije: na ogled so bili 'stari' tolarji in 'novi' evri.

IG

Foto IG

Foto IG

Druga uprizoritev SSG

Dramatizacija Pahorjevega dela Spopad s pomladjo

Vpetek, 22. decembra, bo Slovensko stalno gledališče Trst predstavilo drugo produkcijo letošnje sezone, pričakovano slovensko praznično priredbo romana pisatelja Borisa Pahorja Spopad s pomladjo v režiji Marka Sosiča. Na odru bodo tokrat rahla in globoka čustva ljubzenske zgodbe, nad katero visijo sence grozot holokavsta, pozitivno sporočilo vere v novo življenje, v možnost nadaljevanja kljub težki dediščini neizbrisne tragedije. Bogati pripovedi in vitalistični lok romana se giblje v območju, ki ga začrtujeta "eros" in »tanatos«. Iz podružnice v

Buchenwaldu, kjer je ostala ponižujoča smrt, pelje spomladi leta 1945 čez

Marko Sosič (foto DPD)

holandsko ravnico vlak z nemogočimi potniki. Nemogoči potniki so

telesno in duhovno zlomljeni ljudje iz vse Evrope, ki so ušli nesmiselnemu uničenju. Pred njimi je

sanatorij v bližini Pariza, čisto nasprotje smrtnih zimskih pokrajin, kakršne so ostale za njimi. Ne samo prehodna postaja, pač pa most od smrti k življenju, ki prihaja z močjo pomladi. In ljubezni. On je tržaški Slovenec Radko Suban (igra ga gost Romeo Grebenšek), povsem osamljen mlad človek, ki za seboj nima samo uničevalnega lagerja, pač pa tudi hudo izkušnjo s fašizmom in fizičnim ter duhovnim terorjem. Ona je mlada Francozinja Arlette Dubois (igra jo članica ansambla Nikla Petruška Panizon), bolničarka v sanatoriju, ki z vso močjo uteleša prihodnost, ljubezen, življenje samo. V ljubzenski zgodbi, ki sledi,

je energija celega novega življenja, nastala iz ničelne točke porušenega evropskega sveta. V predstavi, poleg priznanih članov tržaškega ansambla (Maja Blagović, Primož Forte, Vladimir Jurc in Janko Petrovec) in gostov (Ivo Barišič, Giorgio Amodeo, Tanja Pečar, Aleksij Pregarc, Anton Petje) nastopajo tudi Flavio Girolomini, Srečko Gruden, Patrizia Jurinčič, Boris Kafol, Ilja Kocijančič, Vladislav Komar, Jure Kopušar, Marija Kostanjšek, Jara Košuta, Matija Kralj, Marino Kralj, Dragica Mekiš, Kostanca Mikuluš, Miranda Milkovič, Antonia Pettrosso, Silvano Pizzale, Ivo Radović, Paolo Raseni, Dario Rupel, Laura Sancin in Jožica Štimac. Abonmajске ponovitve predstave, ki govori o veliki ljubzenski zgodbi, razpeti med življenjem, zgodovino in smrtjo, bodo na sporedu v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu in v gledališču Verdi v Gorici do polovice januarja meseca.

AA

Na tržaškem trgu sv. Antona so poleg stojnic, ki ponujajo raznovrstno blago, tudi žive jaslice. No, žive so le nekatere živali, med katerimi velja omeniti kamelo, ki privlači pozornost zlasti otrok, ne nazadnje pa se je rada nastavila tudi našemu objektivu. Snega sicer še ni, a kamela v Trstu je prav taka redkost...

Zahvala

Lepo se zahvaljujem za prireditve v župnijski dvorani v Nabrežini, zlasti za Gregorčičevo proslavo z nastopom predavateljice Rudice Požar, odlične pevske skupine Akord pod vodstvom dr. M. Spacapan in za doživljene recitacije. V decembru je naša misijonska skupina priredila dvodnevno veliko misijonsko razstavo z lepim izkupičkom za potrebne v Boliviji, kjer deluje nabrežinska misijonarka Lucia Catalano. Pa še zahvala za skavtsko miklavževanje in priprave za tradicionalno božično razstavo jaslic in motivov v povezavi z nastopom mladinskih zborov. Vsem božična in novoletna voščila z zahvalo in željo po uspehih. Bogomil Breclj

Z izleta Kluba prijateljstva (3)

"Na Dolenjskem je fletno..."

Končno smo odpotovali in prispeli v Ribnico okrog poldneva. Hoteli smo si ogledati notranjost cerkve, pa so nam jo menda prav pred nosom zaprli. Na obisk muzeja "suhe robe" nismo mnogo računali, ker so ob ponedeljskih navadno muzeji zaprti. V starih časih so bili na razpolago "štanti" (stojnice) s suho robo, t.j. z lesenimi izdelki, po katerih je bila Ribnica znana, kot pravi tudi pesem: "Sem Ribničan Urban, po celém svetu znan". Zdaj pa je Ribnica čisto moderna in gospe so morale na lov za lesenimi žlicami in siti v moderni supermarket. Okrog ene ure nas je avtobus

pripeljal na veliko dvorišče gostilne Tušek v Stari cerkvi. Bili smo že lačni, pa vendar nismo takoj stopili v gostilno. Prva naša skrb je bila: "Kje so medvedje?" Prva naša pot je bila do velikanskih kletk. V zgornji je ležal nepremično manjši rjavi medved. Nižje in bolj oddaljen pa je iztegoval tace in mirno spal mnogo večji rjavi medved. "Od kod sta medveda?" me je vprašala sosedka. "Po vsej verjetnosti iz kočevskih gozdov. Tam jih je toliko, da jih izvažajo v druge

države. Ti gozdovi so blizu". Medtem ko so nam stregli z okusnim kosilom, smo skozi okna jedilnice opazovali še mnogo drugih živali, ko so se sprehajale po travniku pred okni: osla, kravi, pavi, gosi... in tudi nekaj ptic v prostorskih kletkah. Ta čas se je zunaj zrak prijetno ogrel, zato smo se sprehodili okrog gostilne, opazovali živali - medtem se je veliki medved dvignil in se leno sprehajal - in končno nam je tudi uspelo, da smo se fotografirali.

/ dalje
Nada Martelanc

BORIS PAHOR

Spopad s pomladjo

DRAMATIZACIJA ROMANA

Avtor dramatizacije: Igor LAMPRET - Priredba: Marko SOSIČ
Režiser: Marko SOSIČ

premiera, 22. decembra 2006, ob 20.30 (Red A) - Kulturni dom, Trst

POKROVITELJ PREDSTAVE
KB 1999
TRST

www.teatersg.it

GMD Ob stoletnici skladateljevega rojstva

Ubald Vrabec, slovenski glasbeni mojster

“Ubald Vrabec je bil korenina, ker je iz njega nekaj zraslo.”

S tem stavkom je Aleksander Furlan sklenil svoj poseg med debato, ki je sledila predstavitvi publikacije Ubald Vrabec 1905-1992. Knjigo so predstavili v ponedeljek, 11. decembra, v dvorani Slomškovega doma v Bazovici.

Furlanove pristržne besede so bile primeren sklep prijetnega večera, na katerem je zaživel lik našega skladatelja, instrumentalista, pevca, učitelja, publicista. V njegovo večplastno ustvarjalnost se je suvereno podala glasbenica Bojana Kralj, “ki je zbrala in proučila, kar se je o njem dalo zbrati in proučiti”, je dejal urednik knjige Marko Tavčar. Skratka, izredno kakovostna raziskava, ki jo bodo radi vzeli v roke

tako glasbeniki kot drugi bralci.

O knjigi je spregovorila avtorica sama. Z Ubaldom Vrabcem se je glasbenica srečala že na ljubljanski Akademiji za glasbo, ko je za temo svoje diplomske naloge izbrala ravno Vrabčev ustvarjalni milje. “Ob stoletnici skladateljevega rojstva pa me je urednica na tržaškem radiu, Nadja Kralj, zaprosila, naj v nizu oddaj predstavim skladateljev opus v celoti”. Začele so tako nastajati radijske oddaje, nakar jo je urednica prepričala, da je materiala dovolj tudi za knjižno publikacijo. In tako je na prizadevanje Goriške Mohorjeve družbe in Zveze cerkvenih pevskih zborov knjiga končno nastala.

“Knjiga ni zapisana v obliki romana”, je pripomnila avtorica, “je pa vodnik po Vrabčevem opusu”. V

publikaciji, ki je pri GMD izšla v zbirki Naše korenine, je tako zajeta najprej skladateljeva življenjska pot: njegovo otroštvo, njegov prvi stik z glasbo, njegova usoda kot nekajletnega izseljenca v Južni Ameriki in njegova vrnitev v Maribor. Gotovo bodo bralci z zanimanjem brali o Vrabčevem kulturnem delovanju na Tržaškem, kjer je med drugim ustanovil zbor Jacobus Gallus in se preizkušal tudi kot pevec, instrumentalist, učitelj, predvsem pa kot skladatelj. Pomembno vlogo je imel tudi kot organizator zamejskega zborovskega življenja, “saj je prvi na Tržaškem opozoril na tematske koncerte; do tedaj so namreč zbori nastopali z mešanim repertoarjem. Kot glasbenik ima velike zasluge zaradi svojih kompozicij, harmonizacij ljudskih

pesmi ter prepisov ženskih skladb v moško varianto”. “Zborovski glasbi je dajal temelje instrumentalne glasbe”, je dodala avtorica knjige, ki je v svojem delu nakazala tudi Vrabčev publicistično in predavateljsko ‘kariero’. Pomembno vlogo imajo v publikaciji tudi analize skladb, pri katerih je avtorica nanizala najpomembnejše elemente (komu je skladba posvečena itd.). Knjigo dopolnjuje dragoceno slikovno gradivo, ki si ga je Kraljeva nabavila po raznih slovenskih in zamejskih arhivih. Dodati gre, da ima knjiga kar dva predgovora, ki sta jih prispevala pisatelj Boris Pahor in glasbeni izvedenec Ivo Jelerčič. “Ubald Vrabec je bil v primerjavi z ostalimi glasbeniki drugačen”, je še dodala avtorica, ki je s tem zgovorno podčrtala neverjetno obsežno paleto skladateljevih nians. Žal pa ima tudi tako polno življenje pomembnega kulturnika nekaj razglašanih not: “Skladatelj se je v zadnjih letih svojega življenja lotil najzahtevnejše glasbene zvrsti, opere, ki pa je žal ni nikoli dokončal”, je dejala avtorica, ki je še pripomnila, da je Ubald Vrabec do konca svojih dni upal, da bo prejel Prešernovo nagrado, ki pa mu je niso nikdar izročili. Upal je tudi, da bo slovenska himna postala ‘njegova’ Zdravljica, a tudi to se ni uresničilo. Tej pa je občinstvo lahko vsekakor prisluhnilo ob začetku lepega bazovskega večera, ko je srečanje uvedel MelPZ Lipa, ki ga vodi Tamara Ražem.

Obvestila

V župnijski dvorani v Nabrežini bo tudi letos tradicionalna razstava jasic in fotografij Miloša Zidariča. Ogled bo možen od 25. decembra do 6. januarja 2007, in sicer ob sobotah od 16.00 do 19.00, ob praznikih pa od 10.00 do 12.00 in od 16.00 do 19.00.

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje 20. natečaj za študijsko podporo iz Sklada Mihael Flajban. Glavna podpora bo znašala 1.500 evrov za prvi letnik in potrditev 1.250 evrov za vsako naslednje leto, v kolikor bo dobitnik zadostil pogojem pravilnika. Poleg glavne podpore bo društvo po svojih možnostih upoštevalo tudi ostale prošnje visokošolcev. Podpora je namenjena visokošolcem, ki so se vpisali na univerzo v akademskem letu 2006-2007. Podrobnejša pojasnila in razpis dobite na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ul. Mazzini 46, 1. nadstropje, telefon 040631203, ob četrtkih od 16. do 18. ure. Rok zapade 31.1.2007.

Darovi

Za misijonarja Ernesta Saksido, ki deluje v Braziliji, daruje M.L. 100,00 evrov.

Za slovensko Karitas: N.N. 100,00; N.N. 50,00; P.B. 20,00 evrov.

V spomin na pokojno Nadjo Babič daruje družina Natural 20,00 evrov za cerkev v Gropadi.

V spomin na pokojno Nadjo Babič daruje Marta Mužina 10,00 evrov za cerkev v Gropadi.

V spomin na pokojne starše Gojca daruje Zofka z družino 20,00 evrov za cerkev v Gropadi.

V spomin na pokojno sestro Danico daruje Marija Marc 50,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Ob obletnici smrti dragih pokojnic daruje za Marijin dom pri Sv. Ivanu M.P. 30,00 evrov.

Zahvala in voščilo

Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu se zahvaljuje vsem dobrotnikom za pomoč in želi njim, bralcem in osebju Novega glasa blagoslovljen Božič in mnogo sreče in lepih uspehov v novem letu.

Dragim Slovenkam in Slovencem blagoslovljen Božič, zdravja, sreče in uspeha v novem letu 2007

želi

IGOR ŠVAB

tržaski občinski svetnik

OPZ LADJICA - ŽENSKI ZBOR DEVIN - FANTJE IZPOD GRMADE

vabijo na

TRADICIONALNI KONCERT BOŽIČNIH PESMI

na Štefanovo, 26. decembra 2006, ob 17. uri
v župnijski cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu

Pekarna, slaščičarna in sladoledarna

LEGIŠA

Vesel Božič in srečno 2007!

Sesljan 41

Tel. 040.299147

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE V TRSTU

ob obletnici učlovečenja Božjega Sina

ŽELI VSEM SVOJIM ROJAKOM

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN

VSE DOBRO V NOVEM LETU 2007

ter vabi vse vernike k skupnemu obhajanju božične skrivnosti, ki bo v cerkvi Novega sv. Antona v torek, 26. decembra, ob 16. uri.

Vodil jo bo koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak

SKLAD MITJA ČUK
IN VZGOJNO
ZAPOSLOITVENO
SREDIŠČE MITJA ČUK

voščita vsem svojim
prijateljem vesel Božič
in srečno leto 2007

IG

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

želi pevovodjem, organistom,

pevkam in pevcem ter njihovim družinam

blagoslovljen Božič

in srečno Novo leto 2007.

pizzeria - bar - gostilna

»VETO«

DEBENJAK NADA snc

TIPIČNE
DOMAČE JEDI,
DIVJAČINA...

• ob torkih zaprto

OPČINE - Proseška ulica 35 - Tel. 040.211629

Vesel Božič
in
Srečno Novo Leto

www.chl.it

Tržaški POPITT CHL
ul. Fabio Severo, 29 - e-pošta: frieste@chl.it
skype: popitt.chl

60 let
SDGZ
SLOVENSKO DEŽELNO
GOSPODARSKO ZDRUŽENJE
www.sdgz.it

SERVIS
www.servis.it

EURO
SERVIS
www.euroservis.eu

VSE NAJBOLJŠE
IN OBILO USPEHOV
V LETU 2007

OBRTNO PODJETNIŠKI
SERVIS KOPER
servis.koper@email.si

Tecno
outsensili sas
di Norma Tretjak & C.

ŽELEZNINA, ORODJE, STROJI ZA POLJEDELSTVO

OPČINE

Proseška 7, tel. - fax 040 212397

TAC s.a.s.
Gruden Matej in C.
GRADBENI MATERIAL

SESLJAN 24/I, tel. 040.299259

Vošči
vesel
Božič in
srečno
Novo leto

praznjenje greznic in čistilnih
naprav, čiščenje odtočnih
kanalov z vodnim pritiskom,
pregledi s tv kamero,
zidarska dela

OBRTNA CONA ZGONIK,
PROSEŠKA POSTAJA 29/C, 34010 TRST
tel. 040 2528113; fax 040 2528124
e-pošta: info@danev.it

GOSTILNA
Sardoč

Vošči gostom in
prijateljem
vesele božične
praznike in srečno
Novo leto 2007

PREČNIK 1/B - tel. 040.200871

Trgovina jestvin
KUKANJA
PAVEL

Vošči vesel Božič
in srečno Novo leto
Nabrežina 106/B
Tel. - fax 040.200172

VITAL

Servisi za podjetja
in privatnike za tržaško
in goriško pokrajino

PESEK 42
34012 Občina Dolina
Tel. 040 226868
Fax 040 226791
e-mail: vitalcoop@tin.it
www.vitalcoop.net

Oprema

Koršč

Vošči vsem odjemalcem, prijateljem in znancem
v zamejstvu in matični domovini vesel Božič in
srečno Novo leto 2007

Trst - Ul. S. Cilino 95 - Tel. 040.54390

ŽELEZNINA IN
DROGERIJA

TERČON

vošči vam
vesel Božič
in srečno Novo leto

SESLJAN, 27/A, tel. 040 299220

ŽELEZNINA TERČON SAS

Vse za hišo in vrt, stroji
za domačo in poklicno
uporabo, barve in barvila,
vse za vodne in plinske
inštalacije.

NABREŽINA, 124
tel. - fax 040 200122

POTOVALNI URAD
AURORA

Zaupajte izkušenosti!

TRST - Ul. Milano, 20 - Tel. 040.631300 - Fax 040.365587
e-mail: aurora@auroraviaggi.com - www.auroraviaggi.com

Še zadnjič lučke na meji?

Ali ste opazili, da premore naša mala in obrobná Gorica, kot jo zelo radi ošvrknejo nekateri, kar tri božična oz. - da ne užalimo nekatoliških bralcev - praznična drevesa? Taka z lučkami namreč. Vsakdo se lahko zagleda v tisto, ki mu je bliže in po meri, in doživlja bolj občuteno decembrske trenutke. Prvo jelko so pripeljali iz Haidereve Koroške v Spominski park s spremljevalnim oblakom polemik, glavarja sicer ni bilo, marsikoga pa je spravil na led. Druga jelka je tudi letos dar novogoriške občine in jo že vrsto desetletij postavljajo na Travniki, na trg, s katerega izžareva goriška zgodovina, a žal sedaj postaja vse bolj parkirišče in vedno manj forum, saj izgublja svojo urbaniščno-družbeno vlogo. Tretje drevo pa stoji na svojem mestu že vrsto let, to je cedra, ki nemoteno raste ob skupnem trgu obeh Goric. Čeprav je najstarejša in čvrsto zakoreninjeno, je zadnje dobilo praznične lučke. Vsaj letos pa bi dodali še četrto, ki je v neposredni bližini mejne črte, sicer brez lučk: Gregorčičevo cedro na Goriščku; že celo stoletje spominja tiste, ki za to vedo, da je na njenem mestu stal goriški dom našega priljubljenejšega slavčka.

V Ljudskem vrtu se sedaj naravno staplja s prostorom njegov doprni kip, še vedno nedotaknjen. Kdo bi si mislil... Gorica se je v zadnjih letih zelo spremenila, pravijo romantiki. Zakaj si nismo prej upali ure-

sničiti teh zamisli? Vidite, da se svet zaradi tega ni podrl, prištevajo "angažiranci". Ideološko-etnične polemike so brezpredmetne za občane, ki se ukvarjajo z zelo konkretnimi vsakodnevnimi skrbmi, ki jih prinaša vsesplošna gospodarska kriza. Odgovarjajo realisti.

Pod vsakim od omenjenih prazničnih dreves se bo gotovo sestala goriška skupina ljudi sicer s pogledom, zazrtim vsaka v svojo smer, prej ali slej pa bo vsak zanesel v monotematsko razglabljanje o praznih ali zaprtih trgovinah, meglenih perspektivah za mlajšo generacijo, nejasnih razvojnih možnostih goriškega območja...

Pri nadškofiji Karitas vam poročamo s kristalno analizo. Goričani so desetletja živeli v blaginji, ki so jim jo prinašali meja z jugoslovanskimi kupci in uvozno-izvozna podjetja, v zadnjih letih pa ohranjajo nekdanje standarde s tem, da praznijo svoje bančne račune. Srednji sloj peša, pa vendar si ne upa tega povedati in pokazati, v nekaterih primerih zaupa finančnim družbam, ki obljubljajo hitra posojila, in zabrede v še večje težave.

Univerza, turizem, čezmejnost so nekateri odgovori na današnje stanje; te besede beležimo ob vsakem institucionalno-političnem trenutku in kolikokrat jih bomo še poslušali v različnih odtenkih do volilnega dne naslednje pomladi! Medtem rastejo kot gobe po

dežju ali se načrtujejo nakupovalna središča in veleblagovnice; vendar pri tem na čigave žepe računajo? Vedno sosedove?

Na obzorju naslednjega petletja pa se pojavlja velezabavišče, največje ali med največjimi v Evropi, ki bo zrastle neke v bližini, takoj za mejo, ki je takrat ne bo več, ali nekaj kilometrov stran. S sabo bo prineslo več tisoč delovnih mest, pa tudi čisto novo sliko obmejnega prostora: od infrastrukture do pretoka ljudi, denarja, pa tudi seveda novih možnosti za naš prostor, vendar obenem tudi vse, kar spada k takim središčem, čeprav bo turistično naravnano in z novim konceptom, kot zahtevajo odgovorni. Nekateri že protestirajo, drugi molčijo, tretji upajo, čakajo ali gledajo, čez mejo namreč. Glavnina daljnosežnih posegov se namreč dogaja na novogoriškem območju skupnega goriškega prostora. Tiste zgodovinske goriške pokrajine, o kateri pišemo in govorimo že desetletja in kateri se vsaj s formalno-birokratskega vidika približujemo s hitrimi koraki. Mogoče že pred koncem leta 2007. Ta datum povzroča nemalo nelagodja, saj je meja ne le finančno branila Gorico, ampak prikrivala marsikatero slabost, olupšala dano stanje in ustvarjala utvare, na eni in na drugi strani.

Čez leto dni bomo še vedno nekaj posebnega v širšem državnem, pa tudi evropskem kontekstu, vendar bo to specifična, ki ne bo več opravičevala izrednega stanja, od katerega smo živeli v teh desetletjih. Pomagati si bomo morali sami s svojimi močmi in tistimi skupnega goriškega prostora.

Erika Jazbar

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Tisoč milj dolgo potovanje se začne z enim samim korakom."
Lao Ce

Pred kratkim sem prebrala knjigo Tik mesta, pod Krasom, ob morju, ki jo je uredil Peter Verč. Pogovori in portreti različnih oseb, ki so tako ali drugače vezane na tržaško mestno okolje od Rojana do Kontovela. Listam po teh razlagah življenjskega doživljanja, najdem se v nekem iskanju "nečesa več", nekega smisla, neke ubranosti s svojo notranjostjo in svetom, ki te obkroža. Spoznavam hrepenenje, ki ti lahko v življenju pomeni tako odrešitev kot muko, skušam razumeti nekatere odločitve, ki so jih te osebe vzele in ki bi jih mogoče jaz ne. Ali pa.

Sprašujem se, v kolikšni meri se te življenjske zgodbe razlikujejo od današnjega časa, pa čeprav je v knjigi nekaj portretov oseb, ki imajo pred sabo po statistikah vsaj še polovico življenja. Vsak od portretirancev je sledil nekemu notranjemu glasu, nekemu klicu v sebi, ki mu je govoril, naj ohrani v sebi vsaj sčepce poguma, ker je v življenju zelo potreben.

Včasih se ne zavedamo, koliko poguma stane kreniti stran iz smeri nezadovoljstva s samim seboj in lastnim življenjem. Pregovor pravi "pravi učitelj pride ob pravem trenutku" in res je. Ko se trmasto oklepaš nekega življenjskega vzorca, za katerega globoko v svojem srcu veš, da ni tvoj, takrat te nič ne bo spremenilo. Življenje potrebuje odprta pljuča za spremembo, drugače do nje pride.

Pod hišo je kemična čistilnica. Gospa je zelo sposobna, a tudi velika klepetulja, tako da si vedno pravim, da moram po čisto odejo v bolj zgodnjih urah, ko sem še dovolj sveža, ne pa, denimo, ob uri kosila, ko se itak vsem mudi. Zadnjič me je spet zavedla v napet pogovor o današnji družbi, pa o tikanju poznanstev in vezi. "Denimo, finančni stražnik iz Apulije, ki je živel ravno tu, nad čiš-

tilnico. Tolikokrat mi je potožil, da se v tej današnji družbi ne znajde, da bi si enostavno želel spoznati dekle, ki bi si tako kot on želelo poroke in otrok. In kolikokrat sem mu rekla, naj gre pač tja, kjer bi tako osebo lahko spoznal. Mogoče na kak tečaj, v bazen, v gledališče. Pa nič, nikoli si tega ni upal in se naposled odločil, da se po kakih desetih letih vrne domov, v Apulijo". Ko poslušam to življenjsko zgodbo, si ne morem kaj, da bi ne pomislila na desetine in stotine primerov oseb, ki si niso upale se odpreti življenju. Vsakogar od nas je strah. Bojiš se, da ti ne bo uspelo, da boš v medsebojnih odnosih ali v službi zavrnjen, da boš prej ali slej okusil trpljenje, nesporazume, pogled, v katerem boš zasledil tiste

neizrečene besede: "Zakaj sem te sploh nekoč imel(a) tako rad(a)?" In tako se toliko oseb iz tega strahu enostavno zapre vase. Čez nekaj dni pride na obisk prijateljica iz Walesa, s katero se srečujemo v presledkih po več let. Razgledana, športna in mladostna 45-letna Valižanka, ki dela v medijih in ki se že več kot deset let enostavno zapira možnosti srečnega odnosa. Pred desetimi leti jo je tedanji kreten (ker je to

res bil) oropal vsega: zaupanja, prihrankov, ko je letela za njim, ki se je odločil, da bo za nekaj let poučeval angleščino v Grčiji; predvsem pa jo je oropal zaupanja vase. Danes, po toliko letih, ji uspeva odpreti se življenju, a ne do take mere, da bi si lahko predstavljala spet koga ob sebi. Ko slišim in prebiram življenjske zgodbe, si ne morem kaj, da ne bi pomislila, da so včasih koraki, ki jih od nas zahteva življenje, tudi zelo zelo neznačni. Ne srečujemo se (na srečo) le z bombnimi napadi in raznorazno agresijo, v našem vsakodnevnem življenju se srečujemo tudi s potrebo, ne, z zahtevo, da zberemo pogum tudi za tako neznan življenjski korak, kot je lahko telefonski klic ali obisk bazena. Vsak, tudi malenkostno bogatenje samega sebe sproži v nas željo po dobrem in naravnost za delanje in sprejemanje dobrega.

KB
1909

SOCIETÀ FINANZIARIA PER AZIONI

FINANČNA DELNIŠKA DRUŽBA

Upravni odbor sporoča, da je bilo 20. decembra 2006 vpisanih in vplačanih 3.076.924 prednostnih delnic v emisijski vrednosti 10.000.003,00 €.

Osnovni kapital družbe se je s tem povečal na 30.000.009,00 €.

Delničarjem se zahvaljujemo za izkazano zaupanje.

Organizator in delni underwriter izdaje

NLB

www.kb1909.it

Tudi predsednik države dr. Janez Drnovšek zoper igralništvo

Za in proti turistično-zabaviščnemu centru na Goriškem

V slovenski javnosti se nadaljuje polemike o tem, ali naj na območju Nove Gorice ali blizu Ajdovščine zgradijo turistično-zabaviščni center. Le-ta bi bil največji v Evropi, zgradila pa bi ga družba Hit in ameriško podjetje Harrah' Entertainment. Vlada je projektu načelno naklonjena in ga je tudi uvrstila med dolgoročne slovenske naložbene načrte, ki naj bi jih uresničili v obdobju 2007/2023. Predvidevajo, da bi t.i. Goriški tu-

dejavnosti ne poznajo, večina državnikov pa izhaja iz nepoznavanja in predsodkov. Nov turistično-zabaviščni center na Goriškem je zasnovan kot odprto podjetje, ki bo goste privlačilo predvsem s privlačnostjo lokacije in s turistično ponudbo. V tem centru bi delo dobilo 2000 ljudi različnih poklicev, zelo pa bi tudi vplival na razvoj goriške pokrajine.

Navajanju vloge in pomena, ki naj bi ga omenjeni turistično-zabaviščni center imel za celotno

na načelno nesporna gospodarska dejavnost, česar tudi očarljiva vzporedna dejavnost ne more prikriti ali nadomestiti.

O igralništvu v novi številki revije za pastoralna vprašanja, Cerkev v sedanjem svetu

Igralništvu v Sloveniji je namenjen tudi največji del vsebine nove številke revije za pastoralna vprašanja, Cerkev v sedanjem času. Razmišljanja o omenjeni dejavnosti je objavilo nekaj znanih avtorjev z raznih področij. Odgovarjajo na dilemo, ali igralništvo pomeni zabavo ali pa prevaro. Janez Lampe, organizacijski tajnik stranke Nove Slovenije, krščanske ljudske stranke, je v prispevku z naslovom Igralništvo na trojanskem konju zapisal tudi naslednje: "Zagovorniki govorijo o novih delovnih mestih in zaslužkih. Znanstveniki pa dokazujejo nasprotno, da ima namreč igralniška dejavnost prevladujoče negativne posledice in da so družbeni stroški večji od koristi." Časnikarka tednika Družina Katja Lampe iz Podkrajja pa razmišlja tudi takole: "Čeprav velja novogoriška Perla za eno največjih evropskih igralnic, pri nas ni bila na-

"da je težnja po širjenju igralništva le eden od znakov, da sta družba in politika v Sloveniji v težki krizi." Dr. Sanja Rozman, izvedenka za zdravljenje odvisnosti, opozarja, "da veljavne medicinske kvalifikacije med zasvojenostmi poznajo le tisto z alkoholom in raznimi kemičnimi snovmi, patološko odvisnost od iger na srečo pa uvrščajo v drugo kategorijo. Spadajo med motnje navad in nagibov." Gašper Rudolf, župnik župnije Kristusa Odršenika v Novi Gorici v daljšem članku dokazuje, "da je pastoralna kritika igralništva v cerkvi bila dejavna od njenega začetka, kljub temu da je bilo njeno popotništvo z igralništvom včasih vijugasto." Matej Kobal, župnik na Otlici in ravnatelj Škofijske karitas Koper, je objavil prispevek o odvisnosti in odvisnih od iger na srečo. V njem navaja nekaj konkretnih primerov na Goriškem. Nataša Konc Lorenzutti, igralka in mladinska pisateljica iz Oseka v Vipavski dolini, v prispevku z naslovom Zlata jama ali grobnica? meni, "da se tisti, ki odločajo o širitvi igralniške dejavnosti in se ponajbolj z zamislijo, da bi Slovenija postala dežela igralnic, poigravajo z našo prihodnostjo. Pripravljajo nam bleščečo pogrebščino."

V sredstvih obveščanja, politiki in nasploh v javnosti se bodo polemike o primernosti ali škodljivosti zgraditve novega turistično-zabaviščnega centra najbrž nadaljevale tudi potem, ko bo vlada predvidoma kmalu sprejela ustrezno odločitev. O igralništvu se je izrekel tudi predsednik države in Gibanja za pravičnost in razvoj, dr. Janez Drnovšek. Na spletni strani je zapisal, "da gre pri nameri gradnje megazabavišča na Goriškem za narobe svet. Ravno nekatere stranke današnje vladne koalicije so pred dobrim desetletjem dosegle zaostritev igralniške zakonodaje, da Slovenija ne bi zašla v motne vode sumljivega denarja, ki se vrti okoli igralnic." Takoj je sledil odgovor ministra za finance, ki meni, "da takšna vlaganja, kot je goriški turistični center, povečujejo obseg turistične dejavnosti, slednja pa morajo biti predmet resne in poglobljene analize."

Marijan Drobež

ristični center zgradili med letoma 2008 in 2009.

Za veliki projekt, ki naj bi hitro in bistveno vplival na razvoj in obseg slovenskega turizma, se zavzemajo gospodarstvo, družba Hit v Novi Gorici, ki bi ga sofinancirala, pa občine na Goriškem, ki naj bi iz igralniške dejavnosti prejemale velika sredstva za financiranje svojega razvoja. Oblikovanje turističnega centra je na ustanovitvenem zasedanju novega mestnega sveta v Novi Gorici odločno podprl župan Mirko Brulc in ga uvrstil v občinski razvojni program. Družba Hit pa je javnim občilom, tudi našemu časniku, poslala izjavo, v kateri so zapisali, da je glede projekta o velikem turističnem centru na Goriškem "izrazito negativen odnos, prisoten predvsem v krogih, ki sodobne zabaviščne

goriško območje in tudi državo, nasprotujejo razne organizacije civilne družbe v Sloveniji. Na negativno vlogo igralništva je najprej, že meseca maja, opozorila Komisija za pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci, ki je vlado pozvala, naj prepreči širitev igralništva. Njena stališča je v članku, ki ga je pred dnevi objavil v časniku Delo, ponovil član omenjene komisije Aleš Primc. Zapisal je, "da postavitev megazabavišča na območju Nove Gorice ne bi bila dobra za državljanke in družbo v celoti in tudi ne združljiva z vrednotnimi izhodišči slovenske vlade, verjamemo pa tudi, da vlada ve, da njeno volilno telo ne bi nagradilo širitve igralništva pri nas. Igralništvo ni poštena in etič-

rejena še nobena celostna in interdisciplinarna raziskava o negativnih posledicah in posrednih stroških, ki jih igralništvo povzroča." V prispevku z naslovom Igre na srečo in osebne travme psihoterapevt Bogdan Žorž iz Dornberka meni, "da igralništva, ki je postalo velika in pomembna gospodarska panoga, najbrž nimogoe kar odpraviti. Vendar pa bi morali tudi pri igralništvu postaviti dovolj trdne in varne omejitve." Dr. Lojze Gosar, geograf iz Lukovice pri Brezovici, je v svojem prispevku z naslovom Kriza družbe in politike, tudi zapisal,

hit
universe of fun

Akcija Objemi Slovenijo tudi v Novi Gorici

V ponedeljek, 11. decembra, so marsikateri Novogoričani na Bevkovem trgu presenetili prostovoljci, opremljeni s transparenti, na katerih je pisalo "Zastonj objem" oziroma "Podarim objem". Tisti bolj plašne ali nečimrne sorte so se omenjenim prostovoljcem (dva fanta in tri dekleta) ognili, veliko pa je bilo takih, starih in mladih, moških in žensk, fantov in deklet, ki so zastonj objem sprejeli. Seveda je večino zanimalo, za kaj gre, a prostovoljci, t.i. "objemčki", so povedali le, da je njihov namen čim več ljudem polepšati dan.

Po tednu sivega in deževnega vremena je bil ponedeljek jasn in sončen dan že brez objemov omenjenih prostovoljcev dovolj lep, nenavadna akcija pa ga je marsikomu še dodatno popestrila. Akcija Objemi Slovenijo se je v začetku decembra premierno zgodila na Prešernovem trgu v Ljubljani, kjer je zastonj objeme ponujalo 40 prostovoljcev. Sledile so izvedbe v Novi Gorici, Kranju, Novem mestu, Mariboru

ter ponovno v Ljubljani.

Objemi Slovenijo je del večje ideje Objemi EU. Cilj nasmejanih prostovoljcev je, da bi se na božični dan, 24. decembra, odpravili na ulice vseh prestolnic Evropske unije s transparenti Zastonj objem (Free Hugs) in ljudem ponudili košček brez-pogojne ljubezni. Istočasno naj bi akcija potekala tudi v 50 slovenskih mestih. Edini pravi namen akcije naj bi bil zvaliti nasmehe na ustnice mimoidočih ter tako ustvariti okolje razumevanja in medsebojne podpore. Nenavadna ideja je zrasla v glavi 22-letnega študenta mednarodnih od-

nosov Mateja Sedmaka, ki je v Sloveniji bolj znan pod imenom Peacehiker. Ta vzdevek si je nadel, ko se je julija 2004 z nahrbtnikom, kitaro in 200 dolarji podal na pot okoli sveta. Dobro leto in pol je sledil svojim sanjam, ki so ga vodile prek Evrope v ZDA, Mehiko, na Japonsko in v Indijo. Domov se je vrnil marca letos, oblečen v indijski sari, s seboj pa je prinesel le potni list in zobno ščetko.

O tem, kako je večinoma brez denarja prepotoval svet, je doma napisal knjigo z naslovom "Peacehiker – okoli zemlje brez denarja", svoja doživetja pa je predstavljal na predavanjih in dobro obiskanih t.i. Svetovnih zabavah, na katerih se ni kadilo in točilo alkohola. Poleti je sedem tednov brez denarja potoval po Sloveniji. O svojih izkušnjah je spregovoril tudi na Svetovnem mirovnem vrhu v Ljubljani, njegov zadnji izziv pa je akcija Objemi Slovenijo.

K izvedbi akcije ga je pritegnila želja po tem, da bi nekaj dal, ne da bi pričakoval karkoli v zameno. Še posebej primeren se mu je zdel čas okrog Božiča, saj si je zadal morda nekoliko prezahtevno nalogo, da v tem prazničnem času ne bo nobenega Slovenca, ki ne bi bil vsaj za trenutek srečen. Najprej se je "nore" ideje lotil čisto sam na ljubljanskih ulicah in glede na uspeh oz. število somišljenikov, ki so se mu takoj pridružili, je zadeva prerasla na vseslovenski oziroma vseevropski projekt. Ker v zakulisju ni nobene preračunljivosti, je akcija vredna vse podpore, k njenemu uspehu pa lahko prispevate tako, da tudi sami 24. decembra koga objamete. Saj vas nič ne stane, ali pač?

Nace Novak

Kratke

Čez novoletne praznike v žepih z nekaj gotovine

V noči na 1. januar 2007 bodo za nekaj časa ugasnili bankomati in POS terminali. Banke imajo po lastnih navedbah za primer težav pripravljene rezervne scenarije, kljub temu pa prebivalcem svetujejo, naj imajo čez novoletne praznike pri sebi nekaj običajno potrebne gotovine. Ta je lahko tudi tolarska, saj bo uvedbi evra sledilo 14-dnevno obdobje dvojnega obtoka gotovine. Banke bodo poslovanje zaključile 29. decembra in bodo v prazničnih dneh od 30. decembra do 2. januarja 2007 opravile avtomatični preračun stanj na vseh računih. Delovanje bankomatov bo prekinjeno 31. decembra od 21. ure do nekaj minut čez polnoč 1. januarja 2007. Do konca novoletnega dne jih bodo v mrežo vključevali glede na obiskanost in regijsko pokritost. Delovanje POS terminalov bo prekinjeno 31. decembra od 23. ure do 1. januarja 2007 do 1. ure zjutraj. Prebivalce naj pravočasna menjava talarjev v evre ne skrbi. S 1. januarjem 2007 bo steklo 14-dnevno obdobje dvojnega obtoka gotovine, nato bo brezplačna menjava gotovine možna v vseh bankah, poštah in hranilnicah do vključno 1. marca 2007. Po tem datumu bo talarje v evre brezplačno zamenjevala Banka Slovenije, ki bo tolarske bankovce zamenjevala brez časovne omejitve, tolarske kovance pa do 31. decembra 2016.

Prva dva novoletna dneva bo po Sloveniji odprtih tudi 52 bančnih poslovalnic. Te bodo opravljale le menjavo tolarskih bankovcev in kovancev v evre ter zamenjavo večjih evrskih apoenov v manjše. V Ljubljani bo odprtih pet poslovalnic, v Mariboru tri, po dve pa v Ajdovščini, Celju in Novi Gorici. V drugih mestih bo odprta ena poslovalnica. / STA

Ugibanja in izračuni o plačah v evrih

V Sloveniji pred bližnjim sprejemom skupne evropske valute, evra, mnogi ugibajo in računajo, kolikšni bodo njihovi prejemki, izraženi v novi denarni enoti. Nekaj svojih ocen so napravili tudi v največji sindikalni organizaciji, Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije. V časniku Delavska enotnost so zapisali, "da bo minimalna plača v državi znašala 510 evrov, povprečna plača slovenskega delavca oz. uslužbenca pa okoli 1.180 evrov mesečno. Tisti, ki prejemale najnižjo osnovno plačo, pa bodo po 1. januarju leta 2007 zaslužili le 330 evrov na mesec."

V Šempasu Festival o vinu Chardonnay

Vinogradniki, vinarji in turistične organizacije v Vipavski dolini si na najrazličnejše načine prizadevajo povečati in razširiti sloves tamkajšnjih vin. To je potrebno spričo čedalje večje konkurence na tržiščih, posebej zaradi hitrega večanja ponudbe vin iz drugih evropskih ter južnoameriških držav. Mestna občina Nova Gorica, območna Turistična zveza in Krajevna skupnost Šempas so sklenile, da bodo prirejale t.i. Festival vina sorte Chardonnay. Prva izvedba festivala je potekala v Šempasu, trajala je dva dni in je po

oceni organizatorjev zelo uspela. Na sporedu so bila razna predavanja o omenjeni vinski sorti, pridelovalci pa so svoja vina ponujali za poskušnjo.

Na Primorskem vino Chardonnay pridelujejo na okoli 510 hektarih vinogradov, pridelujejo pa ga tudi drugod po Sloveniji in tudi v slovenskih krajih v sosednjem zamejstvu v Italiji. Znani vinogradniški in vinarški strokovnjak Primož Plahuta je v svojem delu, Veliki vinski leksikon, zapisal, "da je Chardonnay najbolj razširjena sorta vinske trte na svetu. Je bližnja sorodnica belega pinota, vendar daje kakovostnejša vina. Grozdje zgodaj dozoreva in dosega visoke sladkorne stopnje. Ima nevtralen aromo, chardonnay pa je primeren kot sortno vino, kot mlado vino, arhivsko vino in za peneča vina."

Družba HIT uspešno izvaja nove naložbe

Družba HIT v Novi Gorici, ki neprestano širi svoje poslovanje, je uspešna na vseh področjih. Njene igralnice in zabaviščne centre v Novi Gorici, drugod v Sloveniji ter v tujini je letos obiskalo že okoli milijon 200 tisoč gostov, po večini iz Italije. Zaradi svojih prihodkov je državi samo do konca preteklega meseca septembra plačala 11,4 milijarde talarjev igralniških dajatev.

Skladno z načrti potekajo tudi vse investicije. Nov hotelski del igralniško zabaviščnega centra Perla v Novi Gorici, v katerem bo gostom na voljo 150 sob najvišjega razreda, bo odprt do konca leta. Prvi prenovljeni del igralniško-zabaviščnega centra Park, tudi v Novi Gorici, je bil odprt novembra letos, celotna obnova Parka pa bo končana sredi leta 2008. Po načrtih potekajo tudi gradbena dela v Šentilju ob meji z Avstrijo, kjer družba HIT gradi velik igralniško-zabaviščni center.

GRUPPO
KB
1909
SKUPINA

*Želimo vam
vesele božične
in novoletne praznike*

Naš šport

Bogata dejavnost in visoki dosežki društva Mladina

Kot smo pred nekaj tedni spregovorili o namiznem tenisu in športnem krožku Kras, se bomo tokrat zaustavili pri rolkanju in športnem društvu Mladina. Pravzaprav kriški klub goji tudi smučanje (včasih se je ukvarjal še z namiznim tenisom in športom) in tudi temu zimskemu športu bomo namenili nekaj besed. Pozornost pa je usmerjena predvsem v tridesetletnico, ki jo je v letu 2006 obeležilo društvo predsednika Borisa Bogatca. V kriškem gledališču Alberta Sirksa so v začetku decembra pripravili veliko slovesnost, ki je kot po navadi v tej naši lepi obmorski vasi združila šport in kulturo. Mladinin predsednik je v zanesenem govoru poudaril zlasti vzgojno poslanstvo, ki ga ima klub. Rezultati

navdajajo z zadoščenjem, vendar Križani želijo prvenstveno zgraditi iz svojih otrok in tekmovalcev zdrave in slovensko zavodne osebnosti. Vsi njihovi trenerji obvladajo slovenski jezik, poleg tega pa naraščaj - Mladina je po Bogatčevem mnenju res primerno ime za to društvo - zaupajo le pedagoško neoporečnim vzgojiteljem. To liko o 30-letnici, ki so jo odborniki počastili seveda skozi celo sončno leto tudi z odmevnimi rolkarskimi in smučarskimi tekmovanji. Pa smo pri rolkanju ali skirollu. Kotalkam podobna kolesca poganjajo Križani posebno urno in spretno, saj dosegajo po Italiji in po svetu v malo razširjenih panogi zavidljive rezultate. Rolkanje je v bistvu poletni trening za smučarske tekače,

nekako tako kot (se še spominjate zadnje številke?) je pri hokeju na rolerjih in na ledu. David in Mateja Bogatec, Borisova sin in hči, ter Ana Košuta so čisto v svetovnem vrhu, na njihovi ravni je bila do pred kratkim tudi Mateja Paulina, ki je nato morala dejavnost opustiti zaradi službenih obveznosti. Po kraških cestah so si pripravili privatno progo, tako da veliko trenirajo. Ogromno tudi potujejo, saj jih svetovni pokal vsako leto pelje po vsej Evropi. Stroški so dejansko na ramenih družin, kar je sploh značilnost delovanja

Mladine, ki ima ob bogati dejavnosti veliko izdatkov in žal za sponzorje ni posebno zanimiva. Zlate generacije sedanjih članov ne bo lahko nadomestiti, saj so se pri najmlajših morali soočiti z upadom zanimanja. Prizadevajo si sicer, da bi priva-

bili otroke, konkurenca bolj privlačnega nogometa pri drugem vaškem športnem društvu, Vesni, pa je zelo velika. Dolgujemo še odstavek o smučanju. V tej rubriki smo projekt Gadov že predstavili, predsednika Bogatca pa smo v pogovoru povprašali še za odgovor na kritike ostalih društev, ki smo jih zasledili v medijih. Mladina in Devin, tako pravi, sta se mogoče res zmenila za sodelovanje, ki predstavlja nujno racionalizacijo stroškov in uskladevanje treningov na najvišji ravni, ne da bi o tem obvestila komisijo ZŠSDI in druga društva, vendar projekt je še naprej odprt vsem! Drugače je Mladina, katere odbor slovi po resnosti in delavnosti, naše daleč najuspešnejše

NOGOMET

Elitna liga: Juventusina - Pro Romans 0:0, Vesna - Manzanese 0:1.

Promocijska liga: Staranzano - Kras Koimpex 2:1. 1. amaterska liga: Primorec - Medeuza 3:1, Primorje Interland - San Canzian 2:2.

2. amaterska liga: Terzo - Breg 0:1, Begliano - Sovodnje 1:4, ZariaGaja - Azzurra 2:2. 3. amaterska liga: Mladost - San'Andrea 4:3.

KOŠARKA

C liga: Muggia - Bar Radenska 75:78, San Daniele - Jadran Mark 70:61.

D liga: CUS - Breg 54:78, Sokol Ca' d'oro - Poggi 72:71, San Vito - Kontovel 79:55.

ODBOJKA

Moška B2 liga: Lunazzi - Sloga 3:0.

Moška C liga: Mortegliano - Soča ZBDS 3:0, Altura - Val Imso 0:3.

Ženska D liga: Sloga List - Reana 3:0, Cordenons - BorBreg Kmečka banka 3:0.

Moška D liga: Naš prapor - CUS 2:3, Olympia Tmedia - Porcia 1:3, Reana - Sloga Televisa 2:3.

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Polet Kwins ZKB - Draghi Torino 3:1.

BALINANJE

B liga: Sanmartinese - Gaja 14:4.

smučarsko društvo, ki ima vrsto mladih tekmovalcev in tekmovalk v samem mladinskem državnem vrhu.

HC

Domači izdelki z obeh strani meje

Božični sejem v Špetru

Turistična zveza Gornjega Posočja je na povabilo turističnega društva Nadiške doline pripravila promocijsko predstavitev na božičnem sejmu v Špetru pri Čedadu. V njeni organizaciji se je predstavilo več iz-

delovalcev predmetov domače in umetne obrti, cenjenih ročnih spretnosti, ki jih ovrednoti ta prireditve, letos že tretja po vrsti. Srečanje ekoloških kmetov je kot sestavni del projekta Lacio drom Interreg IIIA sofinancirala Občina

Tolmin.

Sredi decembra je organizatorjem na letošnjem božičnem sejmu, po zaslugi predstavitev in promocije izdelkov, ki so plod truda vseh generacij, od otrok do babic in dedkov, uspelo na zanimiv način predstaviti, kako ohranjajo stare obrti na območju Nadiških dolin in Posočja, torej na obeh straneh meje. Tradicija in ohranjanje običajev na podeželju pa predstavljata obenem tudi pomemben segment turistične ponudbe.

Iz Posočja se je predstavilo 14 društev, kmetij, čebelarjev, izdelovalcev spominčkov, žganjekuže z dodatki zdravilnih zelišč, suhega sadja, sokov, likerjev, planinskega sira, ročno pletenih izdelkov, idrijskih čipk, domačega peciva, keramike in celo kamnitih izdelkov s soškega prodnika. Na sejmu so bili razstavljeni pleteni izdelki iz domače volne, kvačkani izdelki iz bombaža, klekljane čipke, okrasni predmeti

s soškega prodnika, izdelki iz glin, papirja in kartona, okrasni iz orehov, mandeljnov, semen, testenin in celo iz gumbov. Predstavilo se je tudi več osnovnih sol z izdelki učencev vseh starosti, med drugimi OŠ Simona Gregorčiča iz Kobarida, ki tako kot TZGP vsa leta sodeluje na božičnem sejmu. Sliko podeželskega življenja sestavljajo značilni domači proizvodi. Tako so se na srečanju ekoloških kmetov predstavili tudi sirarji, čebelarji, ekološke kmetije, društva kmečkih in podeželskih žena. Ti so na svojih stojnicah ponujali različne dobrrote: različne vrste sirov, med, cvetni prah, propolis, orehe in suho sadje v medu, domače marmelade, čaje, suho sadje, jabolčni sok, naravna žganja, medeni liker, domača peciva, pa tudi izdelke iz voska. Večino domačih proizvodov so obiskovalci lahko poskusili, saj so skozi ves dan potekale degustacije.

Obema organizatorjema gre vsa pohvala, ker zgradita nove odnose, čeprav se čas zamujenega in škode, ki je nastala zaradi "rimskega in berlinskega zidu", ne da zavrteti nazaj.

MM

Peš po Korziki (32)

Med morjem in gorami

Po približno polurnem vzpenjanju po levem bregu je bila reka že nekaj deset metrov pod nama. Ozka pot je mestoma vodila po stopnicah v skalo izklesanih, sicer pa je bila tlakovana s kamenjem. Odseki z mehko podlago so bili bolj redki. Med hojo se mi je v čevlji nekako "prišvercal" majhen kamenček in moral sem se ustaviti in ga odstraniti. Medtem ko sem bil zaposlen s praznjenjem čevlja, sta se nama približala dva obiskovalca kanjona, za njima pa je pritekla psička, ki je bila na las podobna Liriji, spremljevalki najinih švicarskih pohodniških prijateljev. Sprva kar nisva mogla verjeti, šele ko sta se izza ovinka prikazala najprej Thomas, potem pa še Andrea, nama je postalo jasno. Spet smo bili zelo veseli drug drugega in dobršen del poti skozi kanjon smo potem prehodili skupaj. Tretje srečanje nas je tako zbližalo, da smo ves čas klepetali, midva s Thomasom spredaj, Jana in Andrea pa za nama. Izkazalo se je, da sta ju do vhoda v kanjon pripeljala turista, za katerima je pritekla Lirija. Iz Gironde, kjer smo se zadnjič videli, sta ubrala daljšo in zahtevnejšo

pot prek hribov v notranjosti do Curza, od tam pa sta se bila primorana spustiti v Porto, saj jima je zmanjkalo denarja in sta morala na bankomat, ki jih v malih vasicah ob TMM ni in jih najverjetneje nikoli ne bo. Iz Porta sta prišla do vhoda v kanjon na stop, namenjena pa sta bila v Marignano, tako kot midva. Izvedel sem, da prihajata iz Züricha, kjer živita v neke vrste komunni. On je študiral zgodovino, Andrea pa je bila učiteljica predšolskih otrok. Obema je bilo že na daleč videti, da sta bolj levo usmerjena. Kasneje sva izvedela, da se po potrebi tudi aktivirata in sodelujeta na protestih, shodih... Thomas je bil tudi bobnar v neki etno ska zasedbi. Oba sta bila vegetarijanci, tako da smo se večkrat pošalili na račun korziške kuhinje, ki je temeljila na mesu in mesnih izdelkih. "Hvala Bogu, da imajo tudi sir," smo se strinjali, saj bi nam sicer res trda predla. Na obali so nas reševale ribe in morske jedi, pa čeprav ne Jana ne Andrea nad njimi nista bili najbolj navdušeni. Kakorkoli že, toliko smo si imeli povedati, da smo popolnoma po-

zabili na kanjon, skozi katerega smo hodili, in bi ga morali po vseh pravih občudovati ter vzdihovati nad brezmejno ustvarjalnostjo matere narave. Med vse bolj strmim vzpenjanjem smo vsi skupaj doživeli še eno zelo prijetno srečanje. Naproti sta nam prišla Herman in Helga. Ko se je evforično vzdusje ob srečanju nekoliko pomirilo, sta nam povedala, da sta prenočila v zavetišču v Evisi in da se vračata v Porto, kjer sta prespala že dan prej, preden sta se z avtobusom odpeljala do Evis. Herman je rekel še, da se bosta morda še za kakšen dan ustavila v Portu, potem pa gresta z avtobusom do Cargeje, kjer si bosta tudi privoščila par dni lenarjenja, tako da smo bili skoraj prepričani, da se še vidimo. Pa se nismo. Zadnjič sta nama pomahala, ko sta nadaljevala spust proti reki Porto, in ker smo si pozabili izmenjati naslove internetne pošte, smo (najbrž) za vedno izgubili stike. Ker je bil čas za manjšo malico, sva se z Jano kmalu potem, ko sta se Herman in Helga poslovila, ustavila ob poti; Thomas, Andrea in Lirija pa so šli naprej. Itak smo vedeli, da se srečamo v Marigna-

ni, tako da ni bilo panike. V Evisi, vas, ki je bila precej večja od Ote in kjer se srečata pešpoti Tra Mare e Monti in Mare a Mare Nord, sva prišla po treh urah hoje. V prvem baru ob cesti sva si privoščila kavo in krajši počitek, potem pa kar takoj naprej proti Marignani. Steza, ki se je iz središča

Jana in švicarski sotrpin Thomas kmalu po srečanju v kanjonu Spelunce

vasi spustila desno navzdol, naju je kmalu pripeljala pod krošnje mogočnih kostanjevih dreves, pa tudi robidnic je bilo spet cel kup, tako da sva se pridno pasla. Med hojo sva prečkala kar nekaj potokov, teren okrog poti pa je bil opazno razrit in preoran. Jasno

nama je bilo, da je to delo prašičev, in ker sva podobno razrite predele srečala že večkrat, sva bila kakšne pol ure pred etapnim ciljem, ko sva končno - prvič odkar na poti - zagledala čredico pujsov, prav zadovoljna. Šlo je za skupino štirih mladih prašičkov, še odojkov. Radoživo so

je bilo skoraj več prostora kot v najinem malem šotoru.

"Evo jih, uživače."

"Kako so simpatični," je bila navdušena Jana.

"Cele dneve se svobodno sprehajajo naokrog, brskajo za užitnimi plodovi, se tu pa tam malo povaljajo po blatu in to je to. Nihče jih ne ogroža, tako kot njihove divje bratrance. Bogami, tem se pa res godi," sem ugovarjal, ko so jo pujski ob spoznanju, da sta v bližini dva predstavnik nepredvidljive, krvoločne in "zleht" vrste Homo sapiens, urno ubrali naprej po poti.

"Ja, ampak saj veš, kaj jih čaka, revčke. Misliš, da se bodo do smrti tako brezskrbno potepali naokrog?"

"Ne. Še par mesecev bo tako, potem pa se bodo iz razigranih, živahnih in radovednih baby prašičkov preobrazili v dobro zapečene odojke."

"Kako si smotan."

"Ja, ampak tako je."

"Saj vem, da je tako, a ne bi več o tem, ker mi gre kar na bruhanje, če samo pomislim," je Jana zaključila razpravo o prednostih in slabostih tega, da si pujs, pobrala pohodniške palice in poskrbela za to, da se je dvočlanska ekipa premaknila dalje po TMM.

/ dalje

Nace Novak

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA
www.zkb.it

ZADRUŽNA BANKA
DOBERDOB in SOVODNJE
www.bccdos.it

Vam želita
srečen Božič in uspešno novo leto
2007

že nad 95 let

*ustvarjata zaupanje, olajšujeta stike, dajeta
osnovne in inovacijske storitve, omogočata
blaginjo številnim občanom, podpirata
načrte civilne družbe, v kateri poslujeta.*

v različnosti je naša moč